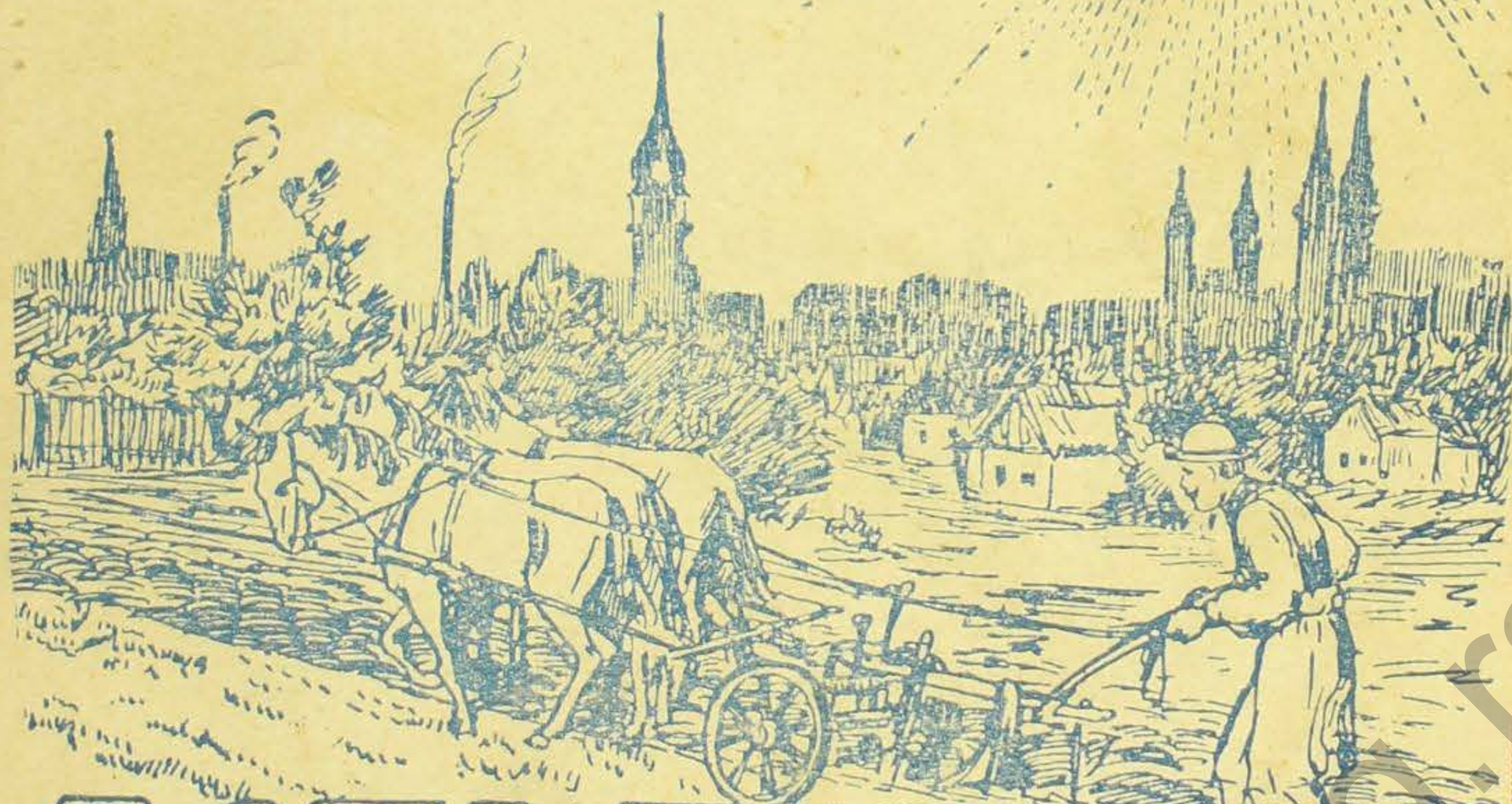

SUBOTIČKA

DANICA

KALENDAR

ZA 1928. GOD.

CIJENA 10 DINARA.

XLV. GODINA.

SUBOTIČKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA)

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br. 26/97. ZP

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

ZA PREŠTUPNU GODINU

1928.

Povist naša zgode broji mnoge,
Gdi junački borismo se slavno,
Za krst časni i slobodu zlatnu,
Za dom mili i za pravo davno.

Za uredništvo i izdavače odgovara:
MIŠKO PRČIĆ SUBOTICA, BEOGRADSKI PUT 10

Ne budali moj brate rodjeni!
Tudja majka rane povridjuje,
Tudja ljuba brigovito stere,
Tudja seja gorkom vodom poji.

KRŠĆANSKA GODINA 1928. JEST PRESTUPNA GODINA.

Zvijezda vladarica ove godine jest MERKUR.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 20. ožujka u 9 s. 45 m. na večer. Toga dana je noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje: 21. lipnja u 5 s. i 7 m. po podne. Ovo je najdulji dan i najkraća noć u godini.

Jesen počinje: 22. rujna u 8 s. 6 m. u jutro. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje: 22. prosinca 3 s. 4 m. noću. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

1. Zlatni broj mjesečnoga kruga	10
2. Mjesec kazatelj (epakte)	VIII
3. Sunčani kolobar	5
4. Nedjeljno slovo po Gregoriju	A
5. Nedjeljno slovo po Juliju	G
6. Rimske daće (indikcije) po Gregoriju	11

III. POMIČNE SVETKOVINE.

a) Po rimskom kalendaru:

1. Sedamdesetnica 5. veljače.
2. Pepelnica 22. veljače.
3. Uskrs 8. travnja.
4. Molitveni dani 14., 15. i 16. svibnja.
5. Duhovi 27. svibnja.
6. Tijelovo 7. lipnja.
7. Svetkovina Presv. Srca Is. 15. lip.
8. Prva nedjelja adventa 2. prosinca.

b) Po grčkom kalendaru:

1. Nedjelja o Mitaru i Farizeju 23. siječ.
2. Mesopust 6. veljače.
3. Uskrs 2. travnja.
4. Spasovdan 11. svibnja.
5. Duhovi 21. svibnja.

IV. POSTOVI.

Treća zapovijed crkvena nalaže nam post dvije vrste i to: **nemrs** i **post**.

1. **Nemrs** sastoji u tom, da svaki kršćanin počam od 7 god. do smrti ne jede mesa od živine vruće krvi. Mašču zaprigati jela slobodno je u svako doba. Takav se nemrs obdržava svakog petka preko godine.

2. **Post** je odredjen samo za odrasle od 21 god. do 60 i obdržava se tako da se može jesti triput na dan a samo jedared do sitosti. Ako je u ove dane po dopustu Crkve slobodno mesa jesti, ipak ostaje post bez **nemrsa**. Ovakav je post bez nemrsa olakšan post. Tako se obdržavaju svi dani u Korizmi osim petka. U oči Svih Svetih, kod Kvatrih posta srijeda i subota.

3. **Strogi post** sadržaje i nemrs i post; i taki su strogi postovi: petkovi u korizmi i u Kvatrih, čista srijeda, u oči Duhova, Velike Gospojine i Božića.

4. Ako na petak pada zapovijedna svetkovina ne ima ni nemrsa ni posta.

V. KVATERNI POSTOVI.

Proljetni 29. veljače i 2. te 3. ožujka; ljetni 30. svibnja te 1. i 2. lipnja; jesenski: 19., 21. i 22. rujna; zimski 19., 21. i 22. pros.

VI. POMORČINE 1928.

1. Potpuna pomrčina **sunca** 19. svibnja počinje u 12 s. 25 m. i traje do 4 s. 23 m. po podne. Opazit će se samo u krajnjoj Južnoj Americi i na jugu Afrike.

2. Potpuna pomrčina **mjeseca** 3. lipnja počinje u 11 s. 18 m. i traje do 3 s. 2 m. po podne. Opazit će se u zapadnoj Americi i istočnoj Aziji pa u Australiji.

3. Djelomična pomrčina **sunca** 17. lipnja; počinje u 9 s. 2 m. i traje do 9 s. i 52 m. u večer. Vidjet će se u sjevernoj azijskoj i evropskoj Rusiji.

4. Djelomična pomrčina **sunca** 12. studenoga; počinje u 8 s. 33 m. u jutro i svršava u 1 s. 3 m. po podne. Opazit će se u Evropi (osim Španjolske,) sjev. Africi i zapadnoj Aziji.

5. Potpuna pomrčina **mjeseca** 27. stud. počinje u 8 s. 33 m. traje do 11 s. 39 m. prije podne. Opazit će se u sjevernoj i zapadnoj Evropi, u Americi, Australiji i istočnoj Aziji.

VII. VELIKI BLAKDANI i NORME.

Glazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvaterne dane.

Norme: Božić, Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti

Državni praznici: 24. svibnja; 28. lipnja; 1. i 17. prosinca.

VIII. SVETKOVANJE NEDJELJE i BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 godina, **pribiva sv. Misi** i to cijeloj; inače griješi ako ga ne ispriča važan razlog.

2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.

3. **Treba slušati kršć. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

Siječanj

BROJI 31 DAN

Januar

Tri Kralja donesoše Isusu zlata, tamjana i mirhe.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi
1. tjed. Kad se navršilo osam dana. Luka 2, 21.			
Nedjelj.	1 Nova Godina	19 N. Ot. Bonif.	7 48 4 21
Poned.	2 Ime Isusovo	20 Ignatije †	7 48 4 22
Utorak	3 Genoveva d.	21 Julijana †	7 47 4 23
Srijeda	4 Tito b.	22 Anastazija †	7 47 4 24
Četvrt.	5 Telesfor p.	23 10. mučen. †	7 47 4 25
Petak	6 Sv. Tri Kralja	24 Nav. Rožd. †	7 47 4 27
Subota	7 Lucijan m. ☺	25 Rožd. Hrist.	7 47 4 28
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Luka 2, 42.			
Nedjelj.	8 1. p. B. Sv. Obitelj	26 Zbor. Bogor,	7 46 4 29
Poned.	9 Marcellin b.	27 Stjepan Prv.	7 46 4 30
Utorak	10 Pavao pust.	28 Muč. nikom.	7 46 4 31
Srijeda	11 Higin p.	29 Mladenci	7 45 4 33
Četvrt.	12 Ernest op.	30 Aniziji	7 44 4 34
Petak	13 Bogomir op. †	31 Melanija	7 44 4 36
Subota	14 Radovan b. ☺	1 Novo ljet	7 43 4 37
3. tjed. Prvo čudo Isusovo na svadbi. Iv. 2, 1.			
Nedjelj.	15 2. p. B. Mavro o.	2 N. pr. Prosv.	7 42 4 38
Poned.	16 Marcel p.	3 Malahija	7 42 4 40
Utorak	17 Antun pust.	4 Zbor 70 uč	7 41 4 41
Srijeda	18 Stolica sv. Pet. u R.	5 Naveč Bog †	7 40 4 42
Četvrt.	19 Marije m.	6 Bogojavlj.	7 39 4 44
Petak	20 Fabij. i Seb. mm. †	7 Zbor Iv. Kr.	7 38 4 46
Subota	21 Agneta dj. m.	8 Georg i D.	7 37 4 47
4. tjed. Isus izliječi gubavca. Mt. 8, 1.			
Nedjelj.	22 3. p. B. Vin. ☺	9 N. po Prosv.	7 36 4 49
Poned.	23 Zaruke Bl. D. M.	10 Gregor Nis.	7 35 4 50
Utorak	24 Timotej b.	11 Teodozij	7 34 4 52
Srijeda	25 Obraćenje Sv. Pav.	12 Tatjana	7 33 4 53
Četvrt.	26 Polikarpo m.	13 Ermil i Srat.	7 32 4 54
Petak	27 Ivan Zl. b. †	14 Oci Sin i R.	7 31 4 56
Subota	28 Margarita	15 Pav. i Od. B.	7 30 4 57
5. tjed. Isus utiša oluju na moru. Mt. 8, 23.			
Nedjelj.	29 4. p. B. Franjo S. ☺	16 N. 32. o Zak.	7 29 4 58
Poned.	30 Martina dj. m.	17 Antonije V.	7 28 4 59
Utorak	31 Petar Nol. priz.	18 Atanas i Kir.	7 27 5 00

SIJEČANJ

posvećen je Presv. Imenu Isusovom.

SUNCE

ulazi dne 21. u 7 s. 57 m. u jutro u znak Vodenjaka. Dan poraste za 1 s. i 1 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 7. u 7 s. 8 m. u jutro. ☾ Trećak 14. u 10 s. 14 m. u večer. ☺ Mladj 22. u 9 s. 19 m. u večer. ☾ Prvak 29. u 8 s. 26 m. u večer.

VRIJEME

1. siječnja zarudjena zora do naša nezgodno vrijeme. Kako je na 2. takav je rujan. Ako je obraćenje Pavlovo vedro dobra se god. iščekiva U siječnju vode: Vino nam ode!

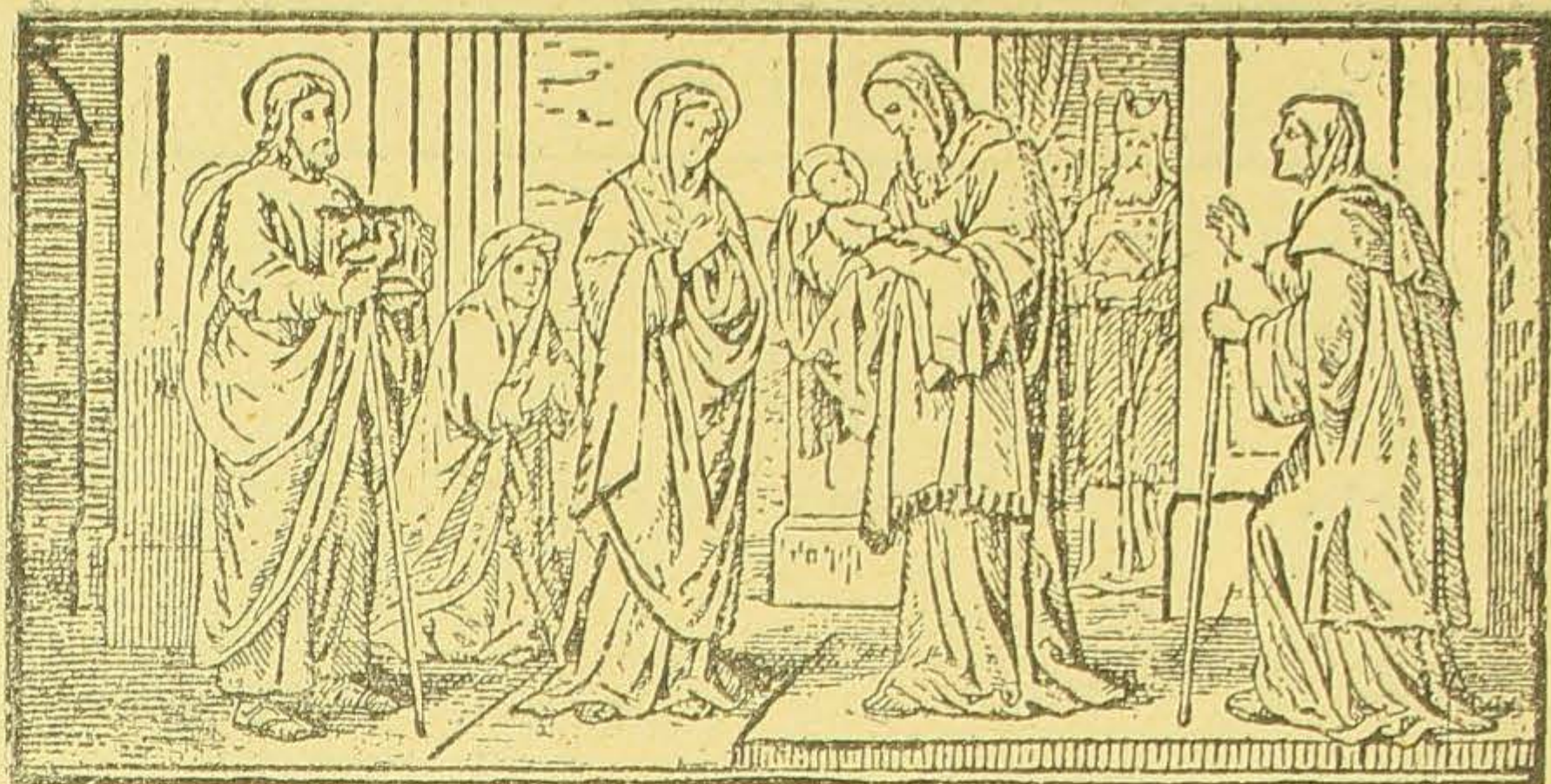

Veljača

BROJI 29 DANA

Februar

Isuse, Marijo, Josipe pomozite nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi
Srijeda	1 Ignacije b. m.	19 Makarij	7 25 5 02
Četvrt.	2 Svit. Marijino	20 Jeftinij Vel.	7 24 5 04
Petak	3 Blaž b. m. †	21 Maksim	7 23 5 06
Subota	4 Andrija Korz.	22 Timotej	7 21 5 08
6. tjed. O poslenicima u vinogradu. Mt. 20, 1.			
Nedjelj.	5 Sedamdesetnica ☽	23 N. Mit. i F.	7 20 5 09
Poned.	6 Tito b.	24 Ksenija	7 18 5 11
Utorak	7 Vranka	25 Grigorij B.	7 17 5 13
Srijeda	8 Ivan Mat. priz.	26 Ksenofon	7 15 5 14
Četvrt.	9 Ćiril Alex. b.	27 Prenos m. I Z	7 14 5 16
Petak	10 Skolastika d. †	28 Efrem	7 12 5 17
Subota	11 Ukaz. Gospe Lurd.	29 Ignacij	7 10 5 19
7. tjed. Izidje sijač da sije sjeme. Lk. 8, 4.			
Nedjelj.	12 Šezdesetnica ☽	30 N. Blaz. sin	7 09 5 21
Poned.	13 Stjepan op. ☾	31 Kir i Joan.	7 07 5 22
Utorak	14 Valentin m.	1 Trifon	7 06 5 24
Srijeda	15 Faustin i Jovita m.	2 Sretenije	7 04 5 26
Četvrt.	16 Julijan m.	3 Simeon	7 02 5 27
Petak	17 Donat m. †	4 Izidor	7 00 5 28
Subota	18 Simeon b. m.	5 Agatija. Zad.	6 59 5 30
8. tjed. Isus proriče svoji muku. Lk. 18, 31.			
Nedjelj.	19 Pedesetnica ☽	6 N. Mesopust	6 57 5 32
Poned.	20 Eleuterij b. m.	7 Partenije	6 55 5 33
Utorak	21 Eleonora d. ☽	8 Teodor Str.	6 53 5 35
Srijeda	22 Pepelnica †	9 Nikifor	6 51 5 36
Četvrt.	23 Petar Damijan b. †	10 Haralampij	6 49 5 38
Petak	24 (Prestupni dan) †	11 Vlasij	6 48 5 39
Subota	25 Matija apostol †	12 Meletije Zad.	6 46 5 41
9. tjed. Isusa napastuje djavao u pustinji. Mt. 4, 1.			
Nedjelj.	26 Čista Viktorin m.	13 N. Siropust	6 44 5 42
Poned.	27 Aleksander b. m. †	14 Auksentij †	6 42 5 43
Utorak	28 Leander b. ☽ †	15 Onizim †	6 40 5 45
Srijeda	29 Roman op. Kvat. †	16 Pamfil i dr †	6 38 5 47

VELJAČA
posvećen je
Sv. Obitelji.

SUNCE
ulazi 19. u 10
s. 20 m. u ve-
čer u znak
Riba. Dan po-
raste za 1 s.
30 m.

**MJESEČEVE
MIJENE**
☽ Uštap 5. u
9 s. 11 m. u
večer.

☾ Trećak 13.
u 8 s. 5 m.
u večer.
☽ Mladj 21.
u 10 s. 41 m.
prije podne.
☾ Prvak 28.
u 4 s. 21 m.
iz jutra.

VRIJEME
Kad je Marin
dan vedar dugač-
ka će biti zima,
ako pada i duše,
proljeće se pri-
bližava.
Ako je na 22.
na stolicu Petra
hladno, trajat će
zima dugo.
Uveljači prašina
Znači: dobra
ljetina.

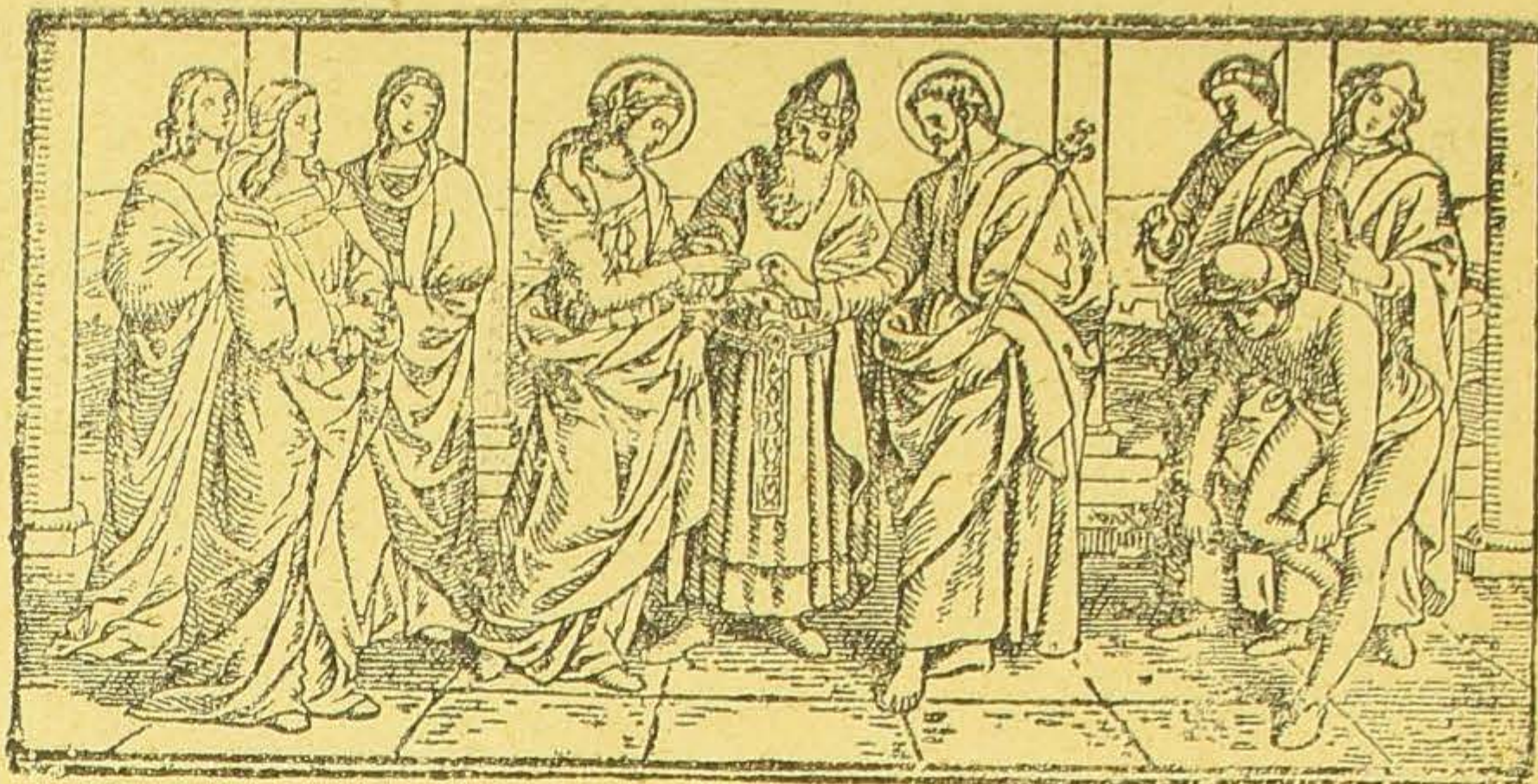

Ožujak

BROJI 31 DAN

Mart

Zaručnice Bogorodičin moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar		Grčki kalendar		SUNCE	
					izlazi	zalazi
Četvrt.	1	Albin b. †	17	Teodor Tir. †	6 36	5 48
Petak	2	Simplicij p. Kvat. †	18	Lav p. †	6 35	5 50
Subota	3	Kunegunda Kvat. †	19	Arhip Zad. †	5 33	5 51
10. tjed. Isus se preobrazi na gori. Mt. 17, 1.						
Nedjelj.	4	Pačista Kazimir †	20	N. 1. Posta	6 31	5 53
Poned.	5	Miroslav †	21	Timotej †	6 29	5 54
Utorak	6	Veca m. ☾ †	22	Petar i At. †	6 27	5 56
Srijeda	7	Toma Akv. priz. †	23	Polikarp †	6 25	5 57
Četvrt.	8	Ivan od B. priz. †	24	Naš. gl. Iv. K. †	6 23	5 59
Petak	9	Franciska R. ud. †	25	Tarazij †	6 21	6 00
Subota	10	40 Mučenika †	26	Porfirij	6 19	6 01
11. tjed. Isus izgoni djavla. Lk. 18, 14.						
Nedjelj.	11	Bezimena Eulog. †	27	N. 2. P. Prok. †	6 17	6 03
Poned.	12	Grgur Vel. p. †	28	Vasilij i dr. †	6 15	6 05
Utorak	13	Rosina dj. †	29	Kasijan †	6 13	6 06
Srijeda	14	Matilda ud. ☾ †	1	Evdokija †	6 11	6 08
Četvrt.	15	Longin m. †	2	Teodot †	6 09	6 09
Petak	16	Cirijak m. †	3	Evtropij †	6 07	6 10
Subota	17	Patricije b. †	4	Gerasim. Zad. †	6 05	6 11
12. tjed. Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6, 1.						
Nedjelj.	18	Sredoposna Ciril J †	5	N. 3. P.	6 03	6 13
Poned.	19	Josip zarBl.D.M. †	6	42 mučenika †	6 01	6 14
Utorak	20	Niceta b. †	7	Vasilij †	5 59	6 15
Srijeda	21	Benedikt op. ☾ †	8	Teofilakt †	5 57	6 17
Četvrt.	22	Oktavijan m. †	9	40 mučenika †	5 55	6 19
Petak	23	Oton b. †	10	Kodrat †	5 53	6 20
Subota	24	Gabrijel Arhan. †	11	Sofronij Zad. †	5 51	6 21
13. tjed. Isusa hoće da kamenuju. Iv. 8, 46.						
Nedjelj.	25	Gluha Blagovijest †	12	N. 4. P. Teof. †	5 49	6 23
Poned.	26	Emanuel m. †	13	Nikitor †	5 47	6 24
Utorak	27	Ivan Damas priz. †	14	Benedikt †	5 45	6 25
Srijeda	28	Iv. Kapistran ☾ †	15	Agapij i dr. †	5 43	6 27
Četvrt.	29	Eustazij op. †	16	Savin †	5 41	6 28
Petak	30	7 Žalosti Majke B. †	17	Aleksij †	5 39	6 30
Subota	31	Balbina d. †	18	Kiril Ak. †	5 37	6 31

OŽUJAK
posvećen je
sv. Josipu

SUNCE

ulazi 20. u 9
s. 45 m. u ve-
čeruznak Ov-
na i po inje
proljeće. Dan
porasće za 1
s. 46 m.

**MJESEČEVE
MIJENE.**

☾ Uštap 6. u
12 s 27 m. o
podne.
☾ Trećak 14. u
4 s. 20 m. po p.
☾ Mladj 21. u
9 s. 29 m. u
večer.
☾ Prvak 28. u
12 s. 54 m. o
podne

VRIJEME

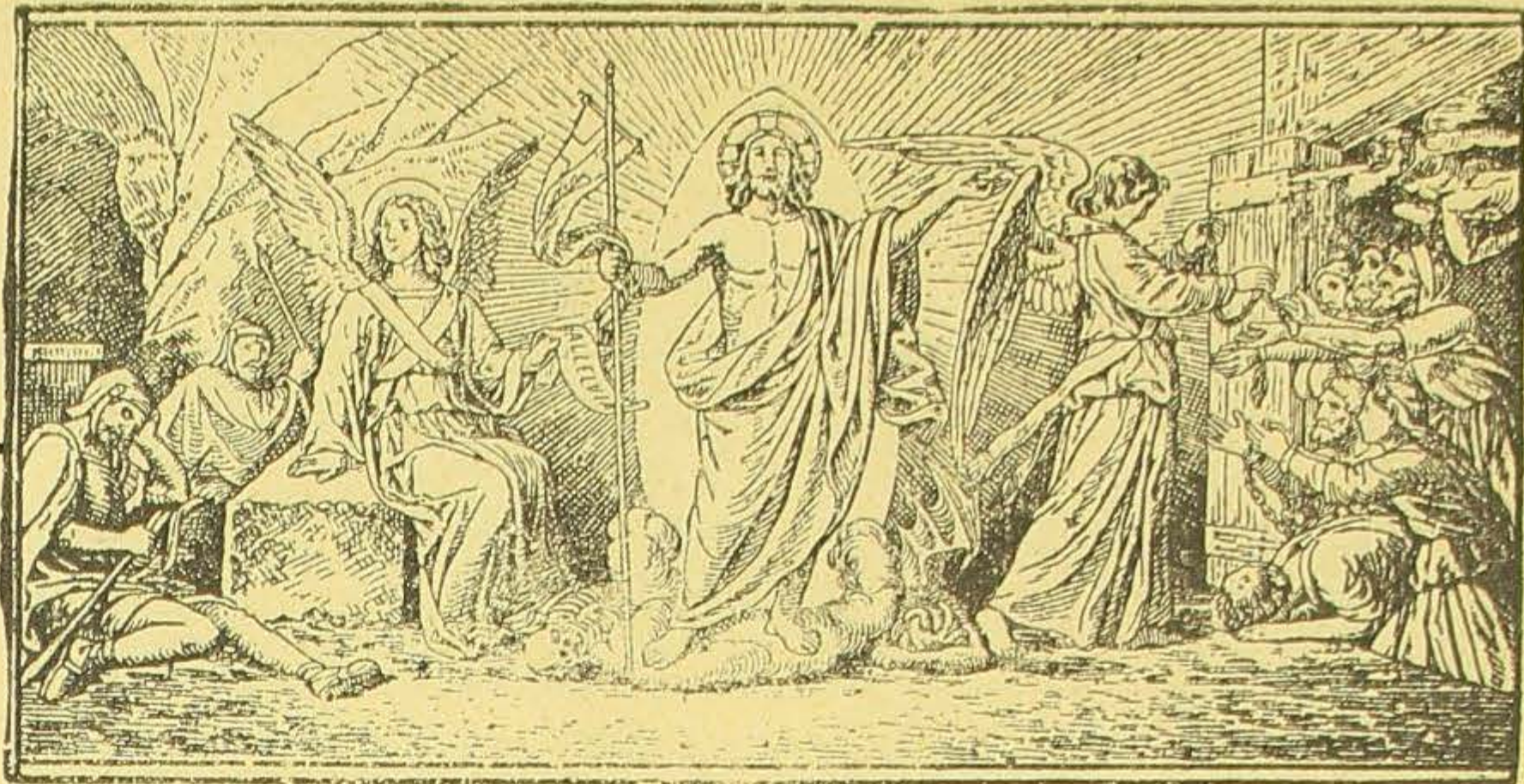
Ako je na Josi-
povo vedar dan,
plodna se godi-
na obećaje.
Kako je vrijeme
10, na 40 muče-
nika tako ostaje
40 dana.
Bolje da te maj-
ka bije.
Neg ožujsko
sunce grije.

Travanj
BROJI 30 DANA
April

Nema ga tu, On uskrsnu.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi
14. tjed. Isus svečano ulazi u Jeruzalem. Mt. 21, 1.			
Nedjelj.	1 Cvetna	19 N. 5. P. Hr.	5 35 6 32
Poned.	2 Franjo P. priz. †	20 Oci ob sv. S. †	5 33 6 34
Utorak	3 Rikard b. †	21 Jakov †	5 31 6 35
Srijeda	4 Izidor b. †	22 Vasilije †	5 29 6 37
Četvrt	5 Vel. Četvrtak ☺ †	23 Nikon †	5 27 6 38
Petak	6 Veliki Petak †	24 Zah Predpr. †	5 25 6 40
Subota	7 Veliki Subota †	25 Blagovijest	5 23 6 41
15. tjed. Isus uskrsnu iz groba. Mr. 16, 1.			
Nedjelj.	8 U S K R S	26 Cvjetnica	5 21 6 42
Poned.	9 Usk. ponedjeljak	27 Matrona †	5 19 6 44
Utorak	10 Mehtilda d,	28 Ilarion i St. †	5 17 6 45
Srijeda	11 Leon p.	29 Marko i Kir. †	5 15 6 46
Četvrt.	12 Julije p.	30 Vel. Četvrtak †	5 13 6 48
Petak	13 Hermeneg. m. ☺ †	31 Vel. Petak †	5 11 6 50
Subota	14 Justin m.	1 Vel. Subota	5 09 6 51
16. tjed. Isus dodje kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19.			
Nedjelj.	15 Bijela	2 Uskrs	5 08 6 52
Poned.	16 Turibij b.	3 Us. pon.	5 06 6 54
Utorak	17 Rudolf m.	4 Us. utorak	5 04 6 55
Srijeda	18 Apolonije m.	5 Teodul i dr.	5 02 6 57
Četvrt.	19 Krescencije priz.	6 Evtihij	5 00 6 58
Petak	20 Sulpicije ☺ †	7 Georgij Mal.	4 58 6 59
Subota	21 Anselmo b.	8 Irodion i dr.	4 57 7 01
17. tjed. Isus dobri pastir. Iv. 10, 11.			
Nedjelj.	22 2. p. Us. Soter i K	9 N. Tomina	4 55 7 02
Poned.	23 Adalbert	10 Terentij i dr.	4 53 7 04
Utorak	24 Djurdjevo	11 Antipa	4 51 7 05
Srijeda	25 Zaštita sv. Josipa	12 Vasilij	4 50 7 07
Četvrt.	26 Marko ev. ☾	13 Artemon	4 48 7 08
Petak	27 Petar Kanizije pr. †	14 Martin p.	4 46 7 09
Subota	28 Pavao od Križa	15 Aristarh	4 44 7 10
18. tjed. Malo i ne ćete me vidjeti. Iv. 16, 16.			
Nedjelj.	29 3. p. Us. Petar m.	16 N. Žen. Mir.	4 43 7 12
Poned.	30 Katarina Sienska d.	17 Simeon	4 41 7 13

TRAVANJ
posvećen je
štovanju sv. 5
Rana Isusovi

SUNCE
ulazi 20. u 9s.
17m. pre pod-
ne u znak Bika
Dan poraste
za 1s. 37 m.

**MJESEČEVE
MIJENE**
☺ Ustap 5. u 4
s. 38m. izjutra
☾ Trećak 13.
u 9s. 9m. prije
podne.
☺ Mladj 20. u
6 s. 25 m. iz
jutra.
☾ Prvak 26.
u 10 s. 42 m.
u večer.

VRIJEME
Ako žabe zapje-
vaju prije ožujka
štitit će u trav-
nju. Djurdjevska
kiša donša bla-
goslova. Kišovit
travanj rodna
godina.
Vedri li se tra-
vanj noću.
Škodi vinu ko i
voću.

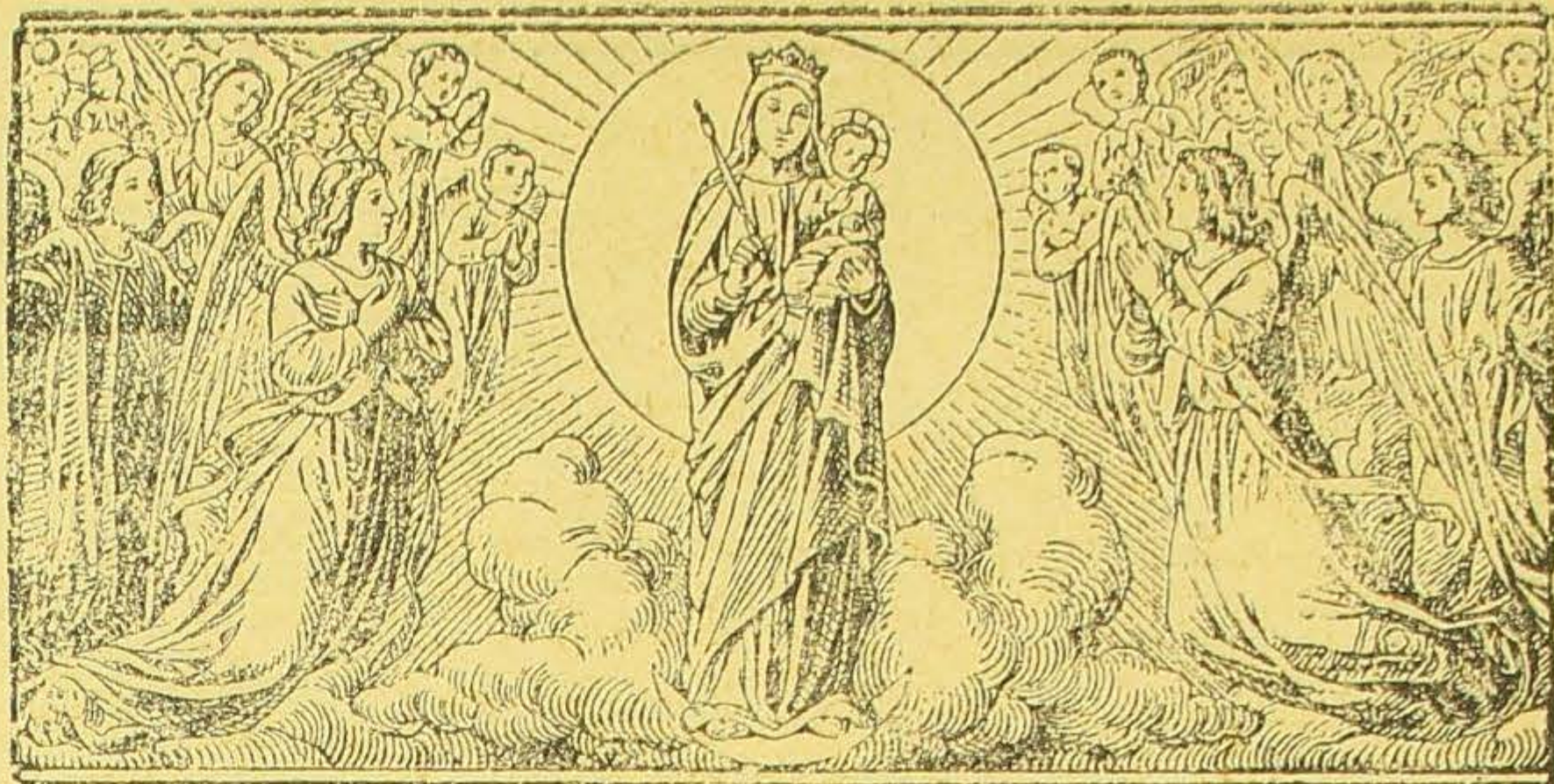

Svibanj

BROJI 31 DAN

Maj

Gospe svibanjska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar		Grčki kalendar		SUNCE	
					izlazi	zalazi
Utorak	1	Filip i Jakov ap.	18	Ivan dek.	4 40	7 15
Srijeda	2	Atanazije b.	19	Ivan Vethop	4 38	7 16
Četvrt.	3	Našašće sv. Križa	20	Teodor Tr.	4 36	7 17
Petak	4	Florijan m. ☺ †	21	Januarij	4 35	7 19
Subota	5	Pijo V. p.	22	Teodor Sik.	4 34	7 20
19. tjed. Idem k onomu, koji me poslao. Iv. 16, 5.						
Nedjelj.	6	4. p. Us. Iv. pr. v. l.	23	N. Rasl. G.	4 32	7 21
Poned.	7	Stanislav b.	24	Sava Str.	4 31	7 22
Utorak	8	Miholjice	25	Marko E.	4 29	7 23
Srijeda	9	Grgur naz. b.	26	Prepol 50.	4 28	7 25
Četvrt.	10	Antonin b.	27	Simeon Sr.	4 26	7 26
Petak	11	Franjo Hieron pr. †	28	Jakov i Sosl.	4 25	7 28
Subota	12	Pankracij m. ☺	29	Muč. kir. č.	4 24	7 29
20. tjed. Ako što zaištete od Oca dat će. Iv. 16, 23.						
Nedjelj.	13	5. p. Us. Servac	30	N. o Samar	4 23	7 30
Poned.	14	Bonifacij m. } prosni	1	Jeremija	4 22	7 32
Utorak	15	Ivan Sal. pr. } dani	2	Atanasij	4 21	7 33
Srijeda	16	Ivan Nep m. }	3	Teodozij peč.	4 20	7 34
Četvrt.	17	Spasovo	4	Pelagija	4 18	7 35
Petak	18	Venancij m. †	5	Irena	4 17	7 36
Subota	19	Petar Cel p. ☺	6	Job	4 16	7 37
21. tjed. Kada dodje Utješitelj. Iv. 15, 26.						
Nedjelj.	20	6. p. Us. Bernar. S.	7	N. o slijepcu	4 15	7 38
Poned.	21	Feliks m.	8	Joan bogosl.	4 14	7 39
Utorak	22	Julija d. m.	9	Pr. moš. sv. N.	4 13	7 40
Srijeda	23	Desiderij b. m.	10	Simon zil.	4 12	7 41
Četvrt.	24	Ivan Prado priz.	11	Voznesenije	4 11	7 43
Petak	25	Urban p. †	12	Epifanij	4 11	7 44
Subota	26	Filip Neripriz. ☾ †	13	Glikerija	4 10	7 45
22. tjed. Učitelj Duh Sv. učit će vas. Iv. 14, 23.						
Nedjelj.	27	D U H O V I	14	N. sv. Ot.	4 09	7 46
Poned.	28	Duhov poned.	15	Pahomij	4 08	7 47
Utorak	29	Marija M, Paz. d.	16	Teodor osv.	4 07	7 48
Srijeda	30	Ferd. kr. Kvatre †	17	Andronik	4 07	7 48
Četvrt.	31	Angela d.	18	Teodot	4 06	7 49

SVIBANJ

posvećen je
Majci Božjoj

SUNCE

ulazi 21. u 8 s.
53 m. iz jutra u
znak Blizana-
ca. Dan poras.
za 1 s. i 15 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 4. u
9 s. 12 m. u
večer.

☾ Trećak 12.
u 9 s. 50 m. u
večer.

☺ Mladj 19. u
2 s. 14 m. pop.

☾ Prvak 26. u
10 s. 12 m. pr.
podne.

VRIJEME

Spasovka kiša do-
nosi dobru god-
nu. Ako Pankrac,
Servac, Bonifac i
Urban prođu bez
mrzla, Božja je
blagodat. Duhovi
kišni, ambari
puni. Suh Maj,
prazne vreće.
Kad u svibnju
mnogo sjeva.
Zemljodjelac
neka pjeva.

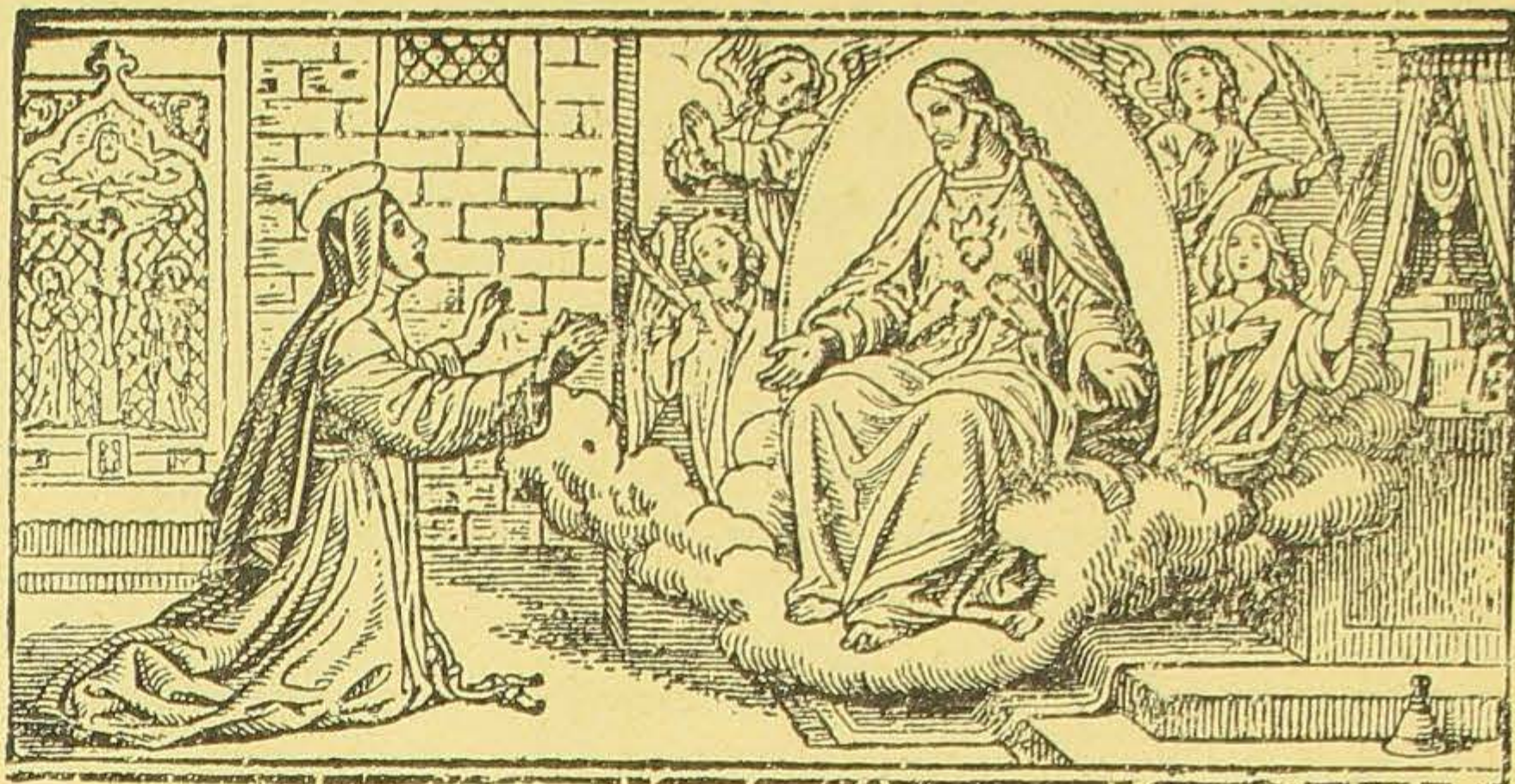

Lipanj

BROJI 30 DANA

Juni

Srce Isusovo pomiluj nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE			
			izlazi	zalazi		
Petak	1 Pamfil m. Kvatre †	19 Patrikije	4 06	7 50	LIPANJ posvećen je Srcu Isusov.	
Subota	2 Erazmo Kvatre †	20 Talalej Zad.	4 05	7 51		
23. tjed.		Dana mi je sva vlast. Mt. 28, 18.				
Nedjelj.	3 Presv. Trojstvo ☺	21 Sošest S. D.	4 05	7 52	SUNCE ulazi 21. u 5 s. 7 m. po podne, u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste do 22. za 19 m. a potom se skrati za 4 m.	
Poned.	4 Kvirin b.	22 Duh. pon.	4 04	7 52		
Utorak	5 Bonifacije b. m.	23 Mihail ep.	4 04	7 53		
Srijeda	6 Norbert b.	24 Simeon pr.	4 04	7 54		
Četvrt.	7 TIJELOVO	25 N. gl. sv. Iv.	4 03	7 55		
Petak	8 Medardo b. †	26 Karpo	4 03	7 55		
Subota	9 Primo i Fel. m.	27 Terapont	4 03	7 56		
24. tjed.		Neki čovjek zgotovi večeru. Lk. 14, 16.				
Nedjelj.	10 2. p. D. Margarita	28 N. svi Sveti	4 03	7 57		MJESEČEVE MIJENE ☺ Uštap 3. u 1. s. 14 m. po podne. ☾ Trećak 11. u 6 s. 51 m ujutro ☺ Mladj 17. u 9 s. 42 m u več. ☾ Prvak 24. u 11 s. 47 m. noću.
Poned.	11 Barnaba ap. ☾	29 Teodozija	4 03	7 57		
Utorak	12 Ivan Fak. priz.	30 Isakij	4 02	7 58		
Srijeda	13 Ant. Paduan. priz.	31 Jermej	4 02	7 58		
Četvrt.	14 Bazilije b.	1 Presv. Euh	4 02	7 59		
Petak	15 Srce Isusovo †	2 Nikefor car	4 02	7 59		
Subota	16 <i>Srce Marijino</i>	3 Lukilijan	4 02	7 59		
25. tjed.		Priča o izgubljenoj ovcu. Lk. 15, 1.				
Nedjelj.	17 3. p. D. Adolf ☺	4 N. 2. po D.	4 02	8 00	VRIJEME Kiša 8. na Me- darda lako ne pristaje. Magla il kiša na Vidov- dan šturavo će biti žito. Al ni u suši glada ni u k'ši blaga. Što Medardo sveti daje, 40 dana traje Hladan Juni Sve pokunii.	
Poned.	18 Efrem Sirski priz.	5 Dorotej	4 02	8 00		
Utorak	19 Julijana d.	6 Visarion i I.	4 02	8 01		
Srijeda	20 Silverij p.	7 Teodot ank †	4 02	8 01		
Četvrt.	21 Alojzije priz.	8 Teodor Str. †	4 03	8 01		
Petak	22 Pavlin p. †	9 Srce Isusovo †	4 03	8 01		
Subota	23 Agripina m.	10 Sosrtrad M. B.	4 03	8 01		
26. tjed.		O obilatom ribolovu. Lk. 5, 1.				
Nedjelj.	24 4. p. D. R. I. Krst. ☾	11 N. 3. po D.	4 04	8 01		
Poned.	25 Vilim priz.	12 Onufrij i P. †	4 04	8 01		
Utorak	26 Ivan i Pavao m.	13 Akilina i Tr. †	4 04	8 01		
Srijeda	27 Ladislav kr.	14 Elizej pr. †	4 05	8 01		
Četvrt.	28 Irenej b.	15 Amos pr. †	4 06	8 01		
Petak	29 Petar i Pavao ap.	16 Tihon č †	4 07	8 00		
Subota	30 Spomen sv. Pavla	17 Manuil i dr.	4 07	8 00		

Srpanj

BROJI 31 DAN

Juli

Gospe škapularska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi	
27. tjed.	Ako pravda vaša ne bude veća. Mt. 5, 20.			
Nedjelj.	1 5. p. D. Pr. Krv. I	18 4. p. D. L.	4	08 8 00
Poned.	2 Poh. Bl. Dj. Marije	19 Juda ap.	†	4 09 8 00
Utorak	3 Heliodor b. ☾	20 Metodij	†	4 09 7 59
Srijeda	4 Udalrik b.	21 Julijan	†	4 10 7 59
Četvrt.	5 Ćirili Metod slav. a.	22 Eusebij	†	4 11 7 58
Petak	6 Izaija p. †	23 Agripa	†	4 12 7 58
Subota	7 Lipa dj.	24 Rožd. Iv. Kr.		4 12 7 57
28. tjed.	Pomnoženje hljeba. Mr. 8, 1.			
Nedjelj.	8 6. p. D. Elizabeta	25 5. p. D. Feb.	4	13 7 57
Poned.	9 Brcko b.	26 David	†	4 14 7 56
Utorak	10 Ljubica d. ☾	27 Samson	†	4 15 7 55
Srijeda	11 Pijo I. p.	28 Kir i Ivan	†	4 16 7 54
Četvrt.	12 Ivan Gv. priz.	29 Petar i Pav.		4 17 7 54
Petak	13 Margarita d. †	30 Zbor 12 ap.		4 18 7 53
Subota	14 Bonaventura b.	1 Kuzma i D.		4 19 7 52
29. tjed.	O lažnim prorocima. Mt. 7, 15.			
Nedjelj.	15 7. p. D. Vladimir	2 6. p. D. H. B.	4	20 7 51
Poned.	16 Gospa škapularska	3 Jakinto		4 21 7 50
Utorak	17 Aleksij priz. ☾	4 Andrija		4 22 7 49
Srijeda	18 Miroslav priz.	5 Kir i Metod.		4 23 7 48
Četvrt.	19 Vinko Paulski priz.	6 Atanazij		4 24 7 47
Petak	20 Ilija prorok †	7 Tomo		4 26 7 46
Subota	21 Danijel prorok	8 Prokopij		4 27 7 45
30. tjed.	O nepravednom upravitelju. Lk. 16, 1.			
Nedjelj.	22 8. p. D. M. Magd.	9 7. p. D. Pan.	4	28 7 44
Poned.	23 Apolinar bm.	10 45 mučen		4 29 7 43
Utorak	24 Kristina dm. ☾	11 Eufemij		4 30 7 42
Srijeda	25 Jakov ap.	12 Proklo		4 32 7 40
Četvrt.	26 Anamati Bl. Dj. M.	13 Zbor Arh. G.		4 33 7 39
Petak	27 Pantaleon m. †	14 Akita		4 34 7 38
Subota	28 Nazarije i Inoc. m.	15 Vladimir		4 35 7 37
31. tjed.	Isus plače nad Jeruzalemom. Lk. 19, 41.			
Nedjelj.	29 9. p. D. Marta d.	16 8. p. D. An.	4	36 7 36
Poned.	30 Abdon i Senen m.	17 Malina		4 37 7 35
Utorak	31 Ignacije Lojol. priz.	18 Emilij		4 38 7 34

SRPANJ

posvećen je
štovanju pre-
dragocjne
Krvi Isusove

SUNCE

ulazi 23. u 4 s.
3 m. iz jutra u
u znak Lava.
Dan se smanji
za 58 minuta.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Uštap 3. u
3 s. 49 m. iz
jutra.
☾ Trećak 10.
u 1 s. 16 m. po
podne.
☾ Mladj 17. u
5 s. 36 m. po p.
☾ Prvak 24. u
3 s. 38 m. po p.

VRIJEME

Kaki srpanj
takav je siječanj.
Jul mačvaran
Svačemu je
kvaran.

Bijeli oblak pada
Bilće kiše, hlada.
Crni oblak leti,
Duga kiša prijeti.

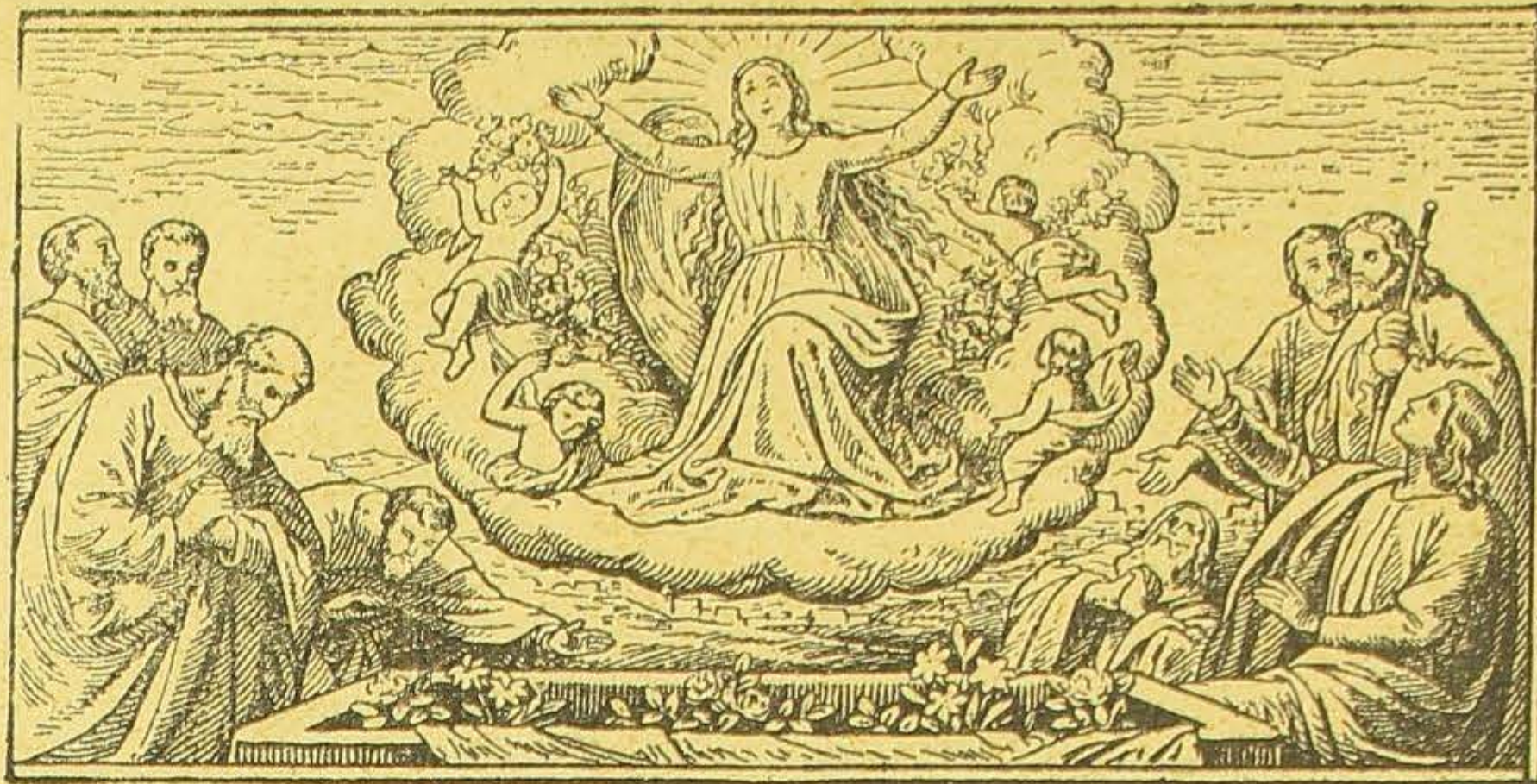

Kolovoz

BROJI 31 DAN

August

Velika Gospe moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar		Grčki kalendar		SUNCE	
					izlazi	zalazi
Srijeda	1	Petar u okovima ☽	19	Makrina	4 39	7 32
Četvrt.	2	Porciunkula	20	Ilija	4 40	7 31
Petak	3	Augustin b. zagr. †	21	Simeon	4 42	7 30
Subota	4	Dominik priz.	22	Mar. Magd.	4 43	7 28
32. tjed. O farizeju i cariniku. Lk. 18, 9.						
Nedjelj.	5	10. p. D. Snij. Gosp.	23	9. po D. Tr.	4 44	7 27
Poned.	6	Preob. Kristovo	24	Boris i Hljeb	4 45	7 25
Utorak	7	Kajetan priz.	25	Ana	4 46	7 23
Srijeda	8	Cirjak m. ☽	26	Ermofaj	4 48	7 22
Četvrt.	9	Roman m. †	27	Pantalejmon	4 49	7 20
Petak	10	Lovrinac m.	28	Prohor i dr.	4 51	7 18
Subota	11	Suzana dj.	29	Kalinik	4 52	7 17
33. tjed. Isus izliječi gluhonijemoga. Mr. 7, 31.						
Nedjelj.	12	11. p. D. Klara d.	30	10. po D. Sila	4 53	7 15
Poned.	13	Hipolit i Kas. m.	31	Jevdokim	4 54	7 14
Utorak	14	Euzebije priz. †	1	Proish sv. K. †	4 56	7 12
Srijeda	15	Vel. Gospa ☽	2	Prenos s S. †	4 57	7 10
Četvrt.	16	Roka isp.	3	Izakij i dr. †	4 59	7 08
Petak	17	Hijacint priz. †	4	7 djet efeš. †	5 00	7 06
Subota	18	Jelena Križarica	5	Evsigenij	5 01	7 05
34. tjed. O milosrdnom Samaritancu. Lk. 10, 23.						
Nedjelj.	19	12. p. D. Ljud. b.	6	11. po D. Pr.	5 03	7 03
Poned.	20	Bernardo op.	7	Domentije †	5 04	7 01
Utorak	21	Franciska Š. ud.	8	Emilijan K. †	5 05	6 59
Srijeda	22	Simforijan m.	9	Matija ap. †	5 06	6 57
Četvrt.	23	Filip Een. priz. ☽	10	Lavrentij †	5 08	6 55
Petak	24	Bartol ap. †	11	Euplo m. †	5 09	6 54
Subota	25	Ljudevit kr.	12	Fotije i An.	5 11	6 52
35. tjed. Isus ozdravi 10 gubavaca. Lk. 17, 11.						
Nedjelj.	26	13. p. D. Zefir p.	13	12. po D. M.	5 12	6 50
Podne.	27	Josip Kal. priz.	14	Mikeja †	5 13	6 48
Utorak	28	Augustin b.	15	Uspenije B.	5 14	6 46
Srijeda	29	Gl. Ivana Kr.	16	Diomid	5 16	6 44
Četvrt.	30	Ruža Lim dj.	17	Miron	5 18	6 42
Petak	31	Rajmund N. pr. ☽ †	18	Flor i Lauro	5 20	6 40

KOLOVOZ
posvećen je
prečistom Sr-
cu Marijinu.

SUNCE
ulazi 23. u
znak Djevice.
Dan se smanji
1 s. 34 m.

**MJESEČEVE
MIJENE**

☽ Uštap 1. u
4 s. 31 m.
po podne.
☽ Trećak 8.
u 6 s. 24 m.
u večer.
☽ Mladj 15.
u 2 s. 49 m.
po podne.
☽ Prvak 23.
u 9 s. 21 m.
iz jutra.
☽ Uštap 31. u
3 s. 34 m. iz jut.

VRIJEME

Vedri i vrući dani
oko Gospojine
dozrijevaju jako
vince. Rosa bla-
ga, svakom draga
Ako august žeže,
žeže i vino.

Rujan

BROJI 30 DANA

Septembar

Andjele čuvaru, čuvaj i brani nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi
Subota	1 Egidije op.	19 Andrija Str.	5 21 6 36
36. tjed.	Nitko ne može 2 gospodara služiti. Mt. 6, 24.		
Nedjelj.	2 14. p. D. Zeno m.	20 13. p. D. Sam.	5 23 6 34
Poned.	3 Milojka dj.	21 Tadej ap.	5 24 6 32
Utorak	4 Rozalija dj.	22 Agatonik	5 25 6 30
Srijeda	5 Lovro Just b.	23 Lup m.	5 27 6 28
Četvrt.	6 Zaharija priz. ☾	24 Eutih	5 28 6 26
Petak	7 Marko Križ. m. †	25 Bartol i Fil.	5 29 6 24
Subota	8 Mala Gospa	26 Andrijan i N.	5 31 6 22
37. tjed.	Isus uskrisiva mladića u Naimu. Lk. 7, 11.		
Nedjelj.	9 15. p. D. Pet. Kl.	27 14. p. D. P.	5 32 6 20
Poned.	10 Nikola Tol. priz.	28 Mojsije M.	5 33 6 18
Utorak	11 Proto i Hijacinto m.	29 Usjek sv. Iv. †	5 35 6 16
Srijeda	12 <i>Ime Marijino</i>	30 Aleksandar	5 36 6 14
Četvrt.	13 Amat b.	31 Polož. poj. B.	5 38 6 12
Petak	14 <i>Uzviš. sv. Križa</i> ☽ †	1 Načalo lj. S.	5 39 6 10
Subota	15 <i>Žalosna Gospa</i>	2 Mamant	5 40 6 08
38. tjed.	Isus ozdravi vodeničavoga Lk. 14, 1.		
Nedjelj.	16 16. p. D. Ludmila	3 15. p. D. An.	5 41 6 06
Poned.	17 Rane sv. Franje	4 Vavilo i M.	5 43 6 03
Utorak	18 Jusip Kupert priz.	5 Zaharija ot. p.	5 44 6 01
Srijeda	19 Januarij Kvatre †	6 Eudoksij	5 46 5 59
Četvrt.	20 Eustahij m.	7 Sozont Pr.	5 47 5 57
Petak	21 <i>Matej ap. Kvatre</i> †	8 Rožd. Bog.	5 48 5 56
Subota	22 Mauric. Kvat. ☽ †	9 Joak. i Ana	5 49 5 54
39. tjed.	Koja je najveća zapovijed. Mt. 22, 34.		
Nedjelj.	23 17. p. D. Tekla d.	10 16. p. D. M.	5 51 5 52
Poned.	24 M. B. otk. sužnjeva	11 Teodora	5 52 5 50
Utorak	25 Kleofa m.	12 Od. r. i Aut.	5 53 5 48
Srijeda	26 Ciprian i Justina m.	13 Kornel	5 54 5 46
Četvrt.	27 Kuzma i Dam. m	14 Uzv. sv. Kr.	5 56 5 43
Petak	28 Venceslav kr.	15 Nikita	5 57 5 42
Subota	29 <i>Mihael arh.</i> ☽	16 Eufimija	5 58 5 41
40. 1tjed.	Isus ozdravi uzetoga. Mt. 9, 1.		
Nedjelj.	30 18. p. D. Jeron.	17 17. p. D. Sof.	5 59 5 39

RUJAN

posvećen je
štovanju An-
djela čuvara

SUNCE

ulazi 23. u 8 s.
6 m. iz jutra u
znak Tezulje i
počinje jesen.
Dan se smanji
za 1 s. 40 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 6. u
11 s. 35 m. noću
☽ Mladj 14. u
2 s. 21 m. noću
☾ Prvak 22. u
3 s. 58 m. noću
☽ Ustap 29. u
1 s. 23 m. pop.

VRIJEME

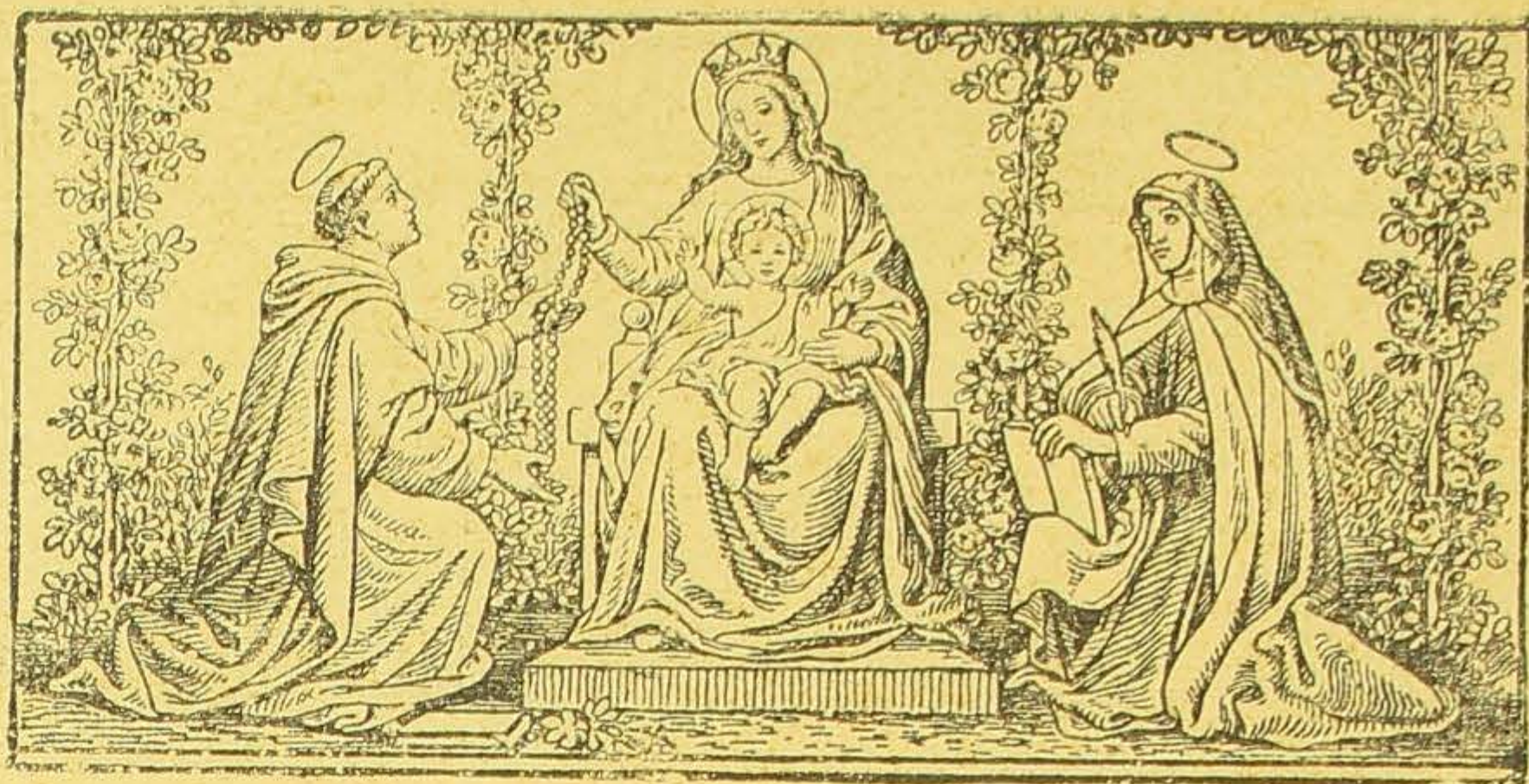
Početak poka-
ziva cio mjesec.
Prvi dan vedar
cio mjesec lijep
Rujanski hlad
Gotov jad.
Crvena zora,
Mokra polja.

Listopad
BROJI 31 DAN
Oktober

Kraljice presv. Krunice moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar		Grčki kalendar		SUNCE	
					izlazi	zalazi
Poned.	1	Remigije b.	18	Eumenij	6 00	5 37
Utorak	2	Andjeli čuvari	19	Trofim	6 01	5 36
Srijeda	3	Terezija od M. Is.	20	Eustahij	6 03	5 34
Četvrt.	4	Franjo As. priz.	21	Kodrat	6 04	5 32
Petak	5	Placid m. †	22	Foka	6 06	5 29
Subota	6	Brun priz. ☾	23	Zač. sv. Iv.	6 07	5 27
41. tjed. Priča o kraljevskoj svadbi. Mt. 22, 1.						
Nedjelj.	7	19. p. D. Sv. Krunica	24	18. p. D. Te.	6 09	5 26
Poned.	8	Brigita ud.	25	Eufrosinija	6 10	5 24
Utorak	9	Dionizij b.	26	Smrt Ivan. Kr.	6 11	5 22
Srijeda	10	Franjo B. priz.	27	Kalistrat	6 13	5 20
Četvrt.	11	Nikazije bm.	28	Hariton	6 14	5 18
Petak	12	Maksimiljan b. †	29	Kirijak	6 16	5 16
Subota	13	Slavoljub kr. ☽	30	Grigorij arm.	6 17	5 14
42. tjed. Isus ozdravi sina kraljeva čovjeka Iv. 4, 46.						
Nedjelj.	14	20. p. D. Kalisto	1	19. p. D. P. B.	6 19	5 12
Poned.	15	Terezija dj.	2	Kiprijan	6 20	5 10
Utorak	16	Hedviga kr.	3	Dionizij	6 21	5 09
Srijeda	17	Margareta Al. dj.	4	Jerotej	6 23	5 07
Četvrt.	18	Luka ev.	5	Haritina	6 24	5 05
Petak	19	Petar Alk. priz. †	6	Toma ap.	6 26	5 03
Subota	20	Ivan Ken. priz.	7	Sergij i Vag.	6 28	5 01
43. tjed. Priča o opraštanju duga. Mt. 18, 23.						
Nedjelj.	21	21. p. D. Urs. ☾	8	20. p. D. Pel.	6 29	4 59
Poned.	22	Kordula dm.	9	Jakov ap.	6 30	4 58
Utorak	23	Ignacije b.	10	Eulampij	6 32	4 56
Srijeda	24	Rafael Ark.	11	Filip dj.	6 33	4 54
Četvrt.	25	Hriz. i Dar. m:	12	Prov i Tar.	6 35	4 52
Petak	26	Demetrije m. †	13	Karpo i Pap.	6 36	4 50
Subota	27	Sabina m.	14	Nazar i Par.	6 38	4 49
44. tjed. Je li slobodno porez dati cezaru. Mt. 22, 15.						
Nedjelj.	28	22. p. D. Krist Kr. ☽	15	21. p. D. Luk.	6 40	4 47
Poned.	29	Narcis b.	16	Longin	6 41	4 45
Utorak	30	Alfonzo Rodr priz.	17	Ozeja	6 43	4 43
Srijeda	31	Vuk b. †	18	Luka ev.	6 45	4 41

LISTOPAD
posvećen je
Kraljici presv.
Krunice.

SUNCE

ulazi 23. u 4 s.
55 m. po pod.
u znak Škor-
piona. Dan se
smanji 1 s. 43
minuta.

**MJESEČEVE
MIJENE**

☾ Trećak 6. u
6 s. 6 m. iz jut.
☽ Mladj 13. u
4 s. 56 m. po p.
☾ Prvak 21. u
10 s. 6 m. noću.
☽ Uštap 28.
u 11 s. 43 m.
noću.

VRIJEME

Luki kišica, Pe-
tru pšenica. Kad
oktobrom mnogo
magle pane, bit
će zimi snijega
na sve strane.
Kakvo sjeme,
Takav plod.

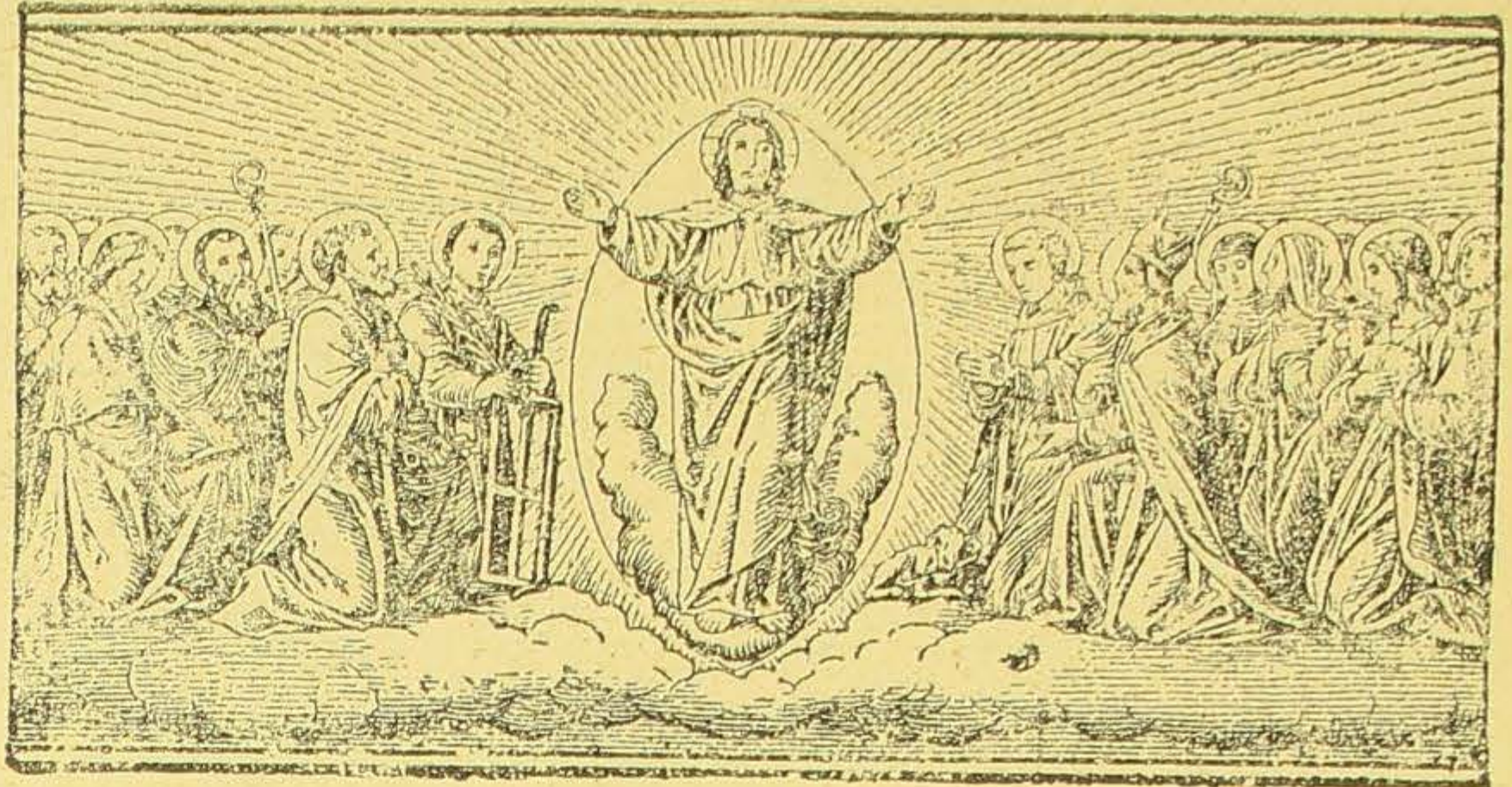

Studeni

BROJI 30 DANA

Novembar

Svi sveti i svetice Božje molite se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE izlazi zalazi
Četvrt.	1 Svi Sveti	19 Joel i Uar	6 47 4 39
Petak	2 Mrtvi dan	† 20 Artemije	6 49 4 38
Subota	3 Hubert b.	21 Ilarijon Vel.	6 50 4 37
45. tjed. Isus uskrse kćer Jairovu. Mt. 9, 18.			
Nedjelj.	4 23. p. D. Karlo ☾	22 22. p. D. Av.	6 52 4 36
Poned.	5 Mirko priz.	23 Jakov ap.	6 53 4 34
Utorak	6 Leonardo priz.	24 Areta	6 55 4 32
Srijeda	7 Andjelko b.	25 Mark. i Mart.	6 56 4 31
Četvrt.	8 Bogdan p.	26 Dimitrije	6 58 4 29
Petak	9 Teodor m. †	27 Nestor	6 59 4 28
Subota	10 Andrija Av. priz.	28 Petka i Ter.	7 01 4 27
46. tjed. O sijaču koji posija dobro sjeme. Mt. 13, 24.			
Nedjelj.	11 24. p. D. Martin ☾	29 23. p. D. An.	7 02 4 26
Poned.	12 Martin p. ☾	30 Zinovij	7 04 4 25
Utorak	13 Stanislav priz.	31 Stahij	7 05 4 24
Srijeda	14 Jozafat bm.	1 Kozm. i D.	7 07 4 22
Četvrt.	15 Leopold priz.	2 Akindin	7 08 4 21
Petak	16 Ivan. Trog. b. †	3 Akepsinij	7 10 4 20
Subota	17 Grgur čud. b.	4 Joanikij	7 11 4 19
47. tjed. Kralj. nebesko kao zrno gorušice. Mt. 13, 31.			
Nedjelj.	18 25. p. D. Odo is.	5 24. p. D. Gal.	7 12 4 18
Poned.	19 Elizabeta ud.	6 Pavao b car	7 14 4 18
Utorak	20 Feliks V. priz. ☾	7 Jer. i Lazar	7 15 4 17
Srijeda	21 Prikaz. Bl. Dj. M.	8 Zbor Mih. Ar.	7 16 4 16
Četvrt.	22 Cecilija dm.	9 Onizifor	7 18 4 15
Petak	23 Klement p. †	10 Erasto	7 19 4 14
Subota	24 Ivan od Kr. isp.	11 Mino i Teod.	7 20 4 13
48. tjed. Isus navijesti propast Jeruzal. Mt. 24, 15.			
Nedjelj.	15 26. p. D. Katarina	12 Ivan Zlatous	7 22 4 13
Poned.	16 Ivan Berh. priz.	13 Filip	7 23 4 13
Utorak	17 Virgilije b. ☾	14	7 24 4 12
Srijeda	18 Sosten priz.	15 Guriy Poč. p. †	7 25 4 12
Četvrt.	19 Saturnim m.	16 Matej ev. †	7 27 4 12
Petak	20 Andrija ap. †	17 Gregorij †	7 28 4 11

STUDENI

sjećana s groznih muka, što ih trpe duše u čistilištu.

SUNCE

ulazi 22. u 2 s. 1 m. po p. u znak Strijelca. Dan se smanji za 1 s. 16 m.

MJESEČEVE MIJENE.

☾ Trećak 4. u 3 s. 6 m. po p.
☾ Mladj 12. u 10 s. 35 m. pr. podne.
☾ Prvak 20. u 2 s. 36 m. po podne.
☾ Uštap 27. u 10 s. 6 m. pr. p.

VRIJEME

Ako je na Sve Svete vlažno, bit će mnogo snijega. Sv. Martin kišu voli, jer ima svoj ogrtač. Sv. Kata snijeg za vrata. Mjesec blijed, tužan: Dan ružan. Teška zima, Težak snop.

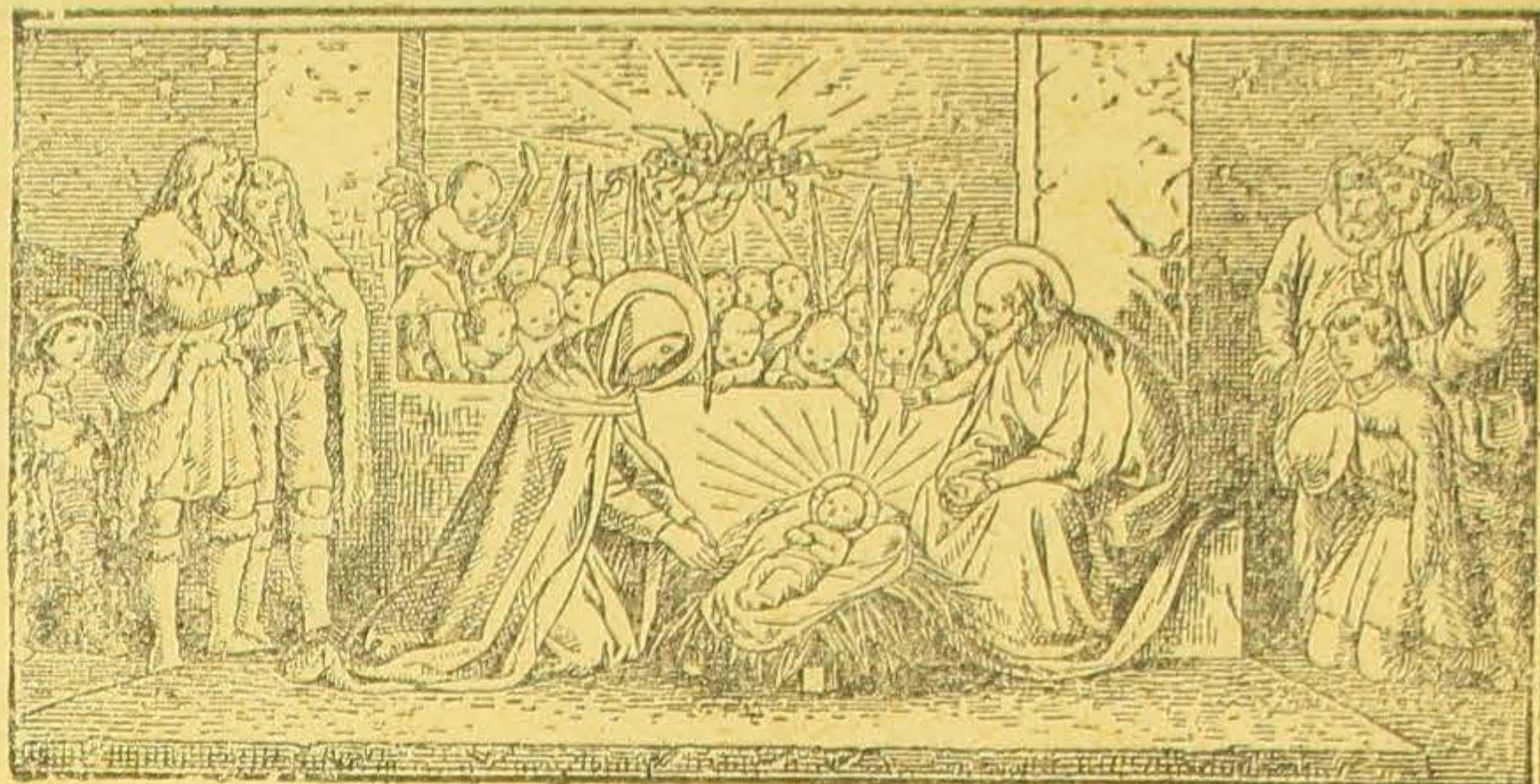

Prosinac

BROJI 31 DAN

Decembar

Rodi Marija Isusa, Spasitelja svijeta. (Božić)

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar	SUNCE			
			izlazi	zalazi		
Subota	1 Eligij b.	18 Platon i R.	7	29	4	11
49. tjed. Isus proriče sudnji dan. Lk. 21, 25.						
Nedjelj.	2 1. Adventa Bib.	19 26. p. D. Av.	7	30	4	10
Poned.	3 Franjo Ks. priz.	20 Greg dek. †	7	32	4	10
Utorak	4 Barbara dm. ☾	21 Uvod Bog.	7	33	4	10
Srijeda	5 Saba op.	22 Filimon †	7	34	4	09
Četvrt.	6 Nikola b.	23 Amfilohij †	7	35	4	09
Petak	7 Ambrosije b. †	24 Katarina †	7	36	3	09
Subota	8 Bezgr. Zač. B.D.M	25 Kliment	7	37	4	09
50. tjed. Ivan šalje učenike k Isusu. Mt. 11, 2.						
Nedjelj.	9 2. Adv Leokad dm.	26 27. p. D. Alip.	7	38	4	09
Poned.	10 Prenos kuće Loreto	27 Jakov †	7	39	4	09
Utorak	11 Damas p.	28 Stefan i Ilin. †	7	39	4	09
Srijeda	12 Maksencije m. ☽	29 Param i Fil. †	7	40	4	09
Četvrt.	13 Lucija dm.	30 Andrija ap. †	7	41	4	09
Petak	14 Spiridion b. †	1 Naum †	7	42	4	10
Subota	15 Irenej m.	2 Avakum	7	43	4	11
51. tjed. židovi šalju svećenike k Ivanu. Iv. 1, 19.						
Nedjelj.	16 3. Adv. Materice	3 28. p. D. Sof	7	43	4	11
Poned.	17 Lazar b.	4 Barb. i I. D. †	7	44	4	11
Utorak	18 Oček por B. D. M.	5 Sava osv. †	7	45	4	11
Srijeda	19 Vlad. priz. Kvatre †	6 Nikola	7	46	4	11
Četvrt.	20 Amon m. ☾	7 Ambrozij †	7	46	4	12
Petak	21 Toma ap. Kvatre †	8 Bezgr. Z. B.	7	46	4	13
Subota	22 Zenon m. Kvatre †	9 Patapij	7	47	4	13
52. tjed. Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1.						
Nedjelj.	23 4. Adv. Oci	10 29. p. D. M.	7	47	4	14
Poned.	24 Badnjak Ad. i Eva †	11 Danilo †	7	47	4	15
Utorak	25 BOŽIĆ Rođ. Kr.	12 Spiridion †	7	47	4	15
Srijeda	26 Stjepan m. ☽	13 Eustratij †	7	48	4	16
Četvrt.	27 Ivan ap.	14 Tiro i L. †	7	48	4	17
Petak	28 Mladenci m. †	15 Eleut i P. †	7	48	4	17
Subota	29 Toma b.	16 Agej	7	47	4	18
53. tjed. Marija i Josip dive se proroštv. Lk. 2, 33.						
Nedjelj.	30 Djet. Isusa David kr.	17 N. Praotaca	7	47	4	20
Poned.	31 Silvestar p.	18 Sebastijan †	7	46	4	21

PROSINAC

posvećen je Malom Isusu.

SUNCE

ulazi 22. u 3 s. 4 m. noću u znak Kozoroga i počinje zima. Dan se smanji za 19 m.; od 21 do konca poraste za 5 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 4. u 3 s. 32 m noću.
☽ Mladj 12. u 6 s. 6 m. izjutra
☾ Prvak 20. u 4 s. 43 m. noću
☽ Uštap 26. u 10 s. 55 m. noću.

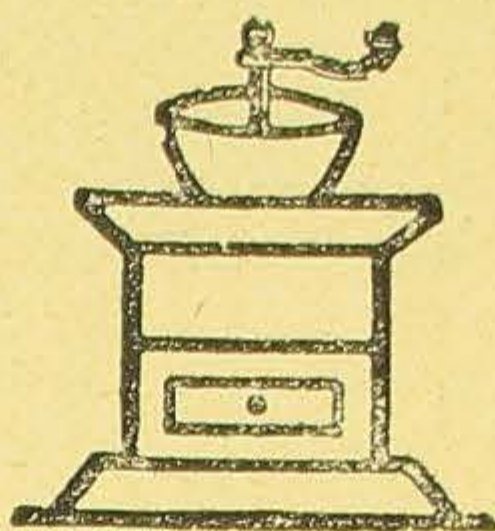
VRIJEME

Bolje decembar ružan nego južan
Crni Božić bijeli
Uskrs. Kake su otačke kvatre, tako je sve lito.
Dim se vije, Sunce sije;
Dim k tlu teži, Skoro će da sniježi.

ENRILO

savršena zamjena zrnate kave
preporučuje se najtoplije svakom kućanstvu.

ENRILO sa mlijekom

daje izvrsnu bijelu kavu vrlo ugodnog
teka i ukusa.

Potrošnja ENRILA je uslijed
njegove izdašnosti vrlo jeftina.

ENRILO omogućuje užitak kave
i svima onima, kojima je zrnaća kava
zabranjena ili im pak ne prija.

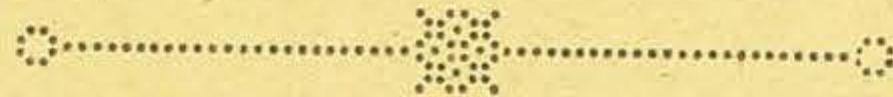
Proizvadjia tvornica
HINKA FRANCKA SINOVI
Zagreb.

PREJASNA

KRALJEVSKA KUĆA

KRALJEVINE S. H. S.

Njegovo Veličanstvo kralj

**ALEKSANDAR I.
KARADJORDJEVIĆ**

rodjen 17. prosinca god. 1888.
na Cetinju. Na prijesto stupio
16. kolovoza 1921. Oženio se
dne 8. lipnja 1922. sa Nje-
zinim Veličanstvom kraljicom

MARIJOM

rumunjskom princezom, rodj.
9. siječnja 1899. u Goti.

Njima se rodi dne 6. rujna
god. 1923. u Beogradu Nje-
govo Visočanstvo

PETAR

prijestolonasljednik kraljevi-
ne S. H. S.

Njegovo Visočanstvo kraljević

Djordje,

brat kraljev, rodjen 8. rujna
1887. na Cetinju.

Njezino Visočanstvo kneginja

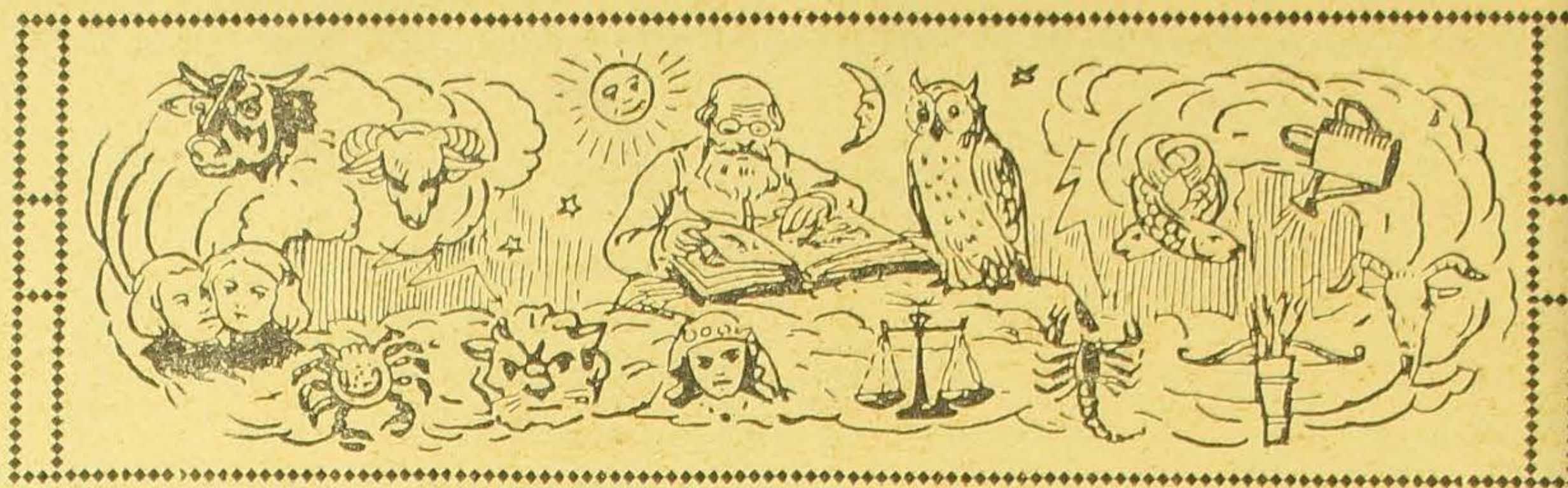
Jelena,

sestra kraljeva, rodj. 4. stud.
1884. na Rijeci, vjenčana 9.
ruj. 1911. sa knezom Ivanom
Konstantinovičem.

Stric Nj. V. kralja Njeg. Vis.
knez **Arsen. Karadjordjević,**
rodj. 16. trav. 1859 u Temišvaru.

Sin njegov Njeg. Vis. knez
Pavle Karadjordjević, rodjen
27. travnja 1893. u Petrogradu,
vjenčan 22. listopada 1923.
sa grčkom kneginjom **Olgom,**
rodj. 29. svibnja 1903. u Tatoju.

Stogodišnjak o god. 1928.

Braćo mila i sestrice drage!
 Hvala Bogu, koj' nam evo dade
 Opet zgodu, da se sastanemo
 I rič koju bratski izminemo.
 Samo braćo skupite se bliže
 I gledajte da nas je što više,
 Ko nas vidi neka svaki „znade
Da Bunjevac dušu ne izdade!“
 Otkako je Bog stvorio svita,
 Svaki stvorak za svojinu pita;
 Svaka ptica k svomu jatu leti,
 Svoje gnizdo svakom je grad tvrdi;
 Svi stvorovi mare za svojinu
 I zvir brani svoju postojbinu.
 A zar kod nas da ne bude tako?
 Zar nesloga da vlada jednako?!
 Ta stoga već niko nas ne štima,
Samo još Bog na nas brigu ima.
 I mi Njemu budimo zahvalni
 A med sobom sporazumni harni,
 Pa nam ne će bar ukkratit dio,
 Rad kojeg nas On na svit stvorio:
 Te će biti niski uzvišeni,
 A žalosni navik utišeni.

*

Vična Pravdo od srca Ti hvala.
 Što si nama lipu sriću dala,
 Baš u svibnju prve nediljice,
 Usrid bile naše Subotice,

Toga dana vedro jutro svanu,
 A na nebu žarko sunce granu,
 Još ni sedam nije bilo sati
 Kad se narod počeo da jati
 Oko crkve svete Terezije
 Pa da vidi, što vidio nije:
 Kako će mu jednog vrlog sina,
 — To je dika, braćo, nama svima —
Za biskupa posvetiti sade,
 Sam poklisar svetog Oca Pape.
 To j' prisvitli **Budanović Lajčo,**
 Glas o njemu do Pape se čuo,
 Da je bio progonjen od vika,
 Al da nije duhom malaksao,
 Ni tražio u izdaji lika,
 Nego za Rod borio se samo.
 Zato ga sad Papa imenova
 Za crkvenog veledostojnika
 Da upravlja našom ravnom Bačkom
 I da svitli Rodu bunjevačkom.
 — Eto, braćo, sjajnog nam primjera,
 Da se niko ne boji zlotvora,
 Jer je: **svaka sila za vrimena,**
 Samo traje Božija do kraja!

*

Kad sam tako pozdrav izručio
 I med vama željno odanio,
 Hoću da vam dalje pripovidam,
 Po navadi sve redom kazivam,

Što sam starac sa svojih sto lita
Iskusio širom bila svita.
No hoće li sve baš tako biti?
To ćemo tek na kraju viditi!
Jer što čovik gata i nagadja,
Mlogo put se tom protivno zgadja.
Ta svi znate: **čovik samo snuje,**
A Bog dragi svitom naredjuje!

*

Za **Merkura** bivaju godine,
Ponajviše suhe — brez zeštine;
Dapače se k ladnim ubrajaju,
Koje slabo roda donašaju.

Prolice je za ožujka toplo,
Posli suho a uz to priladno,
Svibanj pače i mrazom se prifi
Nek nas od tog dragi Bog zaštiti.

Litni dani bit će kišoviti,
Žalibože, sa malo koristi,
Poklem će nam dosta kasno doći
Ne bude l' nam sam Bog u pomoći,
Smetat će nam spremat lipo sino
Ako pažnju ne podvostručimo.

Jesen s prva bit će kišovita,
I još dosta rano mrazovita.
No ipak će bit i topli dâna
Za Martinjem do Andrijna dana.

Zima iza prijazne jeseni,
U prosincu donet će studeñi,
Pa će biti i sniga trajnoga,
Do veljače neotopljenoga.

Ob **usivi** prolicni se veli
Da će biti platni i debeli,
Osobito dobar će bit ječam.
Pa i s drugim bit će gazda srićan,
Na zemljištu ni mokru ni suhu
Već u sridnju ruku vlagovitu.
Predivu se dobrom možmo nadat,
Prem konoplja okratka će ostat.

Raž i žito urodit će dobro,
Pa će biti još dosta ugodno.
Voće će nam rodit nejednako,
Namist' mlogo, slabo il nikako.
I **vinograd** slabo će uspiti,
Što s' zametne, ne će sazrijati,
Jer godine Merkurove nigda
Ne donose u vinu dobitka.
Mećave nam ne će mlogo smetat,
A **vitar** se ritko drugi krećat,
Neg istočni — i katkad zapadni,
Štono kažu, ni vrući ni ladni.
U jesen će mlogo bit **miševa,**
Štetonosni uz to još **spuževa.**
Ribe će se slabo rasploditi,
Pa će samo u jesen ih biti.

*

Gatanju sam došao do kraja,
Pa mi sada još spomenut valja:
Da se dobro zle zgode bojati,
A ne valja slipo se uzdati. . .
I ko mudro, razborito radi,
Svoje njive i vinograd snaži,
Ko se radnje nigda ne odreče,
Tome lako nauditi ne će,
Ni močvarna, ni sušna godina,
Ni vrimena ikakog promina.
Al tim više škodi nerednjaku,
Koji voli leškati u hladu,
Il u krčmi tratit skupe dane,
Trošit novce dokle ne propane,
Pa kriviti svakoga na svitu,
A sam si je skovao tu sriću!
Takom nema nikake pomoći
Ni u kojem litu pogodnosti.
Čuvaj mi se, Rode, zle navade!
I linosti i grišne naslade
Pa ćeš tada moć imat ufanje,
Za sve dobro Božje darovanje.
A sad s Bogom dico obljubljena,
Mila braćo hrvatskog plemena,
Što dobra znam, Bog vam svima dao,
Što zla rekoh, od tog sačuvao.

p r o m u k l o s t i,   k a t a r u

p o m a Ź u   s i g u r n o

K a i s e r^{s-ove}   **pršne**
k a r a m e l e

već 35 godina milijon puta prokušane, djeluju brzo kod svih prehlada.

Omot din. 5.-   Kutija din. 12.-

*Dobiju se u ljekarnama i drogerijama
te gdje se vide plakati.*

ZNAMENITI DOGADJAJI.

GODINA 1928. JE

6641. godina od stvorenja svijeta po našem računu.
5375. godina od općeg potopa svijeta.
3228. god otkako je izumljeno staklo.
2678. god. otkako je osnovan grad Rim.
2443. godina otkako je kovan prvi rimski novac.
2228. godina otkako ima vinograda u Evropi.
1928. godina otkako se rodio Spasitelj svijeta Isus Krist.
1783. godina otkako se Čivuti po svijetu razasuli (145. god.)
1615. godina otkako je car Konstantin zabranio proganjanje kršćana (313. god.)
1377. godina otkako je donešena svi- lena buba u Evropu (551. god.)
1059. godina otkako se pravoslavna crkva odcijepila od katoličke crkve (863. god.)
1003. godina otkako je osn hrvatsko kraljevstvo pod prvim hrvatskim kraljem Tomislavom (925. god.)
928. godina otkako je osnovano ma- džarsko kraljevstvo pod prvim mađarskim kraljem sv. Stje- panom (1000. god.)
730. godina otkako je osnovano češko kraljevstvo (1198. god.)
710. godina otkako je osnovano srpsko kraljevstvo pod prvim srp. kraljem Stjepanom Prvovjenčaninim (1217. g.)
688. godina otkako je izumljena hartija (1240. god.)
642. godina otkako je izumljeno ogledalo od stakla (1286. god.)
628. godina otkako je pronadjen barut (1300. god.)
574. godina otkako su Turci došli u Evropu (1354. god.)
551. godina otkako je osnovano sa- mostalno bosansko kraljevstvo pod kraljem Tvrtkom (1377. g.)
539. godina otkako su Turci potukli združene kršćanske vojske na Kosovu i otkako je propalo srpsko carstvo (1399. god.)
488. godina otkako je izumljena štampa kojom se tiskaju knjige i novine.
445. godina otkako je tiskana prva hrvatska knjiga (1483. god.)
436. godina otkako se zna za Ame- riku (1492. god.)
418. godina otkako je napravljen prvi džepni sat (1510. god.)
411. godina otkako je Martin Luter osnovao krivu luteransku (kal- vinsku) vjeru (1517. god.)
368. godina otkako je donešen duhan u Evropu (1560. god.)
279. godina otkako je donešen krum- pir u Evropu (1649. god.)
257. godina otkako je Austrija pogu- bila bana Petra Zrinjskoga i kneza Krstu Frankopana (1671. g.)
198. godina otkako je izumljeno ka- lamljenje voćaka (1730. god.)
136. godina otkako je izumljeno plin- sko (gaz) svjetlo (1792. god.)
130. godina otkako je propala stara hrvatska dubrovačka republika (1798. god.)
121. godina otkako je izumljen prvi parobrod u Americi (1807. g.)
113. godina otkako se rodio najslav- niji hrvatski biskup Štrossmajer (rodio se 1815., a umro 1905. g.)
105. godina otkako je Englez Stfen- son izumio željeznicu (1823. g.)
95. godina otkako su izumljene ži- gice (1833. g.)
93. godina otkako su počele izlaziti prve hrvatske novine (1833. god.)
91. godina otkako je pronadjen te- legraf (brzjav) (1837. god.)
90. godina otkako je izumljena fo- tografija (1838. god.)
82. god. otkako je izumljena šivaća mašina. (1846. god.)
74. god. otkako je izumljen bicikl. (1854. god.)
51. god. otkako je izumljen telefon.
50. godina otkako je osnovana „Puč- ka Kasina“ u Subotici (1878. g.)
48. godina otkako je izumljeno elek- trično svjetlo i automobil (1880. g.)
45. godina otkako izlazi naš kalen- dar „Subotička Danica.“
40. godina otkako je umro najveći vodja Bunjevaca i Šokaca bis- kup Ivan Antunović (1888. g.)
38. godina otkako je izumljena prva krilatica (aeroplan) (1890. god.)
21. godina otkako je izumljen telefon bez žica (radio) (1907. god.)
14. otkako je nastao svjetski rat (1914. god.)
13. godina otkako je umro pop Pajo Kujundžić (1915. god.)
10. godina od prevrata i od postanka Jugoslavije (1918. god.)

Mnogi žele, da znadu, koji je bio dan, kad su se rodili ili kada se dogodio kakav drugi važan događaj u njihovu životu. Kako će to saznati? Teško je računati natrag; stoga pružamo čitatelju ovu skrižaljku po kojoj će za čas naći traženi dan.

Da lakše sve to shvati, navest ćemo ovdje jedan primjer. Neko se rodio n. pr. 1895. 25 travnja. Ali, koji je tada bio dan u tjednu? 1895. je bila prosta godina. Nadji tu godinu na gornjoj skrižaljci pod 95. Sada potegni ravnu crtu do mjeseca travnja i doći ćeš na broj 1. Ovaj broj 1, prenesi na posljednju skrižaljku, pa pod brojem 1, potraži onaj broj dana, u kojem si se rodio; u ovom slučaju 25. Pod kojim danom nadješ taj broj, to je bio dan rođena dotičnoga, naime četvrtak.

Ako je bila prijestupna godina, tada nadji tu godinu pod prijestupnim godinama, pa traži dalje kao gore.

Proste godine:
1800.—1899.   1900.—1950.

											Siječanj	Veljača	Ožujak	Travanj	Svibanj	Lipanj	Srpanj	Kolovoz	Rujan	Listopad	Studeni	Prosinac						
1801	07	18	29	35	46	57	63	74	85	91	1903	14	25	31	42	—	4	7	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
02	13	19	30	41	47	58	69	75	86	97	09	15	26	37	43	—	5	1	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
03	14	25	31	42	53	59	70	81	87	98	10	21	27	38	49	—	6	2	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
05	11	22	33	39	50	61	67	78	89	95	01	07	18	29	35	46	2	5	5	1	3	6	1	4	7	3	5	7
1800	06	17	23	34	45	51	62	73	79	90	02	13	19	30	41	47	3	6	6	2	4	7	2	5	1	2	6	1
09	15	26	37	43	54	65	71	82	93	99	05	11	22	33	39	50	7	3	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
—	10	21	27	38	49	55	66	77	83	94	1900	06	17	23	34	45	1	4	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
Priestupne godine: 1800-1899.				1804	32	60	88	Priestupne godine: 1900-1950.				—	28	7	3	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6			
				08	36	64	92					04	32	5	1	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4			
				12	40	68	96					08	36	3	6	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2			
				16	44	72	—					12	40	1	4	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7			
				20	48	76	—					16	44	6	2	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5			
				24	52	80	—					20	48	4	7	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3			
28	66	84	—	24	—	2	5	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1											

	1	2	3	4	5	6	7
Ponedjeljak	1 8 15 22 29	7 14 21 28	6 13 20 27	5 12 19 26	4 11 18 25	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30
Utorak	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29	7 14 21 28	6 13 20 27	5 12 19 26	4 11 18 25	3 10 17 24 31
Srijeda	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29	7 14 21 28	6 13 20 27	5 12 19 26	4 11 18 25
Četvrtak	4 11 18 25	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29	7 14 21 28	6 13 20 27	5 12 19 26
Petak	5 12 19 26	4 11 18 25	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29	7 14 21 28	6 13 20 27
Subota	6 13 20 27	5 12 19 26	4 11 18 25	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29	7 14 21 28
Nedjelja	7 14 21 28	6 13 20 27	5 12 19 26	4 11 18 25	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	1 8 15 22 29

„U ovom ćeš znaku pobijediti!“

Car Konstantin Veliki, sin pobožne kršćanske carice Jelene, naslijedio je svojega oca i preuzeo vlast nad zapadnim dijelom Rimskoga carstva. Konstantin je doduše bio još poganin, ali je bio čovjek čestit i pravedan. Da utvrdi svoju vlast, bio je primoran više puta zaračiti se sa svojim sucarom i takmacem Maksencijem. I vidio je car Konstantin, da bez osobite pomoći Božje ne će moći nadvladati toliku vojsku svojega protivnika. Stari poganski bogovi ne pomogooše prijašnjim carevima; pa im Konstantin okrenu ledja i obrati se Bogu, kojega je već njegov otac visoko štovao i kojega je njegova majka tako pobožno zazivala. Uteče se Bogu kršćana i zamoli ga, neka mu bude u pomoći.

I eto, usred bijela dana ukaza se na nebu čudesno znamenje, sjajan križ sa natpisom: „U ovom ćeš znaku pobijediti!“ Sa najvećim udivljenjem promatrali su to car Konstantin, njegovi doglavnici i sva njegova vojska. U noći zatim ukaza se Konstantinu Isus i zapovjedi mu, da načini barjak sa znakom Križa, što ga je vidio na nebu. Pa neka se nosi taj barjak svetoga Križa pred vojskom. Car poslušao nebesku opomenu, povede vojsku u rat s tim znakom kršćanskim i izvojsi sjajnu pobjedu nad svojim ljutim protivnikom. Sveti Križ nadvlada lažne poganske bogove.

Ova pobjeda preokrenu čitavo onda društvo ljudsko. Car Konstantin Veliki zavlada sâm cijelim Rimskim carstvom, koje je obuhvatalo sav onda poznati svijet. Carski ukaz od g. 313. podijeli kršćanskoj vjeri potpunu slobodu. Kršćanstvo postade za pravo vjera Rimskog carstva. Sve druge vjere počeoše naglo propadati. Crkva izadje na sunce Božje iz katakombi. I zasja ljepše od sunca. Carska kuća natjecala se u darežljivosti i pobožnosti sa požrtvovnoš-

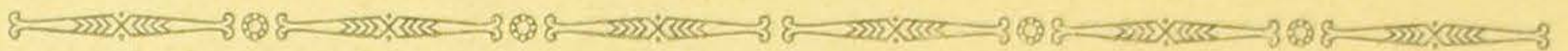
ću svojih podanika, koji su na sve strane po carevini podizali najljepše spomenike svojemu Bogu. I da se što veća čast iskaže svetomu Križu, znaku našeg Otkupljenja, zabrani car Konstantin, da se odsele uzima smrt na križu kao kazna za zločince. I nitko se više ne treba stidjeti križa. Postade križ najljepši počasni znak i najdraži nakit na kućama i palačama, na barjacima i spomenicima, pa i na istim carskim i kraljevskim krunama. A sa čašćenjem svetoga Križa procvao je u svijetu skršćanski duh i kršćanski život. I onda je svijet stao propadati u blato svakoga grijeha, onda su ga stale stizati kazne Božje, kad je počeo otpadati od vjere svetoga Križa, od vjere u Propetoga.

* * *

Bunjevačko-šokački moj Rode! U ova teška i preteške vremena, kad nas more zala bije sa sviju strana, kad razni politički i ne politički drekači, spekulanti i lihvari hoće da nam skinu ne samo kožuh nego i kožu s ledja, a ti onda visoko digni i časti barjak svetoga Križa! Pa se ne boj nikoga do Boga, jer: „U ovom ćeš znaku pobijediti!“

Eto taj ti prvi savjet daje, o Novoj godini, tvoja rodjena sestrice

„Danica.“

NA BOŽIĆ.

Dobro došo s nebeske visine
Medju braću ljude Božji Sine;
Jedva smo te željni dočekali,
Zdrav nam bio naš Isuse mali.

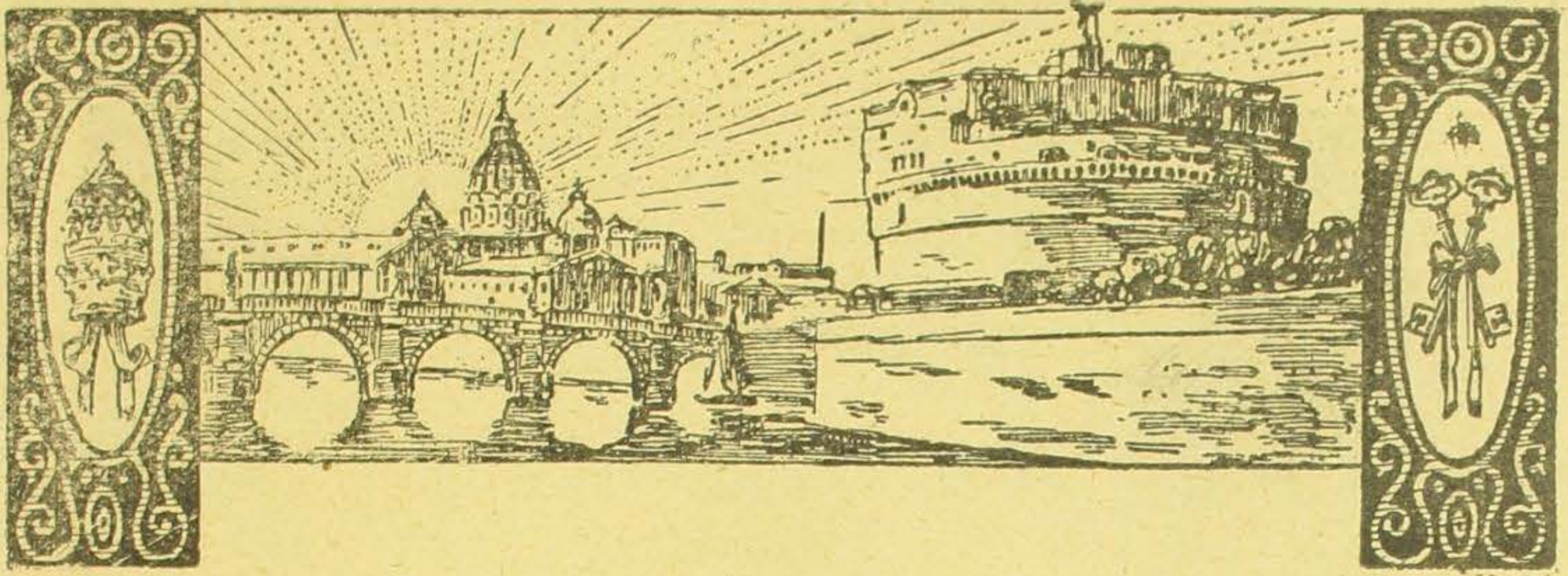
Sišao si na sv'jet ovaj doli,
Da izlječiš naše rane, boli;
Da usrećiš svoju braću ljude,
Da mir, sloga medju nama bude.

Da blaženstvo tu na zemlji vlada,
A u srcih vjera, ljubav, nada;
Ta današje hladno ljudstvo treba
Ovih lijepih darova sa neba.

Dobro došo s nebeske visine
Na sv'jet ovaj slavni Božji Sine!
Pa raširi samosvjest, slobodu
I u našem slavenskome rodu.

Iz Miroljubovih pjesama.

Prvi Bunjevac — biskup.

Prvi svibanj god. 1927. biti će zapisan sa zlatnim slovima u povijesti roda bunjevačko-šokačkog. Toga dana je posvećen, u subotičkoj velikoj crkvi sv. Terezije, prvi Bunjevac za biskupa, za nasljednika Kristovih apostolâ.

Već rano u jutro nisi mogao doći ni blizu crkve, ogromna masa naroda napunila je sav veliki prostor oko crkve sv. Terezije, a od ulaska u crkvu — ni govora. Nisu vrijedile ni naročite ulaznice izdate za tu prigodu. Narod je, i bez ulaznica, još skoro zorom napunio crkvu, a napunio bi je, da je još deset puta tolika bila. Svi su se požurili, svi su hitili da vide, još do sada nevidjenu svečanost u Subotici, posvećenje biskupsko i to posvećenje prvoga Bunjevca za najvećeg crkvenog dostojanstvenika.

Taj prvi Bunjevac, taj prvi izabranik Kristova Namjesnika, to je naš neslomivi i neustrašivi vodja, čelikačaja pravoga muža i rodoljuba, naš najveći branitelj i otac: presvijetli i prečasni gospodin

Lajčo Budanović biskup.

Rodio se je 27. ožujka 1873. u Bajmaku. Za svećenika je zaređen u Kalači 24. lipnja 1897. Roditelji su mu pok. Albe Budanović iz najpripoznatije bunjevačke kuće u Bajmaku, a majka Djula kćer Djene Dulića, jednog od najuglednijih bunjevačkih starješina, prvog predsjednika „Pučke Kasine“.

Msgr. Lajčo Budanović biskup

Škole je svršio sa najvećom lakoćom i u Kalači ste kao maturu kao klerik sa prvim odlikovanjem. Bio je najozbiljniji kandidat za rimski univerzitet, ali je priječilo njegovo porijeklo.

Kao kapelana slalo ga je crkveno starješinstvo na najistaknutija mjesta. Bio je u Santovu, u Kaćmaru, onda u Subotici na senćanskoj plebaniji, onda u Novome Sadu, nekih 8 godina; u Somboru, i u Baji. Svagdje je ostavio dubok trag svog stvaralačkog duha. Uzornim svećeničkim življenjem privlačio je sebi duhove, gorljivom revnošću oduševio ih te su istrajnim radom njegovim svagdje ostale iza njega jake katoličke ustanove. Za svoj zapušteni narod napisao je molitvenik „*Slava Božija*“, u kojemu se nalazi birana hrana za sve duševne potrebe. Rat je preživio kao župnik u Beregu, a nakon rata bješe župnik u Baji, vrlo kratko vrijeme, za tim pak od 12. siječnja 1920. župnik kod sv. Terezije u Subotici. Tu ga nadje 10. veljače 1923. imenovanje sv. Oca Pape za administratora bačke biskupije. U ovoj ogromnoj biskupiji nije bilo nikakove ustanove. Lajčo Budanović je svojim pronicavim duhom utemeljio sve ustanove za upravljanje te velike biskupije i duhovnom jakošću, rek bi, iz ništa stvorio sve potrebno. Sa šaku svećenika vrši administraciju biskupije, osnovao je crkvene općine za osiguranje crkvi, pobrinuo se za svećenički podmladak porazdijelio je glomazne župe u vikarije, za intenzivniju duhovnu podvorbu vjernika. Stajao je budno na braniku katoličke Crkve i savladao sve teškoće, koje su se, kao gore dizale na putu njegova organizator-noga rada. Danas stoji biskupija bačka sredjena, povrstana i nakićena, kao zaručnica koja čeka svoga zaručnika.

Providnost Božja se je postarala, da ona ne čeka dugo. 28. veljače 1927. izišla je poslanica sv. Oca Pape u kojoj Lajču Budanovića, imenuje za biskupa i nalaže, da on bude što prije posvećen. Ta posveta se izvršila evo 1. svibnja, god. 1927.

I mi, katolici ove biskupije sa veseljem kličemo našem biskupu :

Stoj, i pasi ovce Isusove, neustrašivo, i proslavi ime Gospodnje!

Na mnogaja!

Posvetitelji novoga biskupa.

Po propisima crkvenima novoga biskupa posvećuje biskup, ali njemu uz bok stoje još dva biskupa, koji potvrđuju onu biskupsku vlast, što biskup posvetitelj predaje novome biskupu.

Posvećenje presvj. g. Lajče Budanovića za biskupa, obavio je preuzvišeni i prečasni gospodin

Hermenegildo Pellegrinetti,

nadbiskup Adanski, Apostolski Nuncij Svetog Oca Pape Pija XI.

On je rođen 27. ožujka 1876. u mjestu Camajore u nadbiskupiji di Lucca, Italija.

Radio je u Milanu, uz ondašnjeg nadbiskupa milanskog Achilla Ratti, koji je danas glava sve Crkve Kristove: Papa Pijo XI. Nadbiskup milanski, sadašnji sveti Otac Papa volio je mladoga, agilnoga svećenika, kojega je još iz bogoslovskih godina poznao, kada mu je bio profesor.

Kako je mladi Hermenegildo Pellegrinetti volio duše, vidi se iz toga, da je, za vrijeme rata, kada su mnogi vojnici iz naših krajeva, slavenske narodnosti, ležali ranjeni i zarobljeni u talijanskim špitaljima, on je, Hermenegildo Pellegrinetti naučio slavenski jezik, da može ove jadnike utješiti. On je išao od bolnice do bolnice, od logora do logora i tješio je, ispovijedao i pričešćivao bolesne, umiruće i žalosne zarobljenike.

Kada je sadašnji Papa još bio u Varšavi, u Poljskoj, kao nuncij prijašnjega svetoga Oca Pape, H. Pellegrinetti bio je njemu diplomatski tajnik. 24. svibnja 1922. sveti Otac Papa Pijo XI. imenovao ga je i poslao kao svoga apostolskog nuncija, poslanika za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Od to doba je preuzvišeni budnim okom pratio događaje i motrio život Crkve katoličke u našoj otadžbini.

Kod njega smo, kao kod zastupnika svetog Oca Pape svi katolici uvijek našli utjehe, upute i očinskog razumijevanja.

Kao sve pokrete katoličke i pojave u Crkvi Katoličkoj, motrio je on i postanak organizacije bačke biskupije i svojim mudrim naporima mnogo doprinio konačnom razvoju biskupije.

Za sve ovo smo zahvalni Njegovoj Preuzvišenosti, Apostolskom Nunciju, ali je naša zahvalnost najveća za to, što je sveti Otac Papa preko njega dao nama ovaj najljepši poklon: biskupsko dostojanstvo u novome biskupu našem.

On je dobio apostolsku vlast i arcibiskupsko dostojanstvo od samoga svetoga Oca Pape, on je tu apostolsku vlast sada 1. svibnja dao našem natpastiru novome biskupu.

Uvjeravamo Njegovu Preuzvišenost, da je odanost naša, ljubav naša potpuna, nepromjenljiva prema poglavici svih vjernika Crkve

Kristove prema svetome Ocu Papi, molimo ga da to on javi svetome Ocu, a nas i dalje zadrži u svojoj blagonaklonosti.

Na mnogaja!

Kao prvi potvrditelj biskupske vlasti, bio je preuzvišeni i prečasni gospodin

Dr. Ante Bauer

Metropolita i Nadbiskup Zagrebački. — Dr. Ante Bauer je rođen 11. veljače g. 1856. na dan ukazanja Gospe Lurdske, ali dvije godine prije. Rodjeno mjesto njegovo je Breznica. Za svećenika je zaređen god. 1879.

Poslije kratkog intenzivnog rada u pastvi njemu je povjeren odgoj mladeži u raznim višim školama, i za malo postigao je odlikovanje sveučilišnog profesora. Uz to je bio i kanonik zagrebačkog prvostolnog kaptola. Kao takav odgajao je čitave generacije mladih svećenika na zagrebačkom sveučilištu. Tu ga je zatekla Providnost božja i pozvala ga za pomoćnog biskupa uz starog arcibiskupa zagrebačkoga Jurja Posilovića. On je za biskupa posvećen u Rimu 25-og siječnja 1911. a poslije smrti nadbiskupa Posilovića postao je on nadbiskup zagrebački 26. travnja 1914. Preuzvišeni gospodin nadbiskup zagrebački može da baci pogled na jedan dug, lijep, radom ispunjen život, neumornim radom za Crkvu katoličku u narodu hrvatskome.

Kao sveučilišni profesor posjetio je i Suboticu i ostavio je ovdje vrlo ugodne uspomene kod subotičkih Bunjevaca. Od to doba stalno je uzdržavao veze sa Subotičanima i mnogi su uživali njegovu kneževsku gostoljubivost i visoko zauzimanje osobito u narodnim i religijskim poslovima.

Još nam je napomenuti, da je od stare slave hrvatskoga naroda, od starih velikane ostao još sam on, zagrebački nadbiskup. Nema bana, nema hrvatskoga sabora . . . a nadbiskup zagrebački, koji je u staro doba bio stup i jakost otadžbine od turskih najezda, nadbiskup zagrebački i danas upravlja velikom nadbiskupijom, i — kao metropolit nad biskupijama sufraganima — gotovo sa svima Hrvatima u ovoj državi.

Sve što se temelji na Stijeni Petrovoj, u Crkvi katoličkoj, to je trajno, to ostaje do skončanja svijeta.

Nama je vrlo ugodna čast, da možemo iskazati poklonstvo naše, pred jedinim hrvatskim velikanom Nadbiskupom Zagrebačkim.

Sa oduševljenjem kličemo mu:

Na mnogaja!

Presvijetli i prečasni gospodin

Dr. Antun Akšamović

Biskup Djakovački. On je bio drugi potvrditelj kod posvećenja našega novoga biskupa.

Rodjen je 27. svibnja 1876. u Garčinu, zaređen za svećenika 29. lipnja 1899. Iza kratkog izdašnog rada u pastvi dolazi u bis-

kupski seminar i tu dugi niz godina poučava svećenički podmladak. Neko vrijeme je, na svoju molbu, upravljao župom vrbanjskom i tu je ostavio nezaboravljene uspomene.

U ovome zadubljenome radu na odgoju svećenstva i na upravljanju velike biskupije djakovačke — bio je i kanonik djakovačkog kaptola — našla ga je Providnost božja i voljom svetoga Oca Pape digla ga na biskupski prijesto neumrloga Štrosmajera.

Valjda ne bi mogao smisliti brižnijega čuvara tečevine velikoga vladike Štrosmajera, revnijega nasljednika njegovoga i ostvaratelja Štrosmajerovih još ne ostvarenih osnova, nego što je biskup djakovački presvijetli gospodin dr. Antun Akšamović.

Velike zasluge dostojnoga nasljednika neumrloga Štrosmajera moralo je da uvaži i starješinstvo zagrebačkoga sveučilišta, pa je skromnoga, učenoga profesora, silnoga vladiku, neumornoga dobrotvora izabralo — baš prilikom otkrivenja spomenika Štrosmajerovog — za počasnoga doktora istoga sveučilišta.

Mi, vjernici bačke biskupije preporučujemo se blagonaklonosti presvijetloga pospodina biskupa djakovačkoga i kličemo mu:

Dobro nam došao! Na mnogaja!

Nakon posvećenja

bio je priredjen sjajan banket u hotelu „Zlatno Jagnje“, na kojem je bilo do 200 uzvanika iz cijele biskupije. Palo je do desetak zdravica, prva na sv. Oca Papu, druga na kralja i kraljicu, na nuncija, na novoga biskupa, na katolički episkopat itd. U isto vrijeme dao je presvijetli g. biskup pogostiti u Katoličkom Momačkom Društvu isto toliko subotičkih siromaha (prosjakova).

U večer toga dana bila je priredjena bakljada i podoknica u čast novome biskupu i svom katoličkom episkopatu, koja je vanredno uspjela. U povorci su učestvovala sva bunjevačka katolička društva s Orlovima na čelu. Presvijetlog g. novoga biskupa i ostali katolički episkopat pozdravio je, sa biranim riječima, u ime kat. gradjanstva g. dr. Joso Prčić načelnik senata crkvenih općina, dok je u ime katoličke omladine govorio g. D. Žanko. Na što su svi biskupi redom odgovorili. I s tim je bio završen jedan od najljepših dana našeg narodnog života.

Još jedan gost.

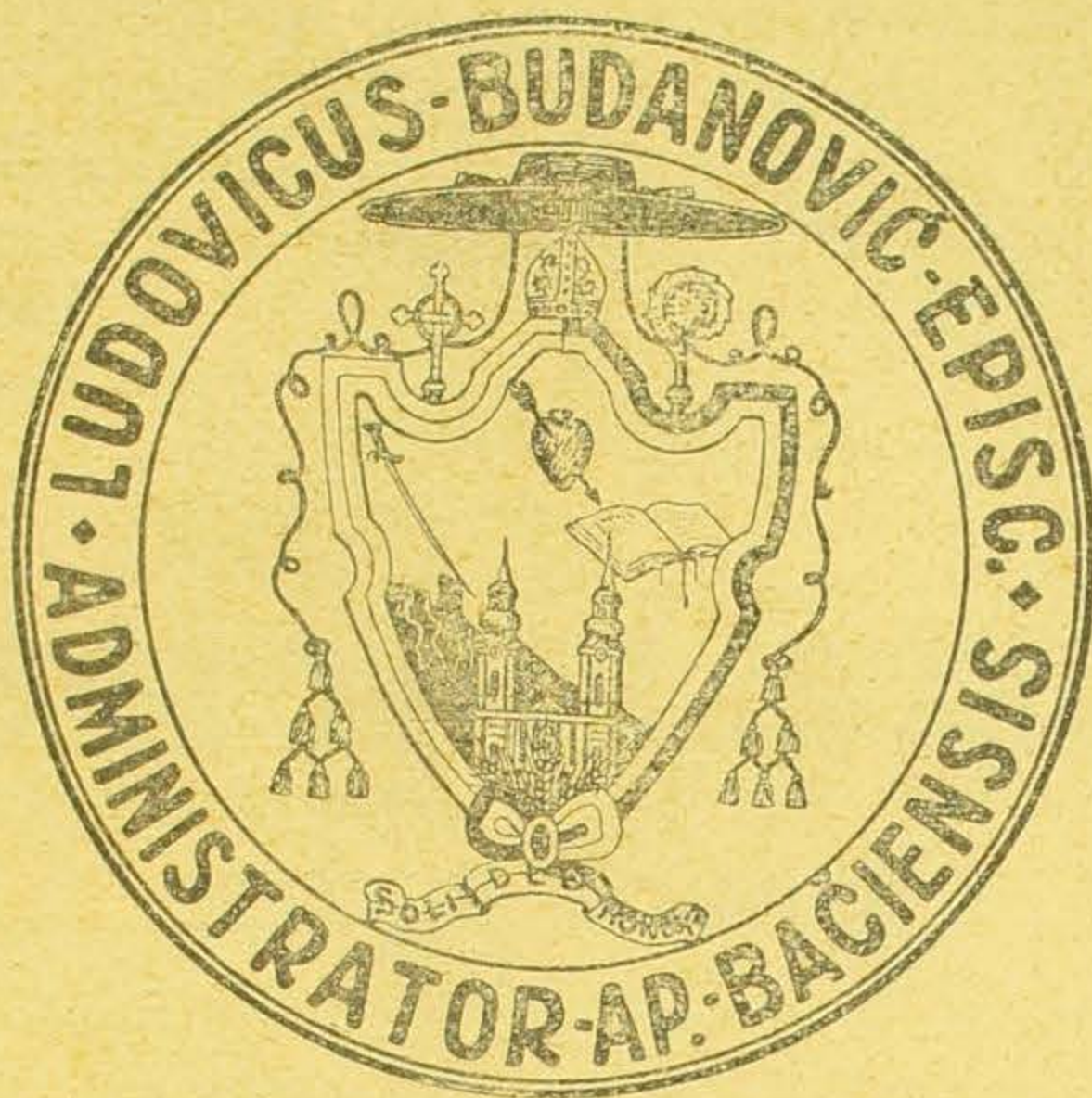
Ne možemo srcu odoliti, a da ne spomenemo da je ovom prigodom pohodio svoje prijatelje i štíćenike Bunjevce i preuzv. g. Dr. Ivan Šarić nadbiskup vrhbosanski. Preuzvišenom nadbiskupu Bunjevci mnogo duguju. On je nas neustrašivo branio u najtežim časovima našeg narodnog života u svojoj „Nedjelji“ a kašnje „Katoličkom Tjedniku“ na čemu mu i ovim putem najtoplije zahvaljujemo. Od nas mu bila hvala a od Boga plata. Bog živi!

Grb novog biskupa.

Prema crkvenim propisima, svaki biskup mora imati svoj grb, znak biskupskog dostojanstva i crkvenog kneževstva.

Naša slika prikazuje grb našeg biskupa presvj. g. L. Budanovića. Gore vidimo biskupske znakove, mitru, palicu i šešir; pod njima prostrijeljeno srce i otvorenu knjigu, simbole zaštitnice grada i crkvene naučiteljice sv. Terezije; nešto niže na lijevo stoje tri izvora-tre fon-

tane i mač, simboli zaštitnika, starodrevne kačke biskupije sv. Pavla apostola; dok dolje stoji lijepo pročelje biskupske katedrale; oko je vrpca s desna bilo-plavi bunjevački barjak a s lijeva bijelo-zlatni papinski ili crkveni barjak a na kukljovima stoji napis:

Soli deo honor — Jedino Bogu čast. — Oko grba piše latinski: *Lajčo Budanović biskup apostolski administrator Bački.*

Crkva sv. Terezije u Subotici

a sada katedrale bačke biskupije, počela se graditi 13. listopada god. 1773. a gradjena je punih 25 godina.

Posvećenja je g. 1793. Imala je do sada 10 župnika. 1) — Dr. Stipan Ranić (još u pivremenoj kapelici)

1778 — 1793., 2) Ivan Lukić 1793 — 1797.

3) Pavao Sučić 1803 — 1816. god.

4) Antun Šarčević 1823 — 1831.,

5) Bela Czorda 1832 — 1854., 6)

Ivan Probojčević 1856 — 1885., 7)

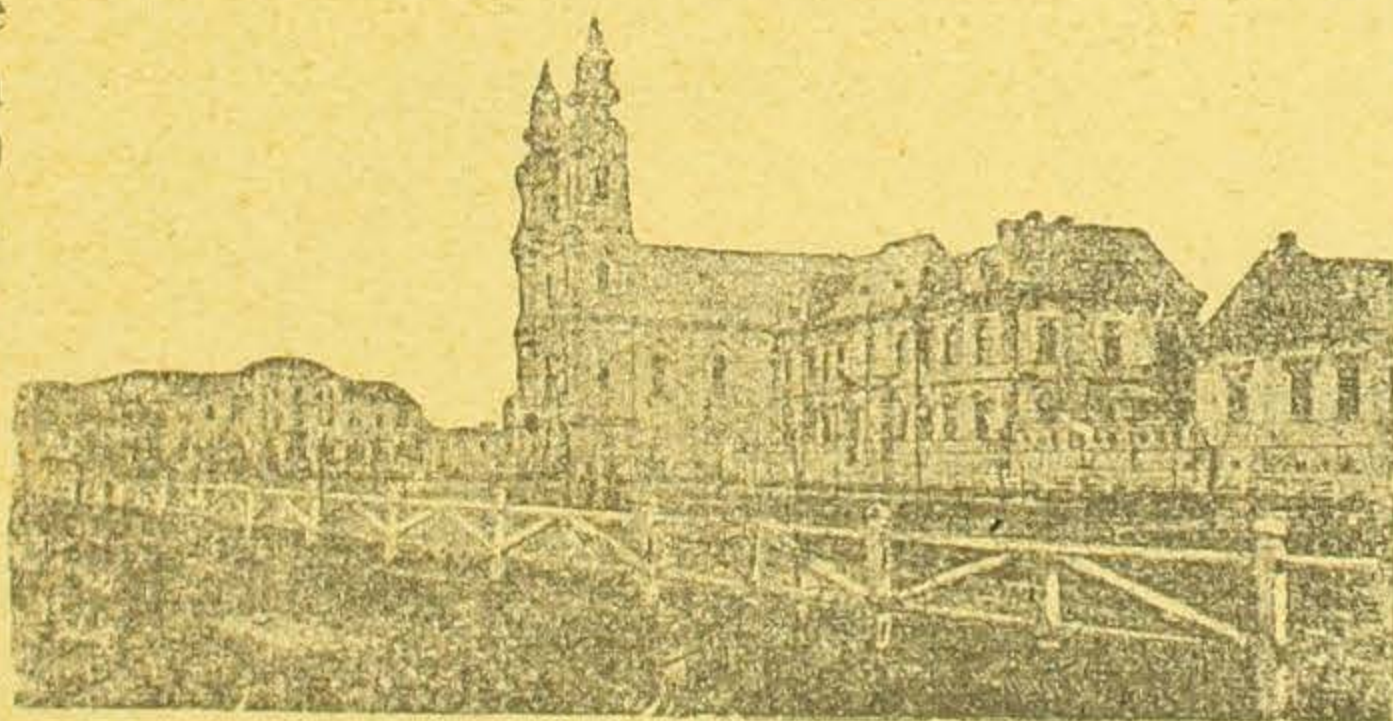
Maća Mamužić 1886 — 1900. god.

8) Veco Mamužić 1901 — 1910. god., 9) Dezider Vojnić 1911 — 1919. god., a od godine 1920.

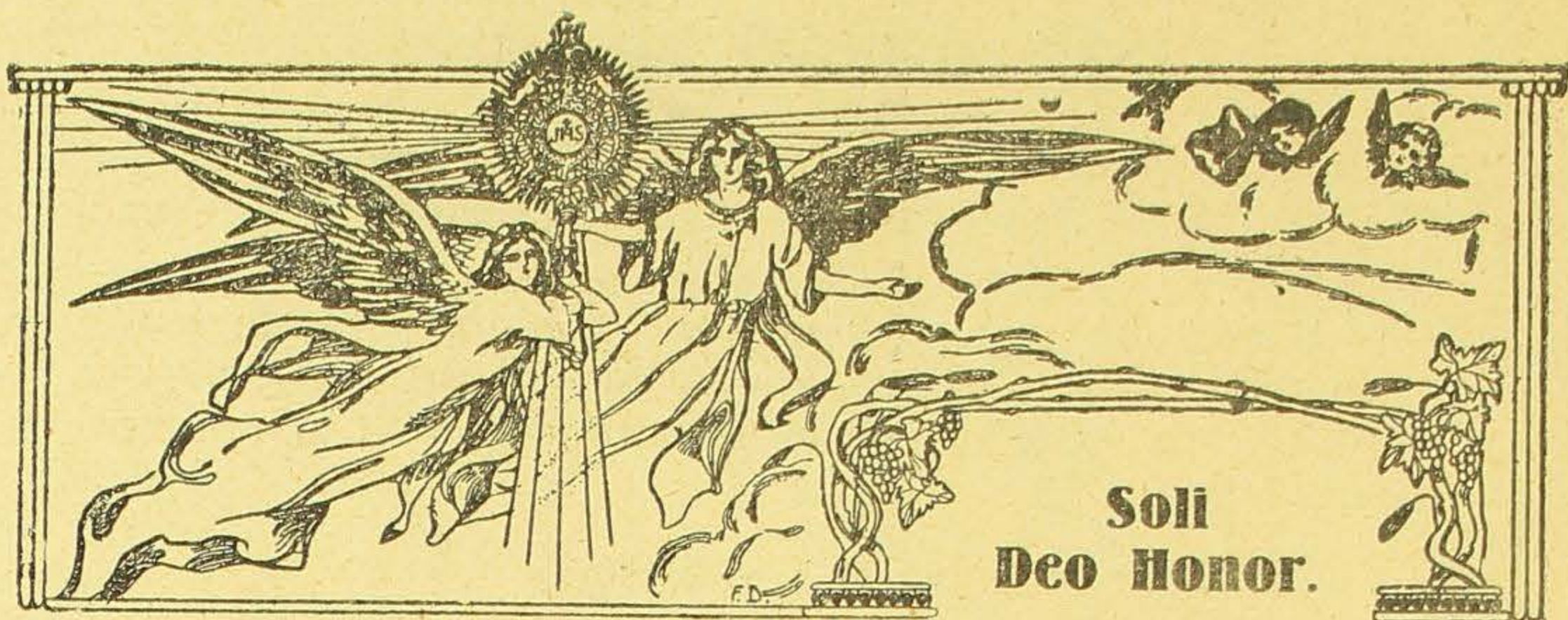
kao 10) današnji slavljениk presvj. g. Lajčo Budanović biskup.

U Subotici do 1-og listopada 1773. g. pastvuju franjevci a poslije svjetovno

svećenstvo. Sada u gradu ima 4 crkve i župe, 1 pripada franjevcima, i 6 vikarija, a na salašima 3 crkve i župe i 4 vikarije; Subotica ima 17 crkvenih općina.

Iz povijesti bačke biskupije.

Povijest dijeceze.

Bačku dijecezu osnovao je kralj Ladislav sveti god. 1093., vjerojatno onda, kada je i jedan dio Hrvatske zauzeo. Već prvi biskup Fabianus (god. 1093.) naziva se nadbiskupom, dok prvi koji je bio zajednički kalačko-bački nadbiskup Simon, tek je g. 1135. Od toga goba nadbiskupi se nazivaju, kad kalački, kad bački, a katkad kalačko-bački.

Povjesničar Stj. Katona navodi, da su bački, odvojeno od kalačke biskupije, bila samo tri nadbiskupa: Fabijan, Grgur i Francika. God. 1135. Simon je zajednički, a isto i Mukija god. 1142. Isti povjesničar Katona navadja str. 179.: „Vidimo dakle, da je prije ujedinjenja Kalača imala sedam posebnih biskupa, a Bač je imao tri posebna nadbiskupa. Poslije smrti Francike ujedinjene su ove dvije biskupije.“

Papa Grgur XI. g. 1376. naredjuje, da izbor zajedničkoga nadbiskupa ne u kalačkoj, nego u bačkoj crki ima se obaviti.

U knjizi Melkira Érdujhelyi „Kalačka Nadbiskupija u dobi Renaissance-a“ nalaze se podaci, koji su crpljeni iz papinskih bulla i drugih povjesničkih dokumenata; ovi svjedoče, da su u XV. stoljeću — prije najezde Turaka — kalačka i bačka nadbiskupija bile dvije posebne nadbiskupije, samo osoba nadpastira ih je ujedinjivala (*ecclesiae canonice unitae*). Obadve dijeceze su imale svoju prijestolnicu; bačka dijeceza, koja je bila veća nego kalačka imala je središte u Baču, gdje su natpastiri stalno sjedili, kalačka je bila samo „*sedes secundaria*.“ I pomoćni biskupi su u Baču stanovali; bačka lijepa katedrala je bila mjesto, gdje su se natpastiri sahranjivali, bačka biskupija imala je za se vikarius generalisa. Petar Várady nadbiskup naredjuje svomu „*Officialis*“-u, da ako ima kakvu tužbu proti svećeniku ili vjerniku kalačke dijeceze, nek se obrati

na kalački vikarijat; ako dotični pripada bačkoj dijecezi, nek preda tužbu bačkom vikarijatu (Czaih. A. Gil. Regesták.) I u papinskoj buli nalazi se pasus: „bonae memoriae Joannes archiepiscopus Bačiensis.“ Ladislav Geréb posebno je držao ustoličenje u Baču i u Kalači.

Iza muhačke bitke (g. 1526.) razvaljene su obe katadrale, opustošena je i kalačka i bačka biskupija, obadva kaptola razjurena. Kalački se poslije 200 godina, dok bački se više nije obnovio.

Kalačka nadbiskupija se i sada službeno zove: „Archidioecesis Colocensis et Bachiensis.“

Povijest kaptola.

Bačka dijeceza imala je u Baču i svoj kaptol, koji je bio veći i ugledniji negoli onaj u Kalači. U Baču je bilo tri archidijakona, u Kalači samo dva. Bački kaptol je bio i bogatiji, jer bački kaptol morao je po zakonu (Corp. I. Hung. 1498. Art. XX.) 500 konjanika naoružati, a kalački ni jednoga. — Bački kaptol je bio najveći u Madjarskoj.

Bila je u Baču riznica i biblioteka; tako je Ladislav Geréb sve svoje knjige ostavio bačkoj nadbiskupskoj knjižnici.

Za vrijeme Turaka prestaju ove uredbe, a poslije Turaka skupije se ujedinjaju.

Da je zaista dvije katedrale bilo, dakle i dvije biskupije, vidi se iz toga, što je Petar Várady dao praviti dva Misala, što se nalaze u Madjarskom Narodnom Muzeju u Budimpešti i u jednom je upisano: „Za Katedralu Sv. Pavla u Baču.“

U kalačkom kaptolu i sada imade dva prepozita, prepozitus Colocensis i prepozitus Bačiensis.

Biskupski posjed isto tako je u Kalači i u Baču, ali je bački posjed u zadnje vrijeme zbog prodaje manji postao.

Nova vremena.

Godine 1918. državne granice su opet razdvojile dvije biskupije, kalačkom dijelu je ostalo 30% sa 205000 vjernika, a bačkom dijelu 70% sa 485000 vjernika.

Sv. Stolica je 10. veljače 1923. imenovala presvijetlog g. Lajču Budanović za ap. administratora ovoga dijela koji je pripao kraljevini SHS.

Statistika bačke biskupije sada izgleda ovako:

Ima 90 župa i 30 novoosnovanih vikarija, podijeljeno u 11 kotareva; 151 svećenik, 3 muška redovnička samostana i 24 ženska; 17 teologa i 120 gornjogimnazijalaca svećeničkog podmlatka.

Katolika ima 491.097 rimskog obreda a 11.785 grčkog obreda. Dok druge vjere dijele se ovako: srpsko-pravoslavni 161.173, protestanti 78.293, židovi 14.107, svega stanovnika na području bačke biskupije ima 756.455.

Subotica i Bunjevci.

Mi smo u ovoj našoj „Subotičkoj Danici“ već više puta opširnije pozabavili se sa poviješću Bunjevaca i Šokaca. Sada hoćemo da se osvrnemo jedina samo na bijelu našu prijestolnicu Suboticu.

A zašto baš samo na Suboticu? pitati će možda netko. Kazat ćemo i to zašto. Prigodom proslave četiristogodišnjice cara Ivana Crnog, izašla je iz štampe jedna mala knjižica pod naslovom: „Spomenica na Cara Jovana Nenada subotičkog 1527—1927.“ — Sadržaj te knjižice mora da vrijedja, mora da boli svako pravo bunjevačko srce. Pa da našem srcu, našoj tihoj i plemenitoj boli oduška damo, obratili smo se evo na našu „Danicu“, ona nas je branila i u najtežim časovima našeg narodnog života, pa će nas ona i od zlobnoga pera ove crne knjige obraniti. Eto zato sad pišemo jedino samo o Subotici.

Položaj.

Subotica grad leži na visokoj bačvanskoj ravnici, tako zvanoj Telečki. Otuda slijedi da joj je položaj ovisok. Na glasu je sa svojih velikih nepokretnih dobara. Polje joj opsiže 16 i pol četvornih milja, prema tome najveći je grad u našoj državi. Po pučanstvu treća ili prva? Ne može se sigurno reći, jer jedni vele da je prva, dok drugi tvrde da su Zagreb i Beograd veći; no svakako je najveći grad u Vojvodini.

Postanak.

Postanak Subotice mrak neizvjesnosti krije.

Povjesničari natučaju o tom, ali im mnijenja ostaju istom nagadjanja. Ime joj se spominje u pismenima od XIV. i XV. stoljeća. Dakle nije nemoguće, da joj postanak seže čak u XIII. stoljeće. I to se daje slutiti da stara Subotica nije ležala baš na istom mjestu gdje se danas širi. Izgleda da se je za vrijeme turskih ratova primakla na današnje mjesto uz duboke dolove, gdje je stajala čvrsta kula, još iz turskog gospodstva, vrhu koje su naši stari digli i otegli današnju franjevačku crkvu.

Stara selišta.

Oko Subotice je bilo više i bližih selišta nego što danas leže ali su to sve sigurno još Turci razorili i uništili. Ovo svjedoči i narodna predaja, koja veli, da je u južnih subotičkih salaši kadgod

bilo selište sa crkvom. Tu crkvu je narod zvao „stara crkva“, pogledom na franjevačku, koja se smatrala, „novom crkvom“. Danas je naravno već franjevačka crkva stara, jer ima novijih, a one prastare crkve se i spomen gubi. Ta prastara crkva, po pričanju, ležala je u Pavlovačkih (kasnije Vantelek) salaši oko sadašnje željezničke stanice, a pripadala je starodrevnom redu Pavlina. Odatle potječe i ime „Paloš“. Tamo se još i u najnovije vrijeme događalo da su izoravali neke crkvene predmete.

Ime.

Postanak imena Subotice takodjer neizvjesnost krije. Vjerojatno je da su ga nadjenuli prvi slavenski stanovnici, a to su Bunjevci, jer i u drugim slavenskim krajevima nalazimo više takvih imena n. pr.: Mala Subotica, Subotište, Crvena Subotica pa opet samo Subotica.

Kriva je tvrdnja neki Srba zanešenjaka, koji tvrde da je Subotica od njih dobila ime, po vojvodi cara Ivana Crnog, Suboti, kada niti dokazano nije da je car Ivan vladao nad Suboticom, niti da je taj njegov vojvoda Subota zaista Suboticom upravljao. Još ljepše je, što i većina istih srpskih povjesničara veli, da ni to nije sigurno da je pomenuti car Ivan ili kako one hoće Jovan, bio Srbin pravoslavne vjere, dočim se svi slažu u tome, da je bio vrlo bogoljuban čovjek i da je imao za kancelara katoličkog fratra iz Iloka.

Dakle vrlo je smiješno i nebratsko nastojanje nekih srpskih zanešenjaka, koji silom hoće da dokažu, na račun Bunjevaca, da su Suboticu Srbi osnovali.

Stanovnici.

Za staro stanovništvo (prije 240 godina) madj. povjesničari misle da su bili sami Madjari i da je naš narod kao sasvim nov došao amo prije 240 godina. Ovo nagadjanje madj. povjesničara biti će pogrešno, jer da najedamput nestane silnog madjarskog naroda tako, da se ne vraća domu svome, a Bunjevci kao iz oblaka se stvore tu i osnivaju općine, — to je nevjerojatno. Ili bi se posve izvjesno moralo znati, kako i kad je došao toliki narod. Ono što franjevačko-samostanski zapisnik veli, da su g. 1686. 17 fratrova doveli Bunjevce iz Bosne, nije dosta, da na to vrijeme ureknemo opće doselenje svih Bunjevaca.

Tko zna, kako su onda seobe išle, taj će vrlo teško vjerovati, da su fratrovi toliki naroda mogli dovesti, koliko u isto vrijeme nalazimo uz sav Dunav od Budima do Sombora i niže. Do 150 obitelji nalazimo samo u Subotici u ono vrijeme. Gdje su ostale općine što ih već tu nalazimo početkom istog stoljeća? Kad se još zna, da se u nadbiskupovom popisu desetine od g. 1543. već spominju *bunjevačka imena Sebešić i Verušić, onda nam ne preostaje drugo, nego da su Bunjevci već od vajkada tu stanovali.* Priljubili se zemlji i domu svome, od kojeg ih ne odbije ni tursko koplje ni divjačina tatarska. A što iz turskih i prijašnjih vremena ne nalazimo

nikakog spomena o Bunjevcima, jedino je to uzrok, s kojeg ni o Madjarima ne nalazimo ništa: što Turčin toga dopustio nije. Tu nije bilo kršćanskog poretka niti upravljanja, a što je starog spomena našao sve je razorio.

Iza Turaka.

Kad je Ivan Sobijeski junački kralj poljski, slomio silu Turaka pod Bečom god. 1683. Turci se bijegom povratiše do grada Budima, da se tu opru kršćanskoj vojski, da sačuvaju krajnji bedem turski u Evropi: „ključ osmanlijskog carstva.“

Budim pade iza 145 godina turskog gospodstva 2. rujna 1686. a u kršćanstvu zavlada radost, probudi se nada u bolju budućnost. I našim pradjedovima svane dan oslobodjenja, jer Turčin nije na drugo mislio već na bijeg.

Za ovu jesen već znamo da u Subotici ima Bunjevaca, kao što mislimo *starosjedioca*, kojima su se pridružili oni, što pod vodstvom o. Andjelka Šarčevića ovu jesen amo dodjoše, da sebi sigurniji dom nadju.

Kako su i koliko je naroda došlo g. 1686. sa fratrovima, o tom se ne zna ništa sigurno; niti se zna koje su općine osnovali došljaci a koje starosjedioci. To se jedno zna za Subočane, da od g. 1686. mnogo pate.

Patnje.

Bore se sa Turčinom, kad uzmiču, lutaju tamo vamo pred neprijateljskom vojskom, po silnoj pustoši, po ritovima i trnjacima, po kužnim močvarama i barama.

Do god 1691. bore se Bunjevci s promljenljivom srećom, dok god. 1691. s pomoću kršćanske vojske napanu i kao što veli madj. povjesničar, u srpskoj zemlji potuku Turčina. God 1692. združi se buntovnik Tököli sa turskom vojskom, pomogne Turčinu protiv krsta, njegovi razuzdani ustaše nasrnu na neoružanu Suboticu, i što nije uteklo to sasiječu i izmrcvare. Ovo je blila prva bježanija Subočana.

God. 1695. kada se Turčinu opet nasmiješi sreća, Subočani se na novo uznemiriše te se skloniše na sjever put Jankovaca i Baje. A kad je god. 1697. opet prešao Dunav, Subočani po treći put se sklanjaju ispred kopita turskog. *Ali uvijek se vratiše u svoj poharan dom. Može li biti dakle da je to nov narod, koji tako ustrajno ljubi svoje ognjište i vazda se povraća na isto mjesto? Ne bi li novim došljacima bolje bilo ma gdje ognjište osnovati i mirovati, nego na tako se opasno mjesto povraćati?*

Poslije sjajne senčanske pobjede, Turčin zamoli mir i kršćani pristanu na njeg, te po ugovoru smiriše se narodi. A carsko vijeće Suboticu uredi za graničarsku postaju god. 1697.

Rákóczi.

Ali patnje Subotice ne minuše. Naš narod, uvijek vjeran vladaru svome, bijaše na smetnji bundžiji Rákócziji, koji je isto tako nemilo postupao sa narodom kao i Turčin. Naši junaci su se borili

u vojski a neoružan narod se razbjegao koje u Slavoniju, koje u ritove i šume.

Kad su kuruci, Rákóczijeva vojska, osjetili narod u ritu, zapale rit vrhu njega. Što grozote i nemilosti ne učini Turčin, učinila je Rákóczijeva vojska, jer nijesu pomilovali ni zarobljenike što su im se na milost predali. Od Turaka se mogao narod novcem otkupiti, ali od kuruca nikako, već je valjalo nemilo ginuti. Za Rákóczijem dodje kuga, da nevolja bude još potpunija.

Kuga.

Poslije Rákóczijevog ustanka dobije naš narod malo oduška i poče uredjivati svoje stanove i obiteljski život. Tursku kulu, što je na gornjoj obali spominjanog dola s dvije strane vokom ogradjena bila, preinače u crkvu, tu namjeste svoje fratrove, koji su se za njih brinuli, s njima patili i bunjevačku službu Božju im držali.

Ali naskoro, već god. 1716. bore se opet Bunjevci pod svojim kapetanom Sučićem protiv Turaka kod Biograda. 1733. vodi Sučić svoje Bunjevce u francusko-španjolski rat, a poslije tri godine, kad je Turčin i opet pokušao da osvaja na Balkanu, nalazimo 150 subotičkih konjanika pod Sučićem, tu su ginuli i ostali u ropstvu, ali ih je Subotica iskupila sa 16 hiljada forinti.

No pošto nevolja rijetko dolazi jedna sama, valjda zato dodje i ovom prigodom opet kuga, a Subočani proti njoj zatraže pomoći kod svemogućega Liječnika, te na slavu Njegovu a na čast sv. Roki digoše zavjetnu kapelu, koja stoji i danas na onom mjestu gdje su zakopani 30 Bunjevaca, pogaženi od bijesnih neprijatelja.

Žrtve.

Ima li žrtve, a da je Subočani nijesu prinijeli?

Pokoj tijela, snagu svojih mišica, novac, krv i život žrtvovali su Bunjevci za Suboticu, za zjenicu oka svoga, al joj nevjerni nigda postali nijesu.

Najposlije velika kraljica Marija Terezija, vidjevši kako subotička vojska, 200 konjanika, odvažno se bori za svoga vladara učini Suboticu 7. svibnja 1779. slobodnim kraljevskim gradom. A otkupninu od 5000 dukata i 200 konja, dadoše za onda bogati, još po rezima neiscijedjeni Bunjevci.

Opomena.

Dragi Rode bunjevački, ogranče velikoga stabla hrvatskoga!

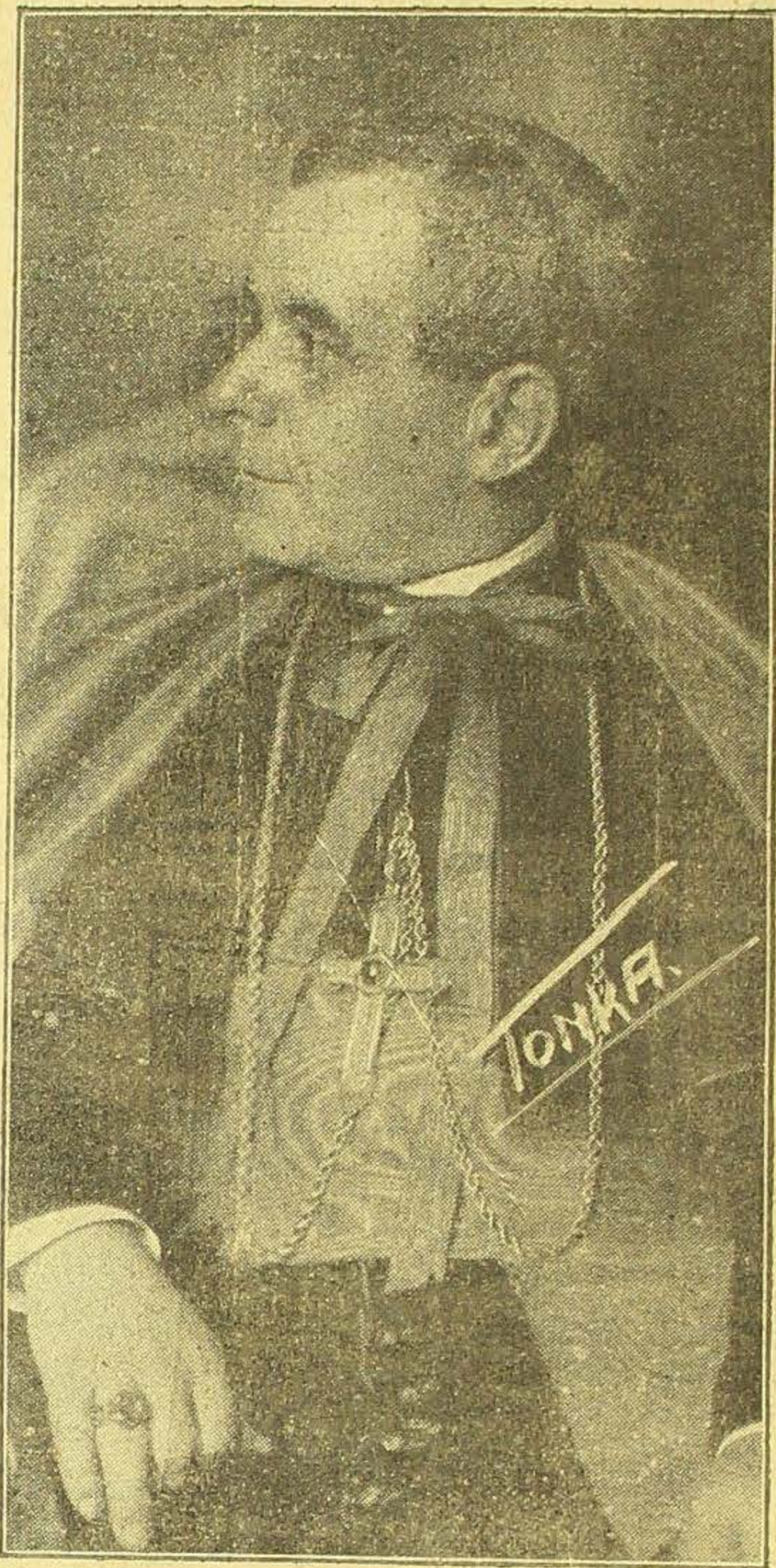
Sveta vjera te je hrabrila i tješila u nadčovječnim mukama i patnjama, ona ti je bila utješiteljicom u žalosti, ona ti je bila izvorom mnogih radosti, prigrli ju opet svim žarom srca svoga poput tvojih pradjedova; što imaš slavni muževa, ti su svi u toj vjeri odhranjeni, i ti si u toj vjeri rođen u njoj i umri, budi vjeran sadašnjem svom Vladaru kao što si to uvijek i bio, prigrli nauk Majke Crkve, pa će ti se u njemu i po njemu povratiti stara slava, po njemu i tebi pravo svanuti mora.

Andjeli za plugom.

U Španiji živio bogoljuban muž. Ime mu bješe Isidor. Nije on bio ni bogat ni učan; svijet ga nije baš u veliko cijenio. Ali ga je Bog dragi sa velikim zadovoljstvom motrio sa nebesa. Isidor je bio prost zemljoradnik, zemlja je njegova bila u malom komadu, a i ta nije bila njegova svojina. On je tu zemlju držao pod zakup od nekog vrlo uglednoga plemića Ivana od Bergas-a. Kad bi god on isplatio arendu, ostalo mu je, za njegov krvavi trud nešto malo hasne. Isidor je ali bio s otim zadovoljan; on nije vavlio za zemaljskim blagom, on je težio za vječnim. Za to je on spajao svoj rad uvijek sa molitvom. Kad bi išao za plugom, on je promišljao vječne svete istine.

On je mislio: Kako god plug razdire ledinu, tako mora da i skrušenje kida ranu misu. Još prije izlaza sunca, dok je još rosa na travi, išao je on preko polja k crkvi. Kod svete mise bio je tako pobožan, da je ličio više na andjela, nego na čovjeka. Kada su drugi seljaci izišli u polje da se late rada Isidor je već bio tamo,

Apostolski nuncij

Msgr. H. Pellegrinetti

posvetitelj novoga biskupa. (Vidi opis na st. 40.)

srce; tada će se doći do obilnoga roda. Kada bi opazio trnje i korov, on bi mislio: U srcu raste hardala od grijeha; sa njom valja napolje. Kada bi sijao, pomišljao bi na božanskoga Sijača, koji sjeme riječi božje baca po srcima. Pri žetvi pomišljao bi na dan velike one žetve, kada će Spasitelj doći da sudi, kada će andjeli razljučiti zle i dobre, kao kukolj od pšenice. Tako je on, u radu svome uvijek imao dobre misli.

Velika je radost bila njemu, ako je mogao da prisustvuje svetoj žrtvi misi.

On je, da ne bi zanemario svoj posao, išao na travu, išao je on

Bilo je uvijek, pa i tada, zločestih ljudi, koje je to diralo, ako je netko bio pobožan i bogobožan. Tako je imao i Isidor nena-vidnoga komšiju, koji je išao za tim da ga ocrni kod gospodara. Ode kod don Ivana od Bergas-a i reče:

— Plemeniti gospodine, vi imate jednog nemarnog zakupnika, koji propušta svoj posao.

— A koje je taj? Pita gospodar Ivan.

— To je aren-
daš Isidor.

— Ja tako znam da je Isidor valjan i maran čovjek: — reče gospodar — on je svoju arendu uvijek tačno platio.

— Ove godine će svakako ostati dužan, — reče zločesti čovjek. Isidor umjesto da ore, ide u crkvu. On tamo sjedi i dangubi i moli, a ne radi. — Eto idite, pa vidite sami, plemeniti gospodar.

— Dobro, — reče don Ivan. — Ja ću ujutru izaći u polje i pogledati stvar.

Sutradan potra-
jala misa duženega obično. Isidor je bio još u crkvi, kada je don Ivan već izišao u polje. Zli komšija vukao se je za njim i reče:

Nadbiskup zagrebački

Msgr. Dr. Ante Bauer

prvi potvrditelj kod posvećenja novoga biskupa.

(Vidi opis na st. 41.)

— Eto gle, Isidora nema ni od korova!

Ali don Ivan stade zapanjen i vikne: — Šta je to? Sanjam li, ili je to java?

Dva andjela oru Isidorovu zemlju. Jedan drži za ručice, a drugi vodi konje. Bijelu svoju haljinu, što je pri jutarnjem suncu

blistala, podpregli, a krila podigli u vis, pa su ona sjala, ko zora, kad se radja sunce. Uz to andjeli naizmjenice pjevaju, kao što se pjeva pri večernjici. Glas njihov orio je, kao zvonce, u tišini poljanskoj. Lagano i voljno vuku konji plug, i veselo odbacaju glavom. Sjajni plug sušti kroz njivu, kao mastan, a brazda se slaže na brazdu.

Don Ivan skine šešir s glave i pobožno klekne, dok rdjavi komšija odmagli. — Tada stigne Isidor i andjelâ nestade.

Kada se je ovo čudo raščulo, svi se zadiviše i posmatraše sa velikim poštovanjem pobožnoga zemljoradnika. Od to doba su i drugi mnogi većma išli na svetu misu.

Ali je trebalo viditi, šta je rodilo polje, što su ga andjeli orali! Pšenica je narasla visoka, kao nigdje više, a vlače je bilo puno, ko natučeno teškog, kao zlato zrnja, da je slamka jedva držala teret. A kakav je bio kruh, što je od pšenice ispečen! Don Ivan od Bergas-a nije nigda takog bijelog, takog slatkog kruha jeo.

Od tada nije nitko smio proti Isidora ni zuba obijeliti. Ko Bogu služi, tog Bog ne ostavlja.

p. B.

Djakovački biskup
Msgr. Dr. Antun Akšamović

drugi potvrditelj kod posvećenja novoga biskupa.
(Vidi opis na st. 41.)

ŠTO JE ZLO?

Je li zlo siromaštvo? — Eto sveti Franjo bio je vrlo siromašan i vrlo sretan.

Je li zlo bolest? — Eto Katarina Emmerich bila je čitav život prikovana za postelju i — sretna.

Je li zlo smrt? — Eto mučenici stari u amfiteatru i novi u Meksiku,

— idu u smrt veoma veseli i sretni.

Što je zlo? — Zlo je ono, što čovjeku otima mir savjesti na ovom svijetu i vječnu sreću na drugom svijetu. To jedino zlo zove se — grijeh. Katolici čuvajmo se ovoga zla kao žive vatre!

Pop Ive.

U crkvići svetoj kod božjeg oltara
Vinčala se lipa Grujićeva Mara
Sa delijom Ivom najlipšim u Nane,
Sa ponosnim sinom Adamkove grane.
A to pleme staro, rodobljublja čista,
Bunjevcu za primjer još i danas blista,
I divojka Mara, ta ružica roсна,
I ona je bila na svoj rod ponosna;
Bunjevka-Hrvatka, pravo značaj-čedo,
S toga ju i Ivo milim okom gleda.
Tak se srca slična, dva plemena dična
Rodu čast i dike, sjedine na vike,
Bože ih pomozí u toj lipoj slozi!
Al na žalost muža, bunjevačkog roda,
Toj ljubavi dugo Bog ne daje ploda.
Tužila je Mara uz vrnoga muža
I počela venut, ko prid zimu ruža.
Prodje prva, druga i godina treća,
A Marina tuga uvik biše veća,
Iz oka je mutna, gorke trla suze
I ovak, jadna govoriti uze:
„Daj, nebeski oče, nek me tuge minu
Ispuni mi želju, ispuni jedinu,
Ne uzkrati željna od srca mi ploda.
Na veselje mužu i na diku roda.“
To je slušo muž joj, pa mu suza mala
Na trepavci crnoj sjajno zatreptala.
Na čas se savlada, ko da mrví jade
I ovako Mari govoriti stade:
„Drugo moja vrná, jedina radosti,
Bog nam ne će kratit ugodne milosti;
I nas će još snaći možda srića bolja,
Donde nek se vrši božja sveta volja!“
Utišljive riči sasluša mu Mara,
Sasluša ih, al mu ništ ne odgovara.
Neveselo svoga gledala je druga,
I na časak ko da i nju minu tuga.

Proliće je bilo, rane zore majske
Skupio se narod kod „Vodice bajske“;
Kod Gospina kipa, zorom ozorena,
Kleči četa ljudi i pobožni žena.
Molitvu su slali k nebu pod oblake,
Da ih Gospa čuva od nevolje svake.
I Mara je došla k Gospi s' vojim drugom,
Svojom bolnom dušom, srca tajnom tu-
Ko andjeo božji ponizna je, mila, [gom.
Potajno je suze uzdišući lila;
Bog njezine znade prevelike jade,
Pa se njenoj čistoj molitvi veseli
Znao je, što Mara, što joj srce želi.

Kad je opet cvíće procvatalo milo
I priroda novo dobila odilo
Najlipši je cvítak lipoj Mari cvao,
Na majčinoj njenoj grudi mirisao.
Smilova se i njoj s neba Bože dragi,
Ogrijali i nju sriće traci blagi.
Rodila je čedo, premiloga sina,
Da joj bude ponos, utiha jedina.
Blaženstvo se njenim blidim licem proli
Zaboravi jade, zaboravi boli.
Krasno se sutradan slavilo veselje,
Dvim se mladim dušam ispunile želje.
Vesela rodbina u Marinih dvorih
O porodu željnom sada samo sbori;
Nadmeće se, kako će ime čedu dati,
Napokon se slože: nek odluči mati.
„Ivom će se zvati,“ reče srićna mati,
„Očevo je ime, nek se diči njime!“
Porasao Ive, materinje srića,
Kao stručak mali orošena cvíća;
Čuvala ga mati, kao dar od Boga,
I ljubila cilim žalom srca svoga,
U krilu ga često razdragana njiše
Radosnice suze iz oka si briše,

Suze drobne liva i pismicu piva :

„Paji, paji mirno,
Moje čedo drago,
Najveće na svitu
Moje biser blago !
Snaži se i rasti
Na majčinoj grudi,
Pa mi milom rodu
Sjajno svitlo budi!“

Vrh čedanca svoga bile ruke širi,
Da uspava Ivu i da ga umiri,
Čeoce mu rosi suzicama blagim
Majčine ljubavi tim kamenjem dragim.

Hitilo je vrime, godine ko dani ;
Porastao Ivo na veselje Nani.
Dorastao hitro, do mladića čila,
Komu je i bila knjiga omilila.
Roditelji brižni to su dobro znali ;
I po njegovoj želji na škole ga dali.
Učio je Ivo svim žarom i brigom,
Po danu i noći bavio se knjigom.
Prošao je škole sve marljivo redom,
Okiti se znanjem, ko košnica medom ;
Svaki mu se klanjo, rod ga mili štovo,
Vrline mu lipe u zvizdice kovo,
Bunjevcu se svakom duša radovala ;
Časna j' majka rodu častan porod dala.
Častan porod rodu, čelik narodnjaka,
Slavenskoga srca i značaja jaka.
Ta svakom je sveto narodno ognjište,
I Ivo je znao, šta rod od njegov ište,
Poznavo je dobro sve narodne jade ;
S tog posveti rodu svoje sile mlade.
A da mu se žarko ispuni čeznuće,
Oca mu i majke stare želje vruće,
Da obidje srićno sve stazice krive,
Na veselje rodu zapopi se Ivo.

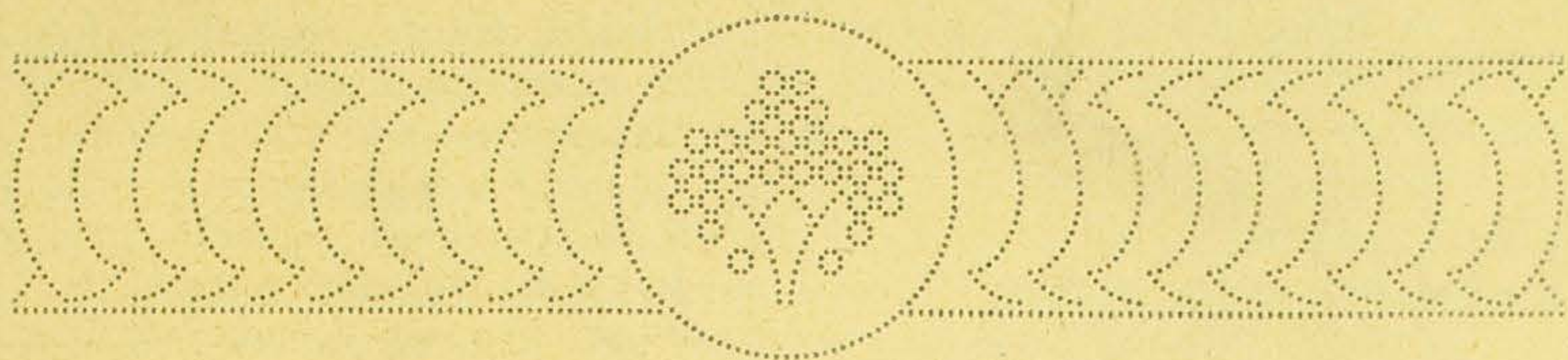
U crkvici svetoj kod božjeg oltara
Klečala je srićna Ivo majka stara,
Kad je prvu svoju pivo misu svetu,
Kad je postigao svojih želja metu.

A narod je oči k nebu gore dizo,
Na milosti Bogu vruće hvale nizo,
Mukotrpnom rodu što se smilovao,
Po srcu mu čelik-svećenika dao.
A za vrime malo, za tri lita kratka:
Ispuni se rodu stara nada slatka:
Sa svetim u ruci Evandjeljem Krista,
Stupio je Ivo na tlo rodna mista,
Da proslavi crkvu svetim dilovanjem,
Da prosvitli rod svojim svitlim znanjem,
Da otaca starom stazom braću vodi,
K svetoj viri, srići, prosviti, slobodi ;
Da ostanu stalni na kriposti putu,
Da strpljeni snose sirotinju krutu,
Tudjinštinom tudjin da ih ne proguta
I dušmana srčba i sila mu kruta.
Kao dobar pastir, rodu uvijek mlo,
Evandjelja luč je hrabro raznosio ;
To je Ivi bila uvijek želja sveta,
Ta „Bog i rod“ biše života mu meta,
A na ovoj svetoj i trnovoju stazi
Dušmanska ga sila ipak ne pogazi.
Kao piramida postojan je stojo,
Pritnje, jala, srčbe on se nije bojo :
Preziro je slavu i nudjene časti ;
Da u mrežu tudje ne upane vlasti.
Stalan osta s toga na naumu svome,
Viran Bogu, crkvi, rodu milenome.
Dok je rodu svome vido ljute rane
I tribio zdušno sve kršćanske mane,
Dok je podučavo rod svoj ričju milom,
Uvijek je i svojim pridnjačio dilom.
Opominjo j' rod svoj: da s' izdajstva čuva
Pa mu ime ne će biti grana suva.
A za sveti rad mu, pritrpljene muke,
Ljubio je rod mu dobrotvorne ruke,
Zahvalan je njemu blagoslove nizo
Njegovu milo ime u zvizdice dizo.

Iza teška rada, iza teške muke
Klonule su Ivi izmučene ruke ;
U hladnome grobu vični sanak snije,
Jedan narod za njim gorke suze lije!

Ovu krasnu pjesmu, spjevao je za „Spomen cvijeće“, na uspomenu oca bunjevštine pok. nasl. biskupa Ivana Antunovića, dični naš pjesnik pok. Ante Evetović Miroljub. Pošto se ove godine navršiva četrdeset godina od smrti pok. Antunovića, mi je donášamo ponovo u našoj „Danici“ (u kojoj je već izašla god. 1902.) da podsjetimo naš narod, da ne zaboravi na svoga najvećega sina, nego da mu u vazda čuva uspomenu u srcu svome.

Turopoljski Top.

I.

Stari dobričina Ištvančić, vlastelin u Turopolju, grmi danas, da je strahota. Tresu se prozori od njegove vike, a nos i onako crven još se jače zacrvenio, Ljuti se, misliš ima Turčina pred sobom, a kad tamo: pred njim lijepa djevojka. Lijepa je, Bože, andjeli bi je gledali, a suze joj cure niz lijepo lice, kao da nebo plače. Zlo se dogodilo: lijepa Jelka ljubi svoga susjeda Vlatka, a otac brani. Milovanje traži milovanje; u ljubavi srce se restapa, ne poznaje ni brda ni gora, a kamoli očeva plotu. Stari se zavadili, visoki plot podigli, da se ne vide; a mladi se ugledali, zavoljelo milo drago, našla se u plotu rupa, kroz rupu se dogovarali, o ljubavi se razgovarali. Ali u stara zeca dobro je uho, još bolje oko; znade starost svoje mlade grijehe. Svoje lako gleda, a na dječje pazi. Saznao stari za rupu u plotu, zašio je i izgrdio kćerku — suze joj cure. Dobro bi zaboravio, ali zlo ne može. On mrzi još u grobu na oca Vlatkova, što ga je kod izbora osramotio. Posjekao noge na stolici, dok je govorio, a Ištvančić pao i razbio nos. Dok je brazgotina na nosu, dotle i mržnja na srcu. Ma da staroga Ferketića, oca Vlatkova, nema brazgotina je tu, a dok je brazgotine, nema ni shvatova.

Plače Jelka kao ljuta godina, staromu se srce kida. Ljubi on jedinicu kao zjenicu oka svoga. Dao bi je svakomu, koga ona želi; samo ne da Vlatku, koga ljubi. Mala se pritisla uz staroga, suze joj cure, a ipak se nada, da će otac svome zlatu dobro učiniti. I već stari popušta, ali kad se sjeti brazgotine, srce mu uskipi, i više joj: — Ne može biti.

II.

Kad je večer pala i zvijezde se ukazale, mlada Jelka večeru pripravila; dobit će gosta. Gosta — staroga gospodina župnika. To je stari gospodin, veseljak, ćelave glave, ali dobra srca. U njega se ona uzda; on joj sva nada. I došao stari gospodin, i vidio suze u očima svoje mile Jelke. Svaka suza u srce peče. Tko nema djece i tudju ljubi. Zato je odmah i pita: — „Što je, Jelko, čemu liješ suze? Kakvo je zlo tvoju mladu dušu zaokupilo?“

A Jelka jedva čeka, da svoje boli kaže; i srce joj želi, da tugu podijeli sa drugim. Tako ona sve što je mislila i osjećala, sve je župniku rekla. On se nasmijao, malu pogladio i rekao: „Bit će dobro.“

Kad su poslije večere župnik i Ištvančić sami ostali, dobričina župnik spomene, kako je Jelka odrasla, kako bi njihov i Ferketićev posjed bio lijepo imanje. Ako se srca združe, krasna li imutka.

Župnik govori i govori; iz glasa mu dobrotu izvire, ali stari Ištvančić ne popušta i najposlije reče:

„Dat ću Vlatku Jelku onda, kad pukne turopoljski top.“

III.

Mjesečina kao dan. Po putu ide stari župnik Ivanić i sve razmišlja, kakav je to belaj: turopoljski top.

Cijelu noć je mislio o tom topu i u snu mu se prikazao. — Sutradan ujutru zovne k sebi jednog od najstarijih ljudi, Miškeca, i zapita ga:

— Ma bolan Miško, reci mi, kakav jo to belaj turopoljski top?

— Eh gospodine. To je naša slava. Kad smo Turke protjerali, ostade nam top. Zaboraviše Turci. Bio je sjajan kao ogledalo.

— Pa da li je još taj top?

— Jest, veli Miško, na Lukavcu gradu.

Ali sad je rdja na njemu, jer davno nijesmo pucali. Otkako smo izgubili naše stare pravice, ne puca se više iz topa.

IV.

Svanuo krasan dan, milota je. Cijelo Turopolje vrvi od veselja, Turopoljci opasali svoje sabljice pa idu na izbor. Vratile se stare pravice. Svatko je srećan, svatko je veseo. Ali u cijelom Turopolju najtužniji Vlatko i Jelka. No ima, tko se i za njih brine, tko im sreću sprema.

Oko Turopoljaca prolazi i stari župnik. Smijucka se, veseli se, ali opet mu se briga na čelu vidi. Briga da pukne top.

— Čujte ljudi, danas će vam komeš (veliki župan) reći, da ste dobili stare pravice, ali vi ne vjerujte, dok ne pukne top na Lukavcu, jer pravice istom onda vrijede.

Turopoljci odmah prihvatili, a osobito Miškec. On svima tumači, kako treba tražiti, da se ispali top s Lukavca grada, jer ako ne pukne, onda su pravice kao bismo bez pečata. Svatko ljubi slobodu, a svatko ljubi svoje pravo, tako i Turopoljci, i sve jedan drugom došaptiva: Top.

V.

I dodje skupština. Komeš proglasi Turopoljcima, da je došlo staro pravo, da je sloboda, ali Turopoljci grme:

— Ne vjerujemo!

Stao komeš pa gleda, miri ljude, govori, a Turopoljci odgovaraju:

— Ne vjerujemo!

— Ma zašto, ljudi, ne vjerujete, pita komeš.

— Ne vjerujemo, dok ne pukne top s Lukavca grada!

Komeš gleda jednoga, pa drugoga, gleda i župnika, ne zna, šta je s topom i zašto hoće, da top pukne. A stari se župnik smiješi i namiguje komešu, neka im dopusti.

Većina je većina, a većina je sila, i napuni pandur top i ispali. Turopoljci se razveseliše, srca im poskočila, pravice se vratile!

VI.

Puče top, a u skupštinu dodje stari Ištvanić. Govorio je dugo o pravicama turopoljskim i veselio se. Najednom mu se čelo zamračilo, došao k njemu dobričina župnik i tiho mu u uho prišapnuo:

— Top je pukao, Vlatko i Jelica su svoji!

I tako je bilo.

Po A. Šenoi, skraćeno.

VRABAC.

Vračah se s lova i idjah po vrtnoj aleji. Pas bježaše predamnom. Najedamput umanji korake svoje i stane se krasti, kao da njuši pred sobom zvijer.

Ja pogledam duž aleje i spazim mlada vrabca žutokljunca, maljave glave. On pao iz gnijezda (vjetar je ljuljao brezama od aleje) te je nepomično sjedio; ne znajuću sebi pomoći raširi krioca jedva porasla.

Moj se pas polagano približavao njemu, kad al najedamput, savi se s bliza drveta star crnogrud vrabac te pade kao kamen pred samu njušku njegovu — i sav nakostrušen, nagrdjen, s očajnim i tužnim piskom skoči jedan do dva puta prema zubatomu, zinutomu ždrijelu.

On se zagnao, da ga spase, on je tijelom svojim zaklonio

djetešce svoje . . . no cijelo je njegovo maleno tijelo trepetalo od užasa, glasak podivljao i promukao, on se ukočio, žrtvovao.

Kakim silnim čudovištem mora da mu se prikaza pas! Pa ipak ne mogaše ostati na svojoj visokoj, sigurnoj grančici . . . Moć, jača od volje njegove, zbacila ga odanle.

Moj pas stane, uzmakne . . . Očividno upozna i on tu moć. Ja se požurim, da odazovem smetena psa, i udaljim se sa poštovanjem.

Da, ne smijte se! Ja poštujem tu majušnu, junačku pticu, i provalu ljubavi njene.

Ljubav, pomislih ja, jača je od smrti i od straha smrtnoga.

Samo ona, samo ljubav drži i miče svijet.

Ruski napisao I. Turgenjeu.

Pitat će te starost: Gdje ti je bila mladost?

Naš narod imade veoma lijepih rečenica ali ih se ne drži. Tko misli na duboko značenje ovakovih rečenica?

Čini mi se, da ću svoju dužnost izvršiti, ako protumačim čitateljima naše „Danice“ ovake lijepe rečenice i riječi.

Vidio sam čovjeka stara, iznemogla ne od godina, jer njegovi su vršnjaci još jaki i krepki; oni idu u polje, oru, kopaju, siju, kose, voze, za svaki su posao. Onaj njihov bolesni vršnjak prava je pokora u kući: oči su mu upale, hrptenjača iskrivljena, nogama ne može koraknuti ni ko vrabac. Tuži se neprestano, da ga boli i ovo i ono. Dolazi katkad i liječnik, ali nema koristi.

Pokvario se je u mladosti, kaže liječnik, nije mario za svoje zdravlje, neuredno je živio, pa je zdravlje izgubio prije vremena. Toga starca pita starost: gdje mu je bila mladost? Kad je bio mlad, mislio je, da mu ništa ne može nauditi. Bio je zdrav kao dren, pa se je izlagao svakoj nepogodi vremene, pothvatao pogibeljne poslove, bio u svakom prkosu početak i zdravlje je pokvario.

Kad je bio vojnik, nije pazio na sebe; dao se je zavesti od rdjavih drugova; dobio je bolest; . . . tako se je malo po malo posve zapustio. Kad je došao kući, nastavio je lakouman život vojnički; nije se brinuo za rad i red; krpao se je, ali kasno, i tako je dočekao neke godine, ali bilo bi bolje, da ih nije ni dočekao.

Sad se kaje i tuži se na svoju griješnu mladost, ali nema pomoći.

Jeste li vidjeli u selu ili u gradu čovjeka crvena nosa, nakostružene kose, neobrijana, odrpana i polubosa, gdje se vucari po ulicama od krčme, do krčme, od kuće do kuće? Ako dodjete blizu osjećate kako zaudara iz njega špira kao iz rakidžince. Smrdi na deset koraka. Djeca za njim trče, gledaju ga kao čudovište. On pruža ruku za malu potporu, a kad je dobije, onda odmah trkom u krčmu, da je zapije. A kad je zapije, opet prosjači.

Tako je radio od prve mladosti. Krčma mu je bila i kuća i crkva i škola. Što je imao, to je profučkao sa nevrijednim drugovima na igri ili po nesrećnim krčmama. Često puta je zametao kavge; bilo je i batinâ. Dao ih je, ali ih je i dobio. Nekoliko puta je morao sjediti u hladu onkraj brave. Sada nije ni za kakav pošten rad. Primoran je prositi od nepoznatih ljudi. Njegova ga se svojta i rodbina stidi. Tko bi se ponosio jednom propalom pijanicom? I njega pita starost: gdje mu je bila mladost?

Promislite, koliko imade kod nas ljudi, koji su prorajtali cijelo svoje imanje, što su im stariji trudom i mukom stekli i ostavili? Koliko imade i gospode i paora i spahija, koji su velik imutak kroz prozor bacili na ulicu u ruke sramotnih žena ili nevrijednih ljudi na karti? Koliko se je obitelji upropastilo lakoumnim griješnim življenjem? Igra i nečisti život doveo je mnoge do prosjačkoga štapa. Ali ne samo gospoda, nego se i naši paori i majstori podaju takom životu. Mjesto da štede ono, što su im stariji ostavili, mjesto da radom i trudom namaknu štogod za svoju starost i za svoju djecu, oni nastoje samo oko toga, kako će udobno, raskošno živjeti. A kad dodje starost, pita ga: gdje mu je bila mladost? No tada je prekasno.

Znadem veoma mnogo primjera iz gospodske i paorske kuće, da su mnogi svoj imutak prorajtali lakoumno živeći u mladosti. Nije veće sramote za čovjeka ponosna, nego kad mu kuća ili baština ode na bubanj, a to biva često.

Mnogi, kojima su njihovi stari što ostavili, običavaju govoriti: „Dok sam ja živ, meni će doteći.“ No dogodi se, da on prije potroši svoj imutak nego je mislio, onda u starosti samo kuburi i pobudjuje smilovanje. I takova čovjeka pita starost: gdje mu je bila mladost?

Koliko ljudi imade, koji bi radi da znadu nešto, pa žale što nijesu u mladosti naučili čitati, pisati i računati, da ih nitko ne može prevariti?

Koja korist sada željeti? Kad su imali prigode, kad su mogli u djetinjstvu polaziti školu, onda nijesu htjeli. Dijete radije ide za stokom na pašu, nego da sjedi u školskim klupama. Ako mora silom zakona ići u školu, onda za nauk ne mari, teško mu je slušati učitelja, teško mu je mučiti se, lomiti glavu. U školi je kao na žeravici, ogleda se desno i lijevo, zadirkiva u svoje drugove i komšije, dere knjige svoje i tuđe, samo da ne uči. Tako prodje jedna, dvije, tri i četiri godine a da ništa ne nauči. Ako nešto silom i udje u glavu, ako učitelj vikom i kaznama turi nešto i preko djetinje volje u mladu pamet, to mu za čas izvjetri. Kad prodju godine nauke, opazi dijete, da je zlo radilo, što nije htjelo učiti, ali je prekasno. Podje u vojnike i vidi, koliko bi mu koristito, da znade pisati i računati. Što je stariji, to bolje vidi svoju veliku pogriješku u mladosti. Ali koja korist, da ga pita starost: gdje mu je bila mladost, kad se mladost više ne povraća?

Mogao bih ovako do sutra govoriti, da protumačim i živo predočim svojim čitateljima veliku istinu: „Što tko u mladosti sije, to će u starosti žeti.“ No to ne treba. Preporučujem samo našim čitateljima, da se iz svih svojih sila trude oko toga, da niti njih, niti njihovu djecu ne bude pitala starost: gdje im je bila mladost. Teško je u starosti kajati grijehe mladosti.

P. P.

MILO za DRAGO.

Svaki čovik onako živi kako zna, i dok stramputicom ne zabasa, dok Božje zapovidi ne pogazi, nitko mu, zbog načina života, ništa prigovarati ne smije.

Ovoga je mišljenja bio i Niko Dojković koji je cio svoj vik olako živio, te je mislio, čemu u svoje stare dane da se težeg posla laća. Ne zato, kao da ne bi mogao raditi, nego jedino s toga razloga, što je poznavao drugi način, po kojemu će lakše živiti moći. Ta i sad je još kripak sa jakim pesnicama i mišicama, a kad u sobi drekne, odmah se lampaš utrne, al čemu snagu trošiti motikom i kosom, kad se i drukčije dade živiti? Pa još kada će ono, što započeti kani, ne samo njemu, nego cilom siromaškom kraju biti na korist!

Otišao je dakle i donio bure vina. Pravog vina, jer on ma kakvog ne voli. A da će i on sam od njega piti, to ne treba ni da kažem. Donio je dakle bure vina i udario ga na slavinu. I čim ga udario mušice iz komšiluka nanjušile i doletile.

- Jel' na prodaj? — pita prvi.
- Zar ćeš točiti? — pita drugi, a č'a Nikola samo namigiva.
- Pošto ga miriš? — zapita jedan.
- Dva seksera, — odvrati č'a Nikola.
- Daj jednu litru, — viču više glasova, — a meni pô litre!
- čuje se s druge strane.

Č'a Nikola se žuri već koliko može, a nuz vino svojim šaljim pripovitkama zadržava goste. Vino dobro, domaćin okretan i pažljiv, pa tko bi otud bižao?!

— Daj još jednu, — daj i meni još pô litre — čuju se veseli poklici, a č'a Nikola vuče u obadve ruke.

A kad koji zagojatan i naliven kući krene, č'a Nikola nadigne goste obrve i u kratko ga siti, veleći:

— Pazi, kome ćeš kazati! — Jer zaboravio sam i kazati, da je to točenje bez paušala, bez dozvole i bez financa išlo, i baš zato je č'a Nikola mogao točiti za dva seksera, dok je u krčmama tri seksera koštala litra.

*

Ovo kradom točenje je mnogim siromasima bilo ko kašika u medu, al najvećma č'a Lazi Bajmačaninu. Jer č'a Nikola nije uvijek tražio gotov novac za vino, nego je drage volje i kretu upotriebio.

— Pa dok uzimaš, ti ćeš se odužit — običavao je reći, i ni na kraj pameti mu nije bilo, da će ga možda koji kunšaft privariti. A č'a Lazo je najvolio, kad birtaš zapiše. Ne zato, što bi rado imao duga, nego zato, što je ovako od vremena do vremena točno znao, koliko je popio. Jer kao što živa u spravi, kojom se toplina miri, pokaziva vrućinu i zimu, tako je č'a Lazo iz računa č'a Nikolinog znao, dali mu se žedj u posljednje vrime ugasila ili raspalila.

Dosta to, da je č'a Lazo često pio, a č'a Nikola često kretom rovašio. Dogodilo se, da je č'a Lazo i kući svojoj dao doneti vina, i to je č'a Nikola zapiso. Napokon je po čestom veresijanju, nastao prilično dugačak račun. A kad je č'a Nikola sve izjesapio, vidi da mu č'a Lazo duguje sedam forinti.

U brzo dobije č'a Lazo poruku, da se oduži, Šta će sad? Novaca nema, a žedan je. Ali kako da nanovo na raboš pije, kad ni stari dug platio nije. — Pa ja ne ću više piti, — pomisli č'a Lazo, i od ono doba kao da je u tudjinstvo odselio, više kod č'a Nikole ni svratio nije. Dodje druga, treća poruka, a č'a Lazo ni nehaje.

Č'a Nikola sve nemirniji, jer i on je na veresiju donio to bure vina, pa bi mu tribalo već isplatiti.

Jednoga dana susrije č'a Lazu baš na ćoši.

— Baš dobro, što sam te našao, — reče č'a Nikola, triba i ja da se odužim, zato donesi il isplati odmah to malo duga.

— Prodji me se, kaki dug? — odvrati č'a Lazo beobrazno — nisam ja tebi ništa dužan.

— Ama ne luduj, — povikne č'a Nikola — kako da ne duguješ, kad imaš 35 litara na rabošu!

— Ja, kod tebe?! — pričini se č'a Lazo — ja kod tebe nikad pijo nisam, niti sam od tebe pića donosio.

— Pa jesil lud, il mene hoćeš ludim da praviš? — zukne na njeg č'a Nikola.

— Nisam lud, al sam pametniji od tebe, — odvrati č'a Lazo — za to me se prodji, a ako misliš, da sam ti što dužan, a ti idji k sudu pa me javi!

— Hu! cikne č'a Nikola — a č'a Lazo već goni vitar i gleda kudan je bliže kući, jer da ga je č'a Nikola mogao dohvatiti, mal' ako mu ne bi kike počupao.

*

Od ovoga dana nije č'a Nikola toliko brojio čaše i litre, koliko je čekao zgodan čas, kako da se č'a Lazi osveti. Jer prid sud ići, to bi bilo, kao samog sebe prijaviti, da kradom toči. Sto i sto planova mu prišlo priko pameti al na koncu je uvik običavao reći: nemije slobodno, jer će financi doznati da točim, a onda zlo i naopako.

Prošlo je zatim više miseci. Došla je i jesen. Čiča Nikola lagano počeo cilu sramotu zaboravljati, ma da je na vrati još stajalo: Č'a Lazo 7 forinti. A jiditi se zbog hulje, to nije pametno. I č'a Nikola je odmahnio rukom: Neka ga hale nose! Ni izdaleka nije mislio, da će već sutra dobiti svoj novac.

A ovo? . . . Izašao on sutradan u večer pod pendžer, baš kad se suton hvaćao. Kad a ono iz sutona javi se glas momčuljka, gdi pita: Hvaljen Isus! č'a Nikola ne triba vam mađarskog duvana?

— Samo ajd unutra! — reče č'a Nikola i udje sa momčuljkom u avliju. — A pošto je kila?

— Sedam seksera, — odvrati momčuljak.

— Koliko imaš kila — opet će č'a Nikola.

— Samo deset imam ovdje, a baćo su sa deset otišli onamo unutra. Više, baćo nisu ni doneli, — reče momčuljak.

— Ajd onda svih deset ću kupiti, a ti kaži baći dok kući dodje, odmah nek prikasa, pa ću mu platiti.

I otidje momčuljak sve poskakujući, a č'a Nikola osta pivaćući, jer momčuljak je bio sin č'a Lazin. Ovaj, kad je doznao, kako mu sin brzo i komu je prodao duvan, ko nožom uboden cikne:

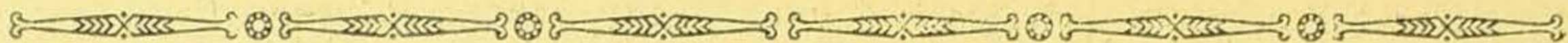
— Hu! — bolje da si ga sažego, nego što si ga č'a Nikoli prodo, ta taj nam ne će nikad platiti.

Ali kako je onda bio u velikoj nuždi, ode č'a Nikoli i ponizno reče:

— Ama imaj Boga i plati mi!

— Jok, brate Lazo, — odvrati č'a Nikola — sad ti idji prid sud pa mene javi. Jer znaš kako kažu: Milo za drago i šilo za ognjilo!

Čc.

Moj ponos.

Vjek se mladjan molim Bogu
Za Hrvatsku narod svoj;
Što Hrvatom zvat se mogu,
To je jedin ponos moj.

Za Hrvatsvo sveto, drago,
Želim radit sav vjek svoj;
Ono mi je rajsko blago,
Ono jedin ponos moj.

Za Hrvatstvo dično, mīlo
Žrtvovo bi život svoj;
Našladom bi to mi bilo,
To bi bio ponos moj.

Tako dome, tako rode,
Kliče vjeran sinak tvoj;
Ak' ti r'ječi te u gode,
To će biti ponos moj!

Iz pjesama Dr. A. Harambašića.

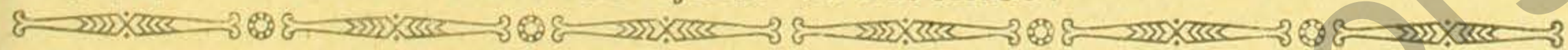
Vjera i škola.

Čini nam se veoma zgodnim i korisnim, da navedemo ove riječi Pape Pija XI, što ih je rekao pri pripravi za proglašenje blaženom časne Lucije Filippini utemeljiteljice pobožnih učiteljica:

„Školsko pitanje postaje sve to više životnim pitanjem za cijelo društvo. Prijatelji i neprijatelji nastoje nada sve da se domognu škole. Laicizam hoće da odaleči Boga iz škole, u školi ne smije se govoriti o Bogu ni o svemu, što se odnosi na Boga, a inače se govori o stvarima, koje nemaju nikakva značenja. Ovim mukom o Bogu ima se uvući u dušu neznanje i nehaj za biće, o kojemu se jedinome nikad ne govori. Radi se o tomu, da se školom u duh i srce tolikih duša, što se otvaraju na život, usade prve klice dobra, a kad se ove jednom usade, one će, i ako čestokrat kasno, ali uvijek izniknuti. Nije dostatna pouka, potrebit je uzgoj, poznavanje i vježbanje kršćanskih kreposti, što ih uči Krist i njegova Crkva. U tome sastoji početak one svetosti, na koju su svi pozvani obzirom na vlastiti spas i dobrobit društva, što odavle počinju. Pravo je imao onaj, koji reče, da je škola ili hram u kome Bog ima svoje prijestolje i oltar, ili špilja opaćine, iz koje izlaze sutrašnji zločinci, da unesu nered i prevrat u ljudsko društvo.

Crkva je uvijek naviještala ovaj nauk. Već prije nego li nastadoše stotine i hiljade malih i velikih vjerskih društava, koja se posvećuju prvom uzgoju mladeži, imali su svoje škole biskupi i kaptoli. Nije li sama Crkva velika učiteljica? Nije li njezin ponajljepši naslov, da je učiteljica vjere i istine? Nijesu li Apostoli, na kojima počiva Crkva, najprije bili poslani kao učitelji istine? Nije li božanski Otkupitelj, na komu počivaju Apostoli i Crkva kao na svome čvrstom temelju, božanski Učitelj, koji se zove doduše dobrim pastišrom, ali nikad nije govorio tako svečano, kao onda kad reče: „Vi zovete mene Gospodinom i Učiteljem, i dobro govorite jer i jesam.“ Ne samo svećenici, nego i svjetovni učitelji i učiteljice vrše pravi apostolat i učiteljsku službu samoga božanskog Otkupitelja, ako siju u srce djece dragocjeno sjeme.“

Zlatne riječi, koje treba da svaki pravi kršćanin usadi u srce, da mu budu poticala u boju proti navali Kristovih dušmana, koji prijete da će istjerati Boga i iz naših škola, t. j. iz srca našega naroda! Ovo bi ipak imali držati pred očima navlastito učitelji i učiteljice, promišljajući, da će davati strogi razlog Bogu, jer oni uzgajaju ili čestite duševne ljude ili zločince!

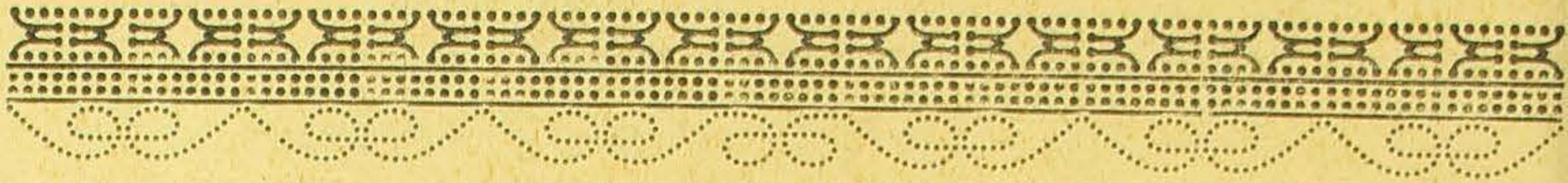
Pouka bez odgoje, jest bujica bez brane. Odgoja bez vjere, jest ognjište bez vatre.

August Cochin.

Bez Crkve (katoličke) uzaludno je sve nastojanje, da se uzgoje potpuni ljudi; pravi čelik značajevi. Ogromne su naime zapreke, što osujećuju ovo nastojanje; samo je Crkva vrsna da ih svlada natprirodnim sredstvima kojima raspolaže.

Biskup Mahnić.

JA SAM HRVAT!

Kad me moja majka rodi
I na svoje primi krilo,
Hrvatski mi progovori:
D'jete moje, slatko milo!

Kad me na krst odnesošē
I poliše vodom svetom,
Hrvatski me obetaše
Isukrstu razapetom.

Kad su moja mala usta
Prvog puta prozborila,
Milozvučna, slatka riječ
Hrvatska je prva bila.

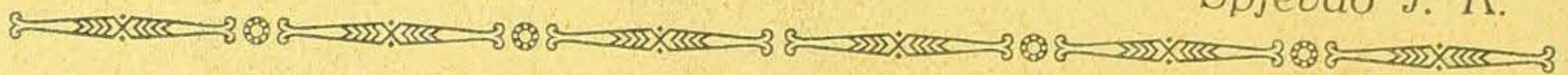
Kad me majka učit počē
Moliti se Višnjem Bogu,
Molitvu mi kazivala
U jeziku hrvatskomu.

Kad sam, mališ, s drugovima
Provodio igre, šale,
Hrvatski su usne naše
Šaputale, rominjale . . .

Sada, kad sam odrastao,
Kuda idem i što tvorim,
Jezikom se ja hrvatskim
Ponosim i vazda zborim.

Ja sam Hrvat dušom t'jelom,
Hrvatska me rodi mati;
Hrvatsko će naše ime
Do v'jeka se spominjati!

Spjevao J. K.

Pouzdanje u Boga.

Kad ti žića mre proljeće,
Ljuta bura smlavi cv'jeće,
A sreća te zaboravi:
U Višnjega nadu stavi!

S oluje kad sred talasi
Svjetionik tvoj se gasi
I čamac ti skršiti pr'jeti:
Udes Bogu svoj posveti!

I sitne ti kad zvjezdice
Stanu gubit svoje lice,
I nestaje mjesečine:
Pogled digni u visine!

Tamo gore vrh oblakâ
Nek nas tješi nada svaka —
Tu nas čeka svjetlo stanje,
Milo božje pouzdanje.

Spjevao J. M.

Matija Kulunčić.

Svećenik Družbe Isusove.

Na polju hrvatske bogoslovne književnosti izišlo je prošle godine jedno ogromno djelo pod naslovom: „Život i nauka Isusa Krista.“ To monumentalno djelo sadržaje prva razmatranja na hrvatskom jeziku po metodi svetog Ignacija. Svi biskupi Jugoslavije pohvalili su ovo djelo i toplo preporučili svojem svećenstvu i vjernicima.

Djelo je napisao prečasni g. Matija Kulunčić (on svoje ime ovako piše), svećenik Družbe Isusove, naš subotički zemljak. Iz ove prigode donošamo sliku preč. g. pisca i posvećujemo mu ovo nekoliko slabih redaka u našoj narodnoj knjigi Danici, da mu se uspomena sačuva među Bunjevci, gdje mu se kolijevka odljuljala.

O. Matija Kulunčić O. J.

Matija Kulunčić rodio se u Subotici 15. veljače god. 1855. od prostih roditelja ratarskog staleža. Otac mu bio Ivan, a mati mu se zvala Janja Crnković. Dakle sad je prečasni u 73-oj godini života svoga.

Naš Matija od djetinstva bio je mirne, krotke naravi, prema starijima uvijek poslušan i naklon pobožnom životu. Nikad ga nisi

vidio med ostalom djecom igrati, on je svoje drugove u igri samo izdaleka motrio. Dvije je redovne staze poznavao, jednu što vodi u kuću Božiju a drugu što ide u školu. Osnovne škole i 6 gimnazijalnih razreda izuči u Subotici, naravno u mađarskoj školi; jer bunjevačkih nije bilo. U školi bio je ljubimac svojih profesora,

koji su marljiva, od glave do pete poštena, uzornog vladanja učenika odveć cijenili. Kad je svršio VI. gimn. razred ispuni mu se davnašnja želja, primljen bi u sjemenište Čanadske biskupije u Tamišgradu.

Na brzo se snašao u sjemenišnom životu, jer on je već taj život provodio kod roditeljske kuće. Tamo položi zrelost i odličnim uspjehom

svrši bogoslovne nauke. Tako se sjećam god. 1878. zaredjen je svećenikom. Kratko vrijeme je kapelanovao i na brzo posta župnikom u Hrvatskoj Neuzini u Banatu.

U svećeničkoj službi bio je savjestan, uvijek se isticao kao svećenik po Srcu Isusovu, svojim svijetlim primjerom stekao je velik ugled u narodu. Medjutim njegova

je duša težila za većom savršenosti. Zato poslije godinu-dvije župnikovanja stupi u Družbu Isusovu. Ovdje već kao potpuni muž podloži se disciplini Družbe te dvije godine provede u novicijatu marljivo proučavajući stroge regule sv. Ignacija. Nakon obavljena novicijata pošalje ga starješinstvo u Innsbruck, da ponovo uči svete bogoslovne nauke. Onda je već dobrim pregazio 30 godina, ali velikim marom i žarom podao se ponovnom učenju svetih nauka crkvenih. Jedamput mi piše: „Nemoj misliti, da sam ja najstariji bogoslov na ovoj bogosloviji Isusovaca, ima ovdje bogoslovnih slušaoca i od 50 godina. A ima ih i sa svake strane svijeta. Nalazi se i lijep broj Amerikanaca.“

Kad je svršio podrugiput bogosloviju kao isusovac Providnost ga donese u Bosnu, staru kolijevku svojih pradjedova Bunjevaca. Ovdje je proveo skoro sav radeni svoj život. Bio je profesor na gimnaziji u Travniku i na bogosloviji u Sarajevu. Sretan i blažen, što mu se ispuni želja, da je mogao postati isusovcem, bio je oduševljeno marljiv u profesorskoj službi, ljubezan prema svojim učenicima, uvijek pred sobom imajući božanski primjer svoga Spasitelja, koji zapovjedi svojim učenicima: idite i učite sve narode. Do zadnjih regula Družbe sve je tačno izvršivao, da je postao živim izgledom među svojom braćom, uvijek ozbiljan, ponizan, skroman, istrajan u radu i izvršivanju kršćanskih krjeposti.

U ferijama često je zalazio u narod i držao sveta poslanja. Obišao je čitavu Austrougarsku apostolskim žarom navješćivajući Isusa propeta na hrvatskom, madjarskom i njemačkom jeziku. Dvaput držao je misije u Subotici, prvi put sa pokojnim ocem Pandžićem, a drugi put sa o. Gavrićem. U jedan mah već treći dan misija tako je promukao, da nije mogao propovjedati. Mjesto toga je po vasdan, često i u noći ispovijedao. Narod je velikim brojem hrlio njegovoj ispovjedaonici, da se pomiri s Bogom posredovanjem svoga vrla zemljaka, vrijedna sina sv. Ignacija. Jedamput mi reče: „Obišo sam skoro svu Austrougarsku, poznajem prilike i neprilike u duhovnom životu. Mogu reći, da nema vina, Bunjevci bi bili prvi kršćani na svijetu. . . .“

Po naredbi Svete Stolice Družba Isusova imala se podijeliti na provincije prema narodnostima tako, da svaka nacija dobije svoju provinciju. Tako postane *Missio Chroatica*, tojest *Hrvatska provincija Isusovaca*. Ova naredba zateče oca Matiju u Hrvatskoj makar je on bio članom madjarske provincije. Kad ga je madj. Provincijal pitao gdje želi u buduće služiti, izmed 5 Bunjevaca isusovaca jedini on reče, da tako nalazi, da je na njega veća potreba u Hrvatskoj nego u Madjarskoj i pridruži se Hrvatskoj provinciji. Sovim korakom posvjedoči, da kakav je savjestan sluga Isusov takav je oduševljeni hrvatski rodoljub.

Želimo prečasnomo gospodinu Matiji, da ga Svemogući još mnogo godini poživi, da iznenadi svoj narod još sa mnogo dobrih knjiga i štiva te dočekao upravo patrijarhalna vremena.

Gromović.

Pučka Kasina.

1878.—1928.

„Bežanija“ ili „mađarska buna“ god. 1848. zatekla je na sub. načelničkoj stolici Stipana Kujundžića, lijepa, ugledne pojave čovjeka. Bijaše rumen ko ružica, a visok, temeljan kao kakav junak.

Za vrijeme absolutizma (1849—1867.), i na početku ustavnih godina 1868. preuzeše vladu u Subotici Lenard Mate i Vojnić Bileći.

Za njima dodjoše na vladu: Ivan Mukić za gradonačelnika, a Ernest Mukić za poslanika — pomoćju Bunjevaca.

Mukići pod pritiskom tudjinskoga duha pomadžariše se, zane-mariše svoju braću Bunjevce i predadu se u naručaj sub. mađž. majstorije. Leglo njihovo bijaše „Népkör“ i „Ipartestület.“

Bunjevci: starosjedioci, utemeljitelji i starješine Subotice grada, zlovoljiše se i tužiše se na sve strane zbog nesnosnog stanja, koje im u svagdašnjem radu i kretanju sve to više smetnje i nepravde uzrokuje.

I malobrojna, ali svijesna bunj. inteligencija vidila je ovo ne-prirodno i nepravedno stanje; ali nije smjela i nije znala, kako i kojim načinom da stane na branik Bunjevštine i preduzme borbu proti silne Mukićeve varoške uprave i proti velikoj mađžarskoj inteligenciji.

Boza Šarčević, odvjetnik bivši kotarski predstojnik i sudac, brzopisac na koložvarskom i požunskom saboru, višeput je razpravljao bunjevačko pitanje sa Agom i Lazom Mamužić. Jednom takom prigodom reče njima: „šta nosite taj odmetnički Mukićev jaram i trpite u varoškoj upravi oholu mađžarsku majstoriju, koja od vas živi i zavisi; već složiti se osnujte jedno narodno gnijezdo, *Bunjevačku Kasinu* i zavladajte Suboticom belom.

Lijepa i uzvišena ideja pade u plodno zemljište.

Osnivanje Kasine obavljalo se u Aginoj pisarni. Prve poslove, predradnje oko osnivanja vršili su Ago i Lazo Mamužić, Djeno Dulić, Ivan Rožić, Barna i Veco Vidaković, Josica Jukić Manić, Bodo Kujundžić i učitelji: Antun Budanović, Pere Rajčić i Roko Šimoković. Agitaciju po mjesnim i zagrebačkim novinama vodio je pop Nikola Kujundžić.

Osnivajuća skupština održana je god. 1878. u proljeće na kojoj su izabrani za predsjednika: **Djeno Dulić**, za perovodju: Ivan Rožić, za blagajnika: Bodo Kujundžić, za knjižničara: Joso Kujundžić. — Pročitana pravila su primljena i podnešena ministarstvu radi odobrenja.

Medjutim je Kasina otpočela svoj rad privremeno u Vermešovoj

pobočnoj — maloj — zgradi. Kada se ovo razglasilo, digla se velika graja proti „Bunjevačkoj Kasini“ ne samo u Subotici nego i po svoj okolici.

Pod utiskom ove sveopće buke, sam ministar predsjednik Koloman Tisa vraća 10. rujna god. 1878. pravila Kasini i traži, da se naslov Kasine promijeni.

God. 1878. 6. listopada održana druga osnivajuća skupština popravi pravila po želji ministra, osobito naslov kasine ovako: „**Pučka Kasina.**“ Ovako popravljena pravila predata su gradu 14. listopada, a otuda podnešena ministarstvu 22. listopada 1878.

Posredovanjem i zagovorom Age Mamužića odobri ministar Tisa pravila 2. studenoga 1878. pod br 43,819.

Odobrena pravila je skupština sa velikim oduševljenjem primila na znanje i prvo starješinstvo ponovo izabrala i potvrdila. Na ovoj skupštini bijaše određeno, da se otvaranje Kasine na „Materice“ na svečani način proslavi, što je u gostioni kod „Jelena“ sa najvećim slavljem i oduševljenjem izvršeno.

Kasina je bila s jedne strane metom silnih napadaja; a s druge strane gnijezdo i kula Bunjevštine; izhodište svakog kulturnog i političkog rada. Zemljodjelske radnje, općinski i saborski izbori, varoški poslovi, društvena i školska pitanja sve se to u Kasini razpravljalo i udešavalo.

Otvaranje Kasine kao radosnu vijest javlja Djeno Dulić u ime Kasine velikomu rodoljubu bunjevačkom: biskupu **Ivanu Antunoviću**, a on odgovara: „Čuvajte Kasinu od politike da vam se kasinska vrata ne bi zatvorila!“

25. godišnjica Kasine proslavljena je na osobiti svečani način, kada su na ovu slavu iz Bpešte došli hrvatsko-srpski omladinci, koji su svojim pjevanjem i deklamovanjem veliku radost i oduševljenje prouzrokovali.

Poslije 25. godina svoga opstanka preseli se Kasina u svoj vlastiti dom, koji i danas kupi oko sebe svakoga, komu na srcu leži naš nacionalni napredak, ko se ponosi sa svojim maternjim jezikom, i ko poštiva slavnu uspomenu onih naših starješina, koji su za vrijeme tudjinskoga gospodstva, velikim trudom i požrtvovanjem ovu narodnu kulu osnovali.

Usljed nesporazuma, koji je braću Agu i Lazu zavadio, počela je Kasina malaksavati; ali nastojanjem braće Kujundžića: svećenika Ilije i Paje brzo joj se ugled povratio i narod se opet postepeno vraćao u Kasinu.

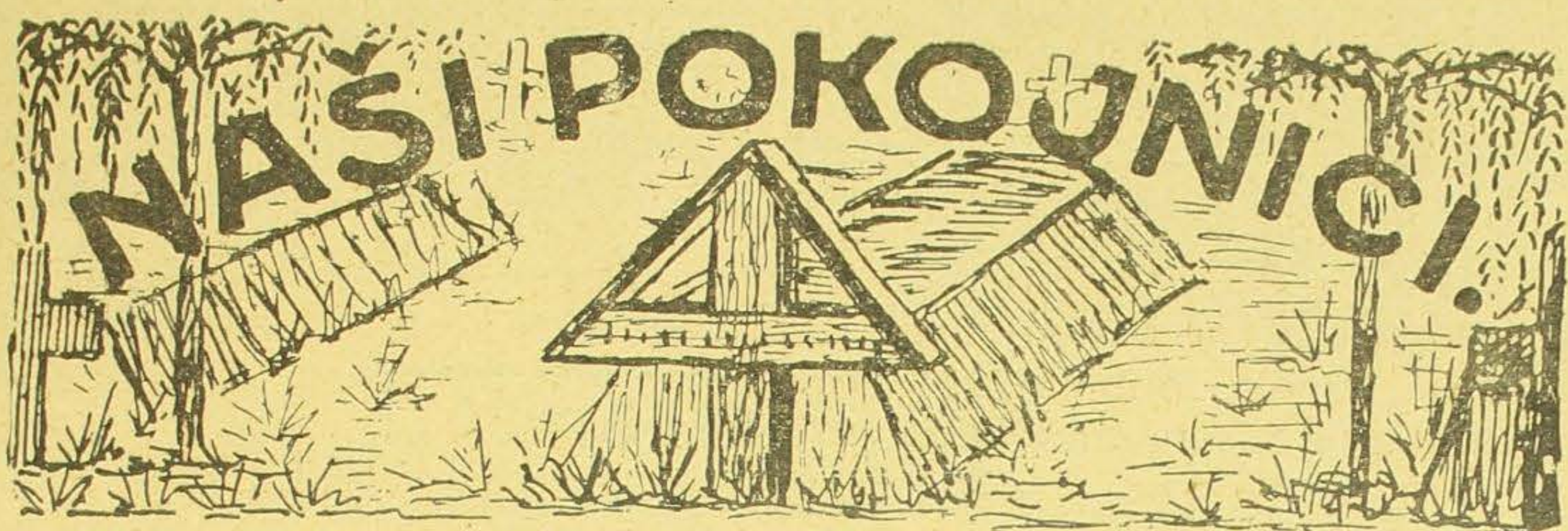
Za vrijeme svjetskoga rata Kasina je mnogo pretrpila, kada su se u velikoj dvorani mađarski i njemački vojnici nastanili i sve što je bilo vrijedne (knjige, zapisnike itd.) uništili.

Rodoljubivim i požrtvovnim radom i nastojanjem Dr. Babijana Malagurskog Kasini je materijalni opstanak i napredak osiguran.

Kasinu krase: u pročelju velike dvorane veliko Raspelo, onda slike Njeg. Vel. kralja Aleksandra I., Petra Preradovića, Boze Šarčevića, Albe Prčića i velika slika Paje Kujundžića, koja je na svečani način otkrivena.

M. Mandić.

*Rod bo samo, koj' si mrtve štuje,
Na prošasti budućnost si snuje!*

Preradović.

† **PAJO ROMIĆ**
JOSIN

Dana 11. veljače god. 1927. umro je Pajo Romić umir. siročadski otac, a vrli naš rodoljub u 63. godini života. Bio je marljiv i savjestan činovnik, a 36. god. je proveo u varoškoj službi.

God. 1887. oženio se sa g. Macom Prčić. Kćer Marija udala se za našega poznatoga rodoljuba Remiju Miljačkog; a sin mu Šime svršiva trgovačku akademiju.

Pokojni Pajo pripadao je starijoj generaciji naših narodnih borioca. Bio je mirne i blage ćudi i nikome nigda se nije zamjerio; pa zato je bio opće poštovan i obljubljen.

Već za svoje rane mladosti na početku god. 1890. napušta državnu službu, — nemogavši podneti tadanji tudjinski duh. Malo zatim priključi se otvoreno bunjevačkoj struji, koja je baš u ono vrijeme srušila tudjinske bedeme i preuzela sub. varošku upravu.

Prvom bunjevačkom pjevačkom društvu bijaše i Pajo oduševljenim članom. I „Kolo Mladeži“ je i duševno i materijalno potpomagao. I sva ostala budjevačka poduzeća našla su u Paji svoga velikoga zagovornika.

I premako je bio miroljubiv ipak je znao planuti kao živa vatra onda, kada je čuo i vidio, da kogod vrijedja naše narodne pravice i svetinje.

Kao varoški činovnik uživao je potpuno povjerenje i poštovanje svake vlade, kao i svojih sučinovnika i cijeloga gradjanstva.

Starije „Nevene“ i „Subotičke Danice“ do svoje smrti rado je čitao i potpomagao.

I kada smo poslije sloma Mamužić - Antunovićeve vlade sve naše bedeme izgubili; ostale su još dvije narodne kule: „Pučka Kasina“ i sirotinski stol: sa predsjednikom Miškom Prčić, prisjednicima: Ivackom Prčić i dr. D. Vojnić Tunić, siročadskim ocem: Pajom Romić.

U posljednje vrijeme kao penzionirac samo je svojoj obitelji živio, a slobodno vrijeme je sve do svoje velike bolesti u njegovom milom bunjevačkom kolu u „Pučkoj Kasini“ provodio.

Neka se spominje dugo i mnogo ljeta častna uspomena našega vrloga rodoljuba Paje Romić.

Pokoj vječni daruj njemu Bože!

M. Mandić.

† Alba Malagurski ČURČIĆ

Dana 10. lipnja 1927. umro je naglom smrću u 47-oj godini života svoga Alba Malagurski Čurčić sin pokojnog Ice M. Čurčića.

U najtežim časovima naše narodne borbe bio je naš, jedno vrijeme je bio i urednik naše „Danice“. Studirao je medicinu, ali ga je rat spriječio, da ju dovrši. Poslije rata upustio se je u partijsku borbu te je bez predomišljanja za posljedice po svoj rod, otišao u takozvani „srpski kurz“, te je kao radikal imenovan, poslije dr. Andrije Pletikosića, za načelnika grada Subotice, i tu je bio dok nije dao to mjesto još zagriženijem partizanu Dragoslavu Djordjeviću.

Familija Albe Čurčić-Malagurskog jedna je od najuglednijih bunjevačkih porodica. U predratnoj borbi Bujevaca za opstanak, otac Albe Čurčića i braća njegova pa i on sam, bili su nepokolebivi borci narodne slavenske ideje. Zato je Alba i bio u studijama svojim proganjan i smetalo mu dosta ime i značaj narodnoga borca. Kao političar bio je nesretne ruke, te je svojim radom potamnuo negdašnje svoje svijetlo ime.

Bog mu oprostio njegovu zabludu i smilovao se duši njegovoj! Ur.

Ja bih htio...

Iz zbirke: Učitelj je došao.

Ja bih htio, Gospode, da u momu srcu vazda bukli žar ljubavi, a ono je tako ledeno.

Ja bih htio, Gospode, da Ti se uvijek svidjam, bijelim se poput ljiljanova zvonca, a ja sam pun slaboća.

Ja bih htio, Gospode, da sam kao snježni sunovrat, da vazda prema Tebi, Sunce moje, upravljam svoje srce, a ja ga često odvracam od Tebe.

Ja bih htio, Gospode, da sam sakrit ko ljubica, a svagdje ističem svoj Ja.

Ja bih htio, Gospode, da budem

žrtva paljenica, žrtva ljubavi, a plašim se najmanjega pregaranja.

Gospode, Gospode, ja bih htio duše a ne mislim di Ti moram najprije svoju predati.

Gospode, ja bih htio sve, a slab sam i nemoćan ko sitna travka, što je svaki dah zanjiše.

Ja bih htio, Gospode, da si ti moje sve, a srce mi je puno zemaljštine.

Gospode, daj mi Sebe. Izbavi me od svijeta, da hvalim Tvoju milosrdnu ljubav i veličam divna djela, što mi ih Ti učini. Gospode usliši moju molitvu.

Ante Ljubljanić.

Katolici i politika.

Slobodni zidari ili framasuni su svijesni ako im uspije, da pribave sebi neograničenu vlast na političkom polju, da će im lako biti provesti svoje ideje o dekristijanizaciji društva. Nije dakle ni malo čudno, ako vidimo da u skoro svim evropskim i svjetskim civilizovanim zemljama, slobodno zidarstvo u političkom životu igra veliku ulogu. Tek jake i solidne organizacije kršćanskih stranaka u pojedinim državama uspjele su, da zaustave tu moć slobodni zidara i svojom organizacijom, rek bi silom, isposluju poštivanje kulturnih težnja i načela kršćanskog dijela naroda, specijalno katolika, od strane države.

Iskustvo nas uči, da slobodni zidari u glavnom puštaju na miru kulturne organizacije katolika, kada one nemaju namjere da se utvrde i na političkom polju. Ali iskustvo nas uči još i to: sve kulturne organizacije katolika nijesu bile kadre da izvojuju ravnopravnost katolika u javnom životu, da spriječe zakone, koji stoje u protivnosti sa božjim i crkvenim zakonima, te da progonjenoj Crkvi izvojuju slobodu. Sve te organizacije nijesu mogle spriječiti, da se sa parlamentarnih tribina dirigira kulturom pojedinih naroda u čisto protukatoličkom duhu. A moramo priznati da je današnja država skoro monopolizirala čitavu kulturnu akciju u svoje ruke, osobito školstvo, i da se predominantan politički položaj jedne grupe u državi ogleda i na kulturnom polju.

U Meksiku je moguće da jedna neznatna manjina teroriše ogromnu katoličku većinu samo zato, jer katolici nijesu marili, da i na političkom polju utvrde svoju moć i jačinu. U Francuskoj, usprkos silnih i jakih katoličkih kulturnih organizacija, slobodnim zidarima uspijeva da održe sve lajičke, protucrkvene zakone i opet jedino stoga, što francuski katolici ne mare da zauzmu svoja mjesta u parlamentarnoj areni.

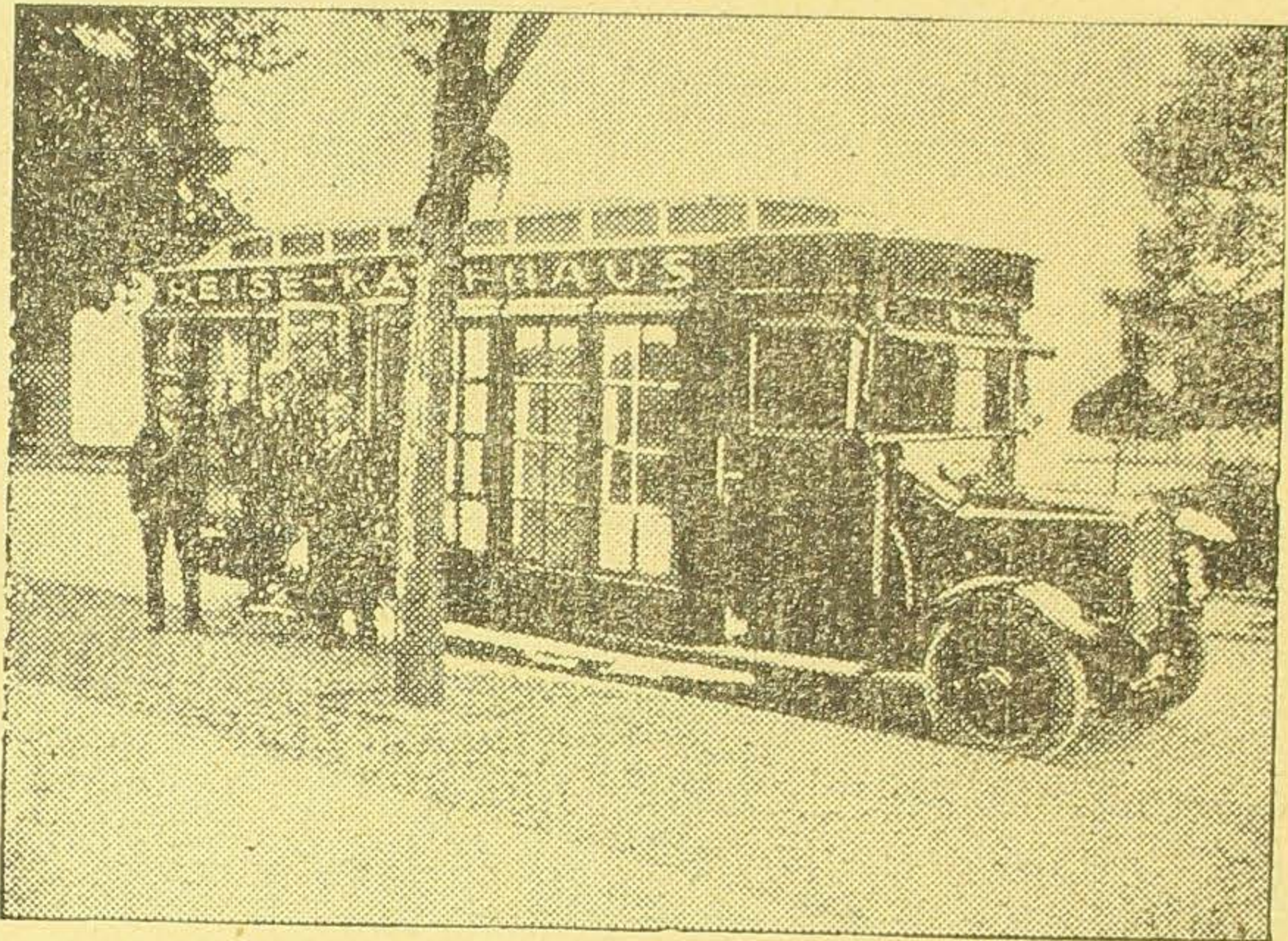
Najogorčenije borbe framasuni su vodili sa katolicima, koji su uz svoje kulturne, ekonomske i socijalne organizacije imali i svoju jaku političku organizaciju. Ali u tim borbama svuda su katolici odnijeli pobjedu. Borbe centra sa Bismarkom, česke i slovačke pučke stranke sa husitizmom, belgijskih katolika sa liberalizmom svršavaju se samo pobjedama katolika. U borbi fašizma sa talijanskom pučkom strankom, framasunstvo je najizdašnije podupiralo fašizam i udružene sile fašizma i framasunstva uspjele su momen-

talno, da uguše veliku organizaciju talijanske kršćanske demokracije. Ali, mi vjerujemo, da će kršćanska pučka stranka sa don Sturzom na čelu biti ona, koja će iskopati grob apsolutističkom i militarističkom fašističkom režimu.

I kod nas je framasunstvo započelo borbu, da uguši katoličku političku organizaciju, a iz prošlosti znamo, da u toj borbi framasunstvo ne bira sredstava. Nastojanje oko formiranja „naprednog bloka“ u Sloveniji takodjer nam kaže, da slobodno zidarstvo u prvom redu želi tući katolike na političkom polju.

Pokušaji, da se povede kulturni boj proti katolika u našoj državi, i ako su na mnogim poljima imali uspjeha, uvijek su bili, barem u nekoliko, zapriječeni akcijom Slovenskih pučana. Framasunstvo bi se stoga rado otreslo tih mrskih „klerikalaca“, da bude potpuno slobodno u kulturnom ratu, koji ono proti katolika sprema.

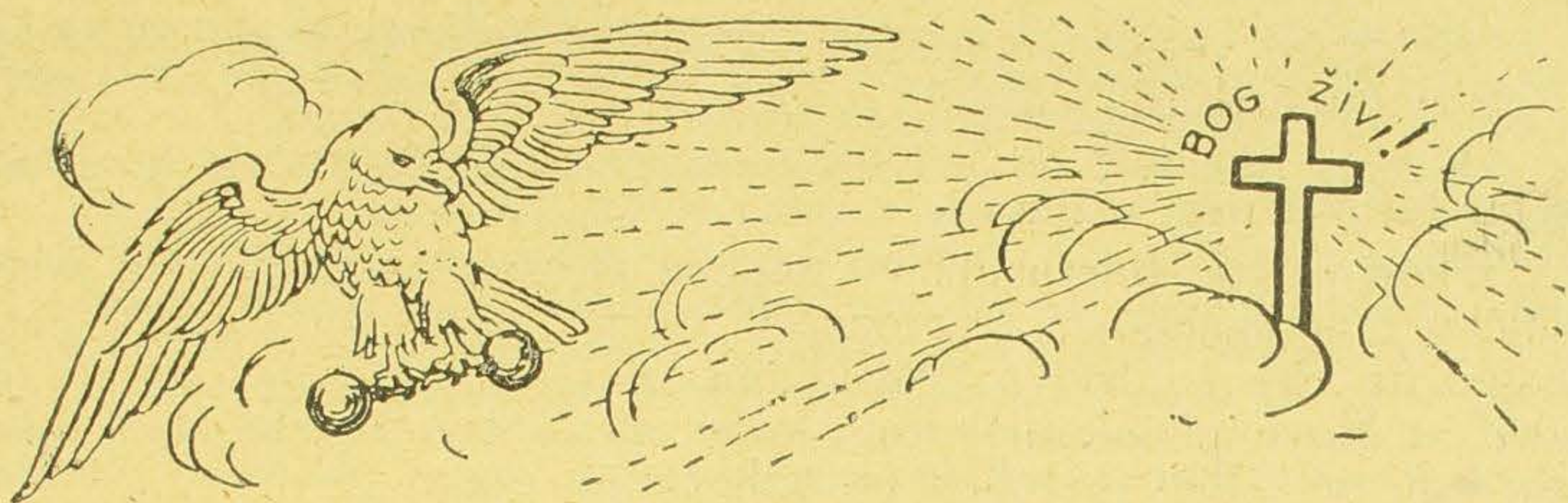

Putujuća trgovina. Savremeni trgovac, koji obilazi zabitna mjesta sa svojom putujućom trgovinom i čini sjajne poslove.

Ali slobodno zidarstvo se vara. Katolici u Jugoslaviji svijesni su važnosti svoje političke organizacije. Zaludu se formiraju „napredni blokovi“, slovenački katolički front ostaje neprobojan. Jačanje redova Hrv. Pučke Stranke, koje u posljednje vrijeme mora da priznaje i najžešći njezin protivnik, a sve veća aktivnost i širenje Vojvodjanske Pučke Stranke svjedoči nam, da se i hrvatski kao i vojvodjanski katolici bude. Frontu slobodnih zidara suprostavit će se front katolika i borba će se voditi bez pardona. Mi u pobjedu ne sumnjamo.

Katolici na okup! Svi u Pučku Stranku!

Potreba orlovskih društava.

Predavanje, koje je držao u mjesnom Hrvatskom Katoličkom Orlu. 18. lipnja god. 1927. brat. S. D.

Prvo što treba da imamo na umu, obradjujući ovo pitanje, jesu poteškoće, zaprijeke, koje je imala orlovska organizacija, kada je udarala svoje temelje kod nas Hrvata. Izgledalo je da nikada ne će Orlovstvo preći nepremostive jazove, neprelazne gore zaprijeke; pa što vidimo danas. Nakon rada od nepunih 5 godina rada mladića požrtvovnih, punih ljubavi za narod i domovinu, za Krista i Crkvu, stoji danas kao kruna svih muka i stradanja naš H. O. S. i S. H. O.

Orlovstvo je kroz tih 5 godina prokušano u stradanjima kao zlato u vatri i izašlo je ponosno i moćno. Dokazalo je tim da ima pravo na opstanak, a to je naročito važno, i ne smijemo ni dozvoliti da nas kojekakve šuse smetu s dobacivanjem, da je Orlovstvo nepotrebno. Djela svjedoče da je potrebno, i to uvijek jasno ističimo. Kako je to naglasio i savezni predsjednik brat Dr. I. Protulipac riječima: „Orlovstvo je uhvatilo dubokog korijena u širokim slojevima narodnim, ono stoji danas nepokolebivo kao klisura, ima jaku šiju, koju ne će polomiti niko.“

Danas broji H. O. S. preko 200 orlovskih društava, od toga veliki dio seljačkih, mnogo djačkih i omladinskih gradj. orlovskih društava. Tako isto stoji i S. H. O., te tako ta oba saveza broje približno 20,000 članova i članica organizovanih, disciplinovanih i svijesnih velikih ideja za koje se bore. Sva ta društva žive i rade. Imaju oko 10 svojih vlastitih domova, osim toga rade u raznim katoličkim domovina, samostanima, pa i u župskim stanovima. Imaju oko 10 orlovskih glazbi, više tamburaških zborova, nekoliko lijepih društvenih zastava, skoro svako društvo ima knjižnicu, sprave za vježbanje i t. d. Uzevši sve to ukupno, predstavlja nam ogromnu materijalnu vrijednost, kojom Orlovstvo raspolaže. Pri tom se moramo sjetiti da to nije palo sve gotovo s neba, nego da je to prikupljano pomalo, uz teške žrtve i samoprijegor ali s Božjim blagoslovom.

A koliko je tek moralno bogatstvo, koje nam Orlovstvo daje? Poslužit ćemo se jednim malim prikazom u brojevima (ciframa). U godini 1924. kada je bilo svega 83 društva, održano je 3208 društvenih sastanaka, sjednica i skupština, zatim je održano 1882 predavanja, te 3456 tjelovježbenih sati, 21 javni nastup, 9 orlovskih tečajeva sa 291-om učesnikom iz 88 mjesta. Što to sve znači za napredak Orlova i u duševnom i u tjelesnom odgajanju, mislim da nije ni potrebno razlagati.

Orlovstvo ima i svoju jaku štampu, a „Orlovska Straža“ službeno glasilo H. O. S.-a, koju je obvezan držati svaki član, izlazi u desetke hiljada primjeraka.

Kada pogledamo na plodove dosadašnjeg rada, na tolike lijepe uspjehe, možemo se samo ponositi, i da svoj ostaloj hrvatskoj kat. omladini, organizovanoj i neorganizovanoj damo potstreka za rad, da ih pozovemo u naše kolo, da kliknemo „Dignite Orli — k jasnim visinam, ponosnih krila, smioni lijet.“

Neprijatelji naši čude se tim uspjesima, za naš rad se gotovo ni ne zna. Radimo tiho, bez reklame i najjednom nastupimo na sletovima i sličnim zgodama, gdje obično imponiramo svakom, radi discipliniranog ponašanje orlovske množine.

Čude se, bijelo gledaju, ne mogu da pojme odkud to. Ali zato mi znamo, da svaki takav slet i javni nastup priredjuju članovi odgojeni u Orlu, da se za svaki takav slet mnogo spremalo ali i mnogo Bogu molilo.

Medjutim ipak se i oni, pa i mi s pravom pitamo, zašto tako brzo, tako veliki uspjesi. Razlozi su u vremenu, kada je niklo Orlovstvo.

Orlovstvo nije stvoreno od obijesti, nisu ga stvorile usijane glave željne slave i parade. Orlovstvo je došlo od velike nužde. Bila je velika potreba za takav pokret. Te potrebe nisu došle svugdje u jedno vrijeme. Tamo gdje su prilike djelovale tako, da se potreba organizacije takove vrste osjetila prije, tamo je i Orlovstvo došlo prije, kao primjer navodim bratsko Češko-Slovačko Orlovstvo. Iz Češke utječu k Slovencima struje, koje su proizvele reakciju, pa se Orlovstvo i tamo podiže, a otale uz iste uzroke i iste posljedice, pojavljuje se Orlovstvo i kod nas Hrvata. Kod Čeha se javlja Orlovstvo već prije 30 godina i danas je u Českoj jače Orlovstvo od Sokola. U Sloveniji se počinju osnivati prva orlovska društva prije 20 godina, a kod nas možemo govoriti o pravom Orlovstvu tek od prije 5 godina. Uzroci su bili svugdje isti. Mračne sile slobodnih zidara, zakletih neprijatelja vjere i Crkve, koji su znali vješto, neprimjetno, onako kao iz busije, uštrcavati otrov bezvjerstva u široke narodne slojeve. Oni ne sustaju, nego djeluju uvijek i svugdje, gdje su se osilili, tamo bezobrazno javno djeluju, gdje su slabi, tu rade tiho i oprezno kao talovi. „Sove u niskim se skrivaju tminam, sunce i svijetlost Orlu su svijet.“ Zadaća je Orlovstva da raskrinka te razbojnice duša naših, da ukažemo svakom pogibao koji mu prijete, na mreže, koje nam postavljaju, na orudje, kojim djeluju. Djeluju putem štampa, zlih romana, novina, slika, plakata i t. d., a skoro sva svjetska štampa nalazi se danas u njihovim rukama. — Djeluju preko škola, gdje predaju profesori, koji pripadaju njihovim tajnim ložama, preko pozorišta i kinematografa, koja obradjuju djela pisaca slobodnih zidara, preko organizacija, koje otvoreno pozivaju u boj protiv Crkvi, na otpad od Rima i t. d. a dobro im služe i razni sektarski pokreti, kuda oni obično pomiješaju svoje papke.

Crkva koju napadaju, mora se braniti. Na poziv „u boj proti Crkvi“ odgovara Crkva „u boj za Krista Kralja!“

I razvija se boj. Boj je to dvaju svjetova, svijeta svjetlosti sa svijetom tame. Klinom se klin izbija, veli naša narodna poslovice, pa tako i mi. Protiv slobodnih zidara stoji Crkva, protiv njihove štampe stoji katolička, u drugim državama jaka, kod nas još slaba, ali ima nade da će doskora ojačati. Jedna zadaća Orlovstva je i podupiranje kat. štampe. — Protiv kazališta i kina treba postavljati kat. kina i kazališta. U vanjskom svijetu ima već i toga, kod nas na žalost nema. Najnovije je da se u Zagrebu osniva jedno stalno kat. omladinsko kazalište. Katoličke organizacije raspolažu do sada samo sa 2—3 skioptikona. Protiv laičkih škola treba otvarati konfesionalne u kojima mladež dobije i bolju pouku, i moralno je viša nad ostalom.

Orlovstvu se eto pruža prilika da radi i na tom kulturno-prosvjetnom polju. Da promiče kat. pozorišne komade u svojim društvima a orlovska djačka omladina da pohadja po mogućnosti samo konfesionalne škole i sveučilišta.

Liberalna zabavišta, štampa i škole djelovale su razorno na dušu naše omladine, tako, da danas škol. omladina nema nikakih viših ideala, dapače ni za nauku mnogo ne mari. Dok se je prije omladina natjecala da napreduje u znanju, ne u bubanju, danas se uči da se provuče. Naša omladina ne zna za naše narodne velikane, — ali zato zna za Hari Hila i Hari Pila, Čarugu i Prpića, Crnu braću, Džeka trbosjeka, Nickkartera i t. d. Narodni se običaji ne poštuju, lijepa i slikovita narodna nošnja se zanemaruje, isto tako vezivo i umjetni obrt, a sve usljed bljutavo gadne moderne golotinje i tjelesne i duševne.

Mnogi ne vole ni misliti o strašnom stanju u kojem se nalazimo, jer se boje spoznaje da srćemo u propast, i podje li tako dalje, propast nije daleko. Medjutim propast ne smijemo i ne ćemo jer je tu opet Orlovstvo, koje će se neustrašivo boriti sa svim zločestoćama koje nam nosi savremeni i moderni liberalizam.

I dok čitamo o brojnim misijskim obraćenjima, tako za prošlu god. 400,000 osoba. U samim sjed. državama sjeverne Amerike 36,000 osoba, dok svaki dan čitamo u katoličkim časopisima o obraćenjima glasovitih učenjaka, crkvenih dostoj-

janstvenika, raskolničkih crkava, vojničkih i drugih odličnika, o njihovom stupanju u razne redove, sa čitavim porodicama, dotle se kod nas širi sektarski starokatolicizam i proselitizam. A naša t zv. inteligencija, koja je pročitala nekoliko knjiga bezimernih pisaca, i uobrazila si da je naobražena, kao da je kašikom pokusala pamet cijeloga svijeta, mirno gleda na sve to, dapače odobrava sav taj protukatolički rad, a sve zato jer je to moderno, i jer samo tako može biti inteligentan.

Pa šta da radimo mi, kat. omladina, omladina naroda, kojega smo djeca, naroda kojega ljubimo. Zar da i mi pristanemo uz tu nadriinteligenciju zato što je to moderno?! Ne, nikada ne. Nego pljunimo u šake, zasučimo rukave pa se latimo rada i to bez odmora. Stalno djeluje zlo, stalno se moramo braniti, stalno raditi. Lud bi bio onaj, koji gasi požar kuće, pa kada na polak pogasi, da čeka dok počne bolje goriti. Treba dokazati svima i svakome da je skrajnje vrijeme da se pritekne u pomoć. Svaki poštenu čovjek svaki iskreni rodoljub mora uvidjeti da je spas našem narodu osiguran samo onda, ako bude nepokolebivo stajao uz Petrovu stijenu.

Svaki koji to uvidi, taj mora s nama, a ako ne će, taj laže da je iskreni prijatelj svoga naroda. Tom su puna usta ljubavi za narod, a u srcu je iskreni prijatelj svoga džepa i trbuha, to je kukavica, koji se boji ili ne će da radi za narod, to je izdajica, jer svojim neradom pomaže neprijatelje, taj nije dostojan imena koga nosi, takovi su zaslužili prijezir ili sažaljenje.

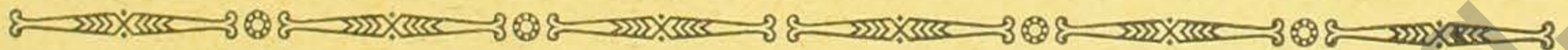
Liberalci se oružaju, okupljaju omladinu u raznim slobodnozidarskim organizacijama kao sokol i slično, mi pak stavljamo protiv njih u frontu Orlovstvo. Još Krist je rekao „*ko nije za mene, protiv mene je.*“ Orlovstvo ulazi u narod i dijeli duhove ili za Krista ili protiv. Ta se podjela osjeća i potrebna je, ali se još nadje mlitavih kimavaca, koji mudruju kako je najljepše i najplemenitije držati da su sve vjere jednake, i da ne treba cijepati narodne snage dijeleći duhove na dva tabora. Takovi koji poštuju sve vjere, ili kako to oni pametno kažu da su „neutralni“, najviše da ne drže do nikakve vjere, ili su u velikoj većini otvoreni neprijatelji katoličke Crkve, dok su tek spram ostalih raskolničkih crkava i religija neutralni.

Nadje se dapače i dobrih katolika, koji nažalost zaplove u te neutralne vode, rijetko je da se povrate i spase. Struja ih povuče dalje i propadaju u vrtlogu raznih liberalnih teza za svaki nutarnji vjerski život, ili se pretvore u otvorene neprijatelje kat. Crkve.

Zato je eto opet potrebno Orlovstvo da okuplja i odgaja omladinu za dobre ljude i muževe, čelik značajeve, koji će visoko dizati luč kat. prosvjete i kršćanskog života u našem dobrom ali nesretnom i patničkom narodu.

Orao je ta potrebna organizacija, koja sa svojim idejama „*cvjetna budućnost rodu je svom!*“ Stoga svi u Orlove. Pa kada se u njem okupi sav cvijet našega naroda, kada budu svi ljubili vjeru djedova svojih kada budu ljubiti rođenu grudu zemlje, domovinu svoju, koja je natopljena krvlju i znojem predja naših, kada budu ljubili narod, koji je rodio i odgojio junake na peru i na maču, kojima se svijet divi, kad budemo jaki i silni, tada ćemo smiono i ponosno kliknuti:

*S visa nebeskog orlovska sila,
Ubit će krivdu, donijet će spas.
Bog živi!*

Samo je onaj narod jak, koji svijesno vodi računa o svojoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Samo je onaj narod jak, koji svijesno jača sve činioce, što dovode do čudoredne, prosvjetne i gospodarske snage.

Samo je onaj narod jak koji, svijesno odstranjuje sve ono, što ga slabi, čini mekanim i neotpornim.

Samo je onaj narod jak, u kom pojedinci ne prezaju pred žrtvama, kad to od njih traži dobro cjeline.

Samo je ona država jaka, koja brani prava svaka.

KAPELICA.

Prijevod od L. Uhlanda.

Na brdašcu gore kapelica stoji Tihom oko sebe u dolinu gleda, A pastirče mlado lijepu pjesmu poji I za odmor k bistrom vrelu sjeda.	Sa brdašca tužno zvono zvoni Da se kupe na mrtvački tužni zbor. Vedre pjesme nesta, bol je goni I pozornost njegovu sve to svrati gor!
--	---

Dok se na brdašcu kopa tužni grob,
Svud naokolo u dolini vlada raj.
O pastirče! bićeš i ti takav rob
I zbor tužni jedamput pjevaće ti taj.

Gospodjici A...

Pi'o sam Te jednom:
Bi l' me ljubiti htjela?
Al' pri odgovoru
Jako si se smela.

Koriti Te neću,
Jer si još mlada,
Al' u duši mojoj
Ipak osta nada.

Vrijeme prodje, a Ti
Rekla ništa nisi.
Od tad ja sam tužan,
Uzrok samo Ti si.

Nadaću se uvjek:
Valjda ćeš mi reći.
Bi li mog'o ikad
Naklonost Ti steći.

Zato mi već reci
Srce morit nemoj
Veseliji biću
U ljubavi Tvojoj.

LJUBAV.

Dva čovjeka prolazahu gorom,
Te započeli čudnim razgovorom:
„Kako s' ljudi danju ushićeni,
A noću od straha uplašeni.
Noću nema sunca niti sjaja,
Što ljude s višim Boštvom spaja.
Noću oni nemaju života.
Spavaju, snuju to je divota.
— Zato Tebi svemoguću Bože,
Za dobrotu zahvalit' s' ne može
Nitko na ovom grješnom svijetu
Jer ljudi prema Tebi ništ' nijesu!
Jutrom ljudi tek što se probude
Jedan drugog pita često: Kako?
Što je bilo, il' što će da bude?
— Zahvalit' mu se treba svakako.
Oh da ljudi jedno drugog ljube
I da s' medju sobom ispomažu svude.

Bog je dobar učinio bi svašta
Jer On svakom bez razlike prašta
Koji čovjek svuda ljubav sadi,
Na širenju Božje slave radi.
Tom će zato Pravedni jednom
Vratiti trud drugim životom.
Jer nije sve za života ovog
Kad poznajemo i drugog „onog.“
Taj drugi i najjačeg će satrt,
Koj' ne misljaše na tu silnu samrt.
Zato treba ljudi da se paze
Najsvetije više da ne gaze,
Pa će biti Božjeg blagoslova
Sigurno još za života ova.“
Tako govorahu ljudi ovi
O svetoj i čistoj toj ljubavi.
Jer reče Isus: „Ljubite se
Pa ću vas uvjek i ja ljubiti sve!“

Lj. Vujković.

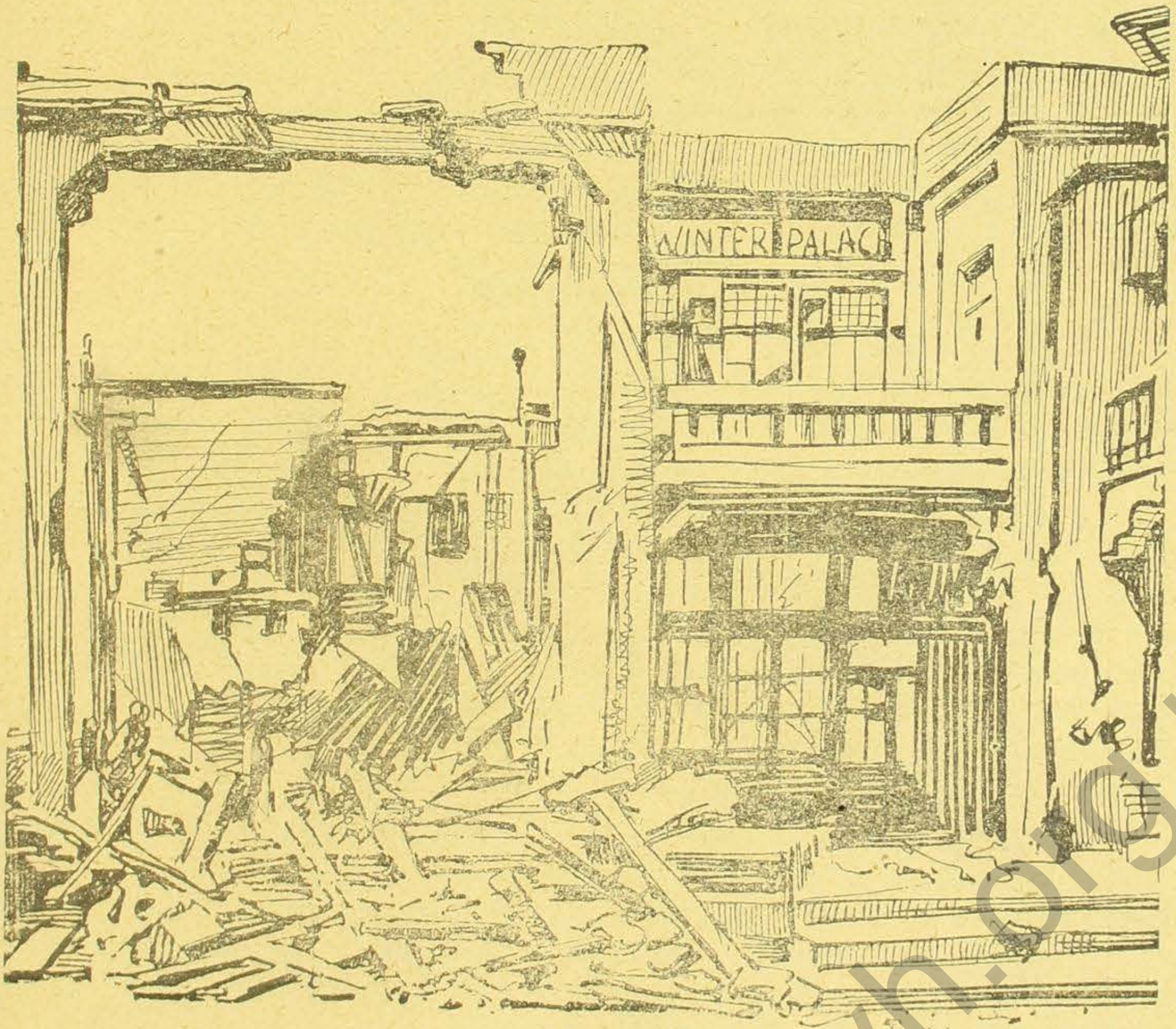

Dozrijevanje, berba i spremanje voća.

Voće, koje dozrijeva nema jednaku vrijednost. Voće je manje vrijedno kada ne sadržaje u sebi još dovoljno šećera i kada još nema svoj osebujni miris. Dolazi i to još u obzir, da voće samo u stanovito doba razvitka zadobiva onu mekoću i sočnost, koja ga čini sposobnim za užitak i za druge svrhe. Plod dozrijeva uglavnom na voćki.

Koštićavo i jagodno voće mora potpuno dozoriti na voćki samoj. To je isto slučaj kod ljetnog zrnatog voća i ranog jesenskog. Zimsko zrnato voće ne ostaje na voćki do potpune zriobe nego dozrijeva prigodom ležanja. Ako se zimsko zrnato voće prerano trga ne postaje valjano za užitak, nego vene i postaje neukusno.

Po čemu se poznaje da je zrnato voće dozrelo? Da je zrnato voće dozrelo poznaje se po boji, sjemenu, mesu i dršku ploda. Ako se plod počinje da crveni dokaz je, da on počinje da dozrijeva, ali to još nije dokaz da je potpuno dozorio. Sigurniji je dokaz da je plod dozrio, da se zelena boja ploda pretvorila u svjetlo zelenu ili

Zemljotres u Palestini. Ruševine jedinog modernog hotela u Jerihonu.

žutu. Ostaje još u sumnjivim slučajevima sjeme, meso i držak. Ako se plod daje veoma lako sa mjesta gdje je prirastao otkinuti, znak je da je dozrio. Plod se kod toga uzme u desnu ruku, držak pritisne palcem i kažiprstom lijeve ruke i kod toga se plod desnom rukom zaokrene. Zreo plod će se kod toga zaokreta odmah otkinuti, a nedozreli plod ne. Kada je plod potpuno dozrio onda se načini između plodne grančice i drška ploda jedan plutasti sloj, koji proizvodi, da se plod lako otkine i otpadne. Kada to jednom nastupi i voćke počinju same od sebe da padaju, ali ne crvljive nego zdrave, onda je to očiti znak da je plod dozrio.

Da je plod dozrio ustanovljuje se i tako, da se plod razreže po polovici i pretraži sjeme i meso. Da je meso dozrelo prepoznati će se po okusu. Sjemenke moraju da budu potpuno smeđe ili crne.

Kod koštićavog voća je boja mnogo sigurniji znak da je voćka dozrela nego li je to slučaj kod zrnatog. Promjene kod toga pokazuju nam posve sigurno zriobu. Tamnoplave šljivice sigurno su potpuno zrele. Imade još jedan način prepoznavanja. Ako je na pr. meso tako mekano postalo, da lako popušta ako ga se prstom pritisne ili ako je kožica oko drška postala namreškana. Znak je potpune zriobe i taj, ako se koštica od ploda posve lako izvadi.

Lupinasto voće, kamo se ubraja orah i badem, raspoznaje se da je zrelo, kada se jezgra daje lako izvaditi iz svoje tvrde oklopine. Kod jagodastog voća odlučuje nesumnjivo samo boja. Malina je potpuno zrela, kada je tamnocrvena, kupina opet kada je potpuno crna.

Berba voća.

Kako se ima brati voće ovisi o tome, zašto se ono hoće da upotrijebi. Berba se voća obavlja ili trešnjom ili branjem. Voće, koje se ima da upotrijebi za voćno vino ili ukuhavanje može se tresti. Stolno voće, pa koštićavo i zrnato voće, koje će se sušiti ima da se bere.

I ako se voće hoće da upotrijebi za voćno vino nije opet dobro da se trese, jer voće koje je natučeno brzo gnjije i daje polom vinu neki neugodni gorki okus. Da se spriječi, da se voće jako ne natuče, a s druge strane da s ne zamaže, preporuča se prostrijeti pod drvo, koje se trese slame ili sijena. Kada se voćka trese imade se kod toga vrlo oprezno da postupa, da se nebi grane i mladice povrijedile ili slomile. Najštetnije je voće tresti prutom ili kolcem, jer se prutom ne ošteti samo plod nego i drvo i mladice.

Kada se voćka otresla onda se ima voće da sakupi i stavi u vreće, košare ili burad. Kod toga neka se pazi, da se unutra ne meće lišće, zemlja ili drugi otpaci, jer to smanjuje vrijednost voću. Stolno voće ima da se bere tako, da ostane potpuno nepovrijedjeno. I najmanje ozlijedjeno mjesto na kori ploda, daje bakterijama pljesni mogućnost, da se na tom mjestu nastane i da time plod unište.

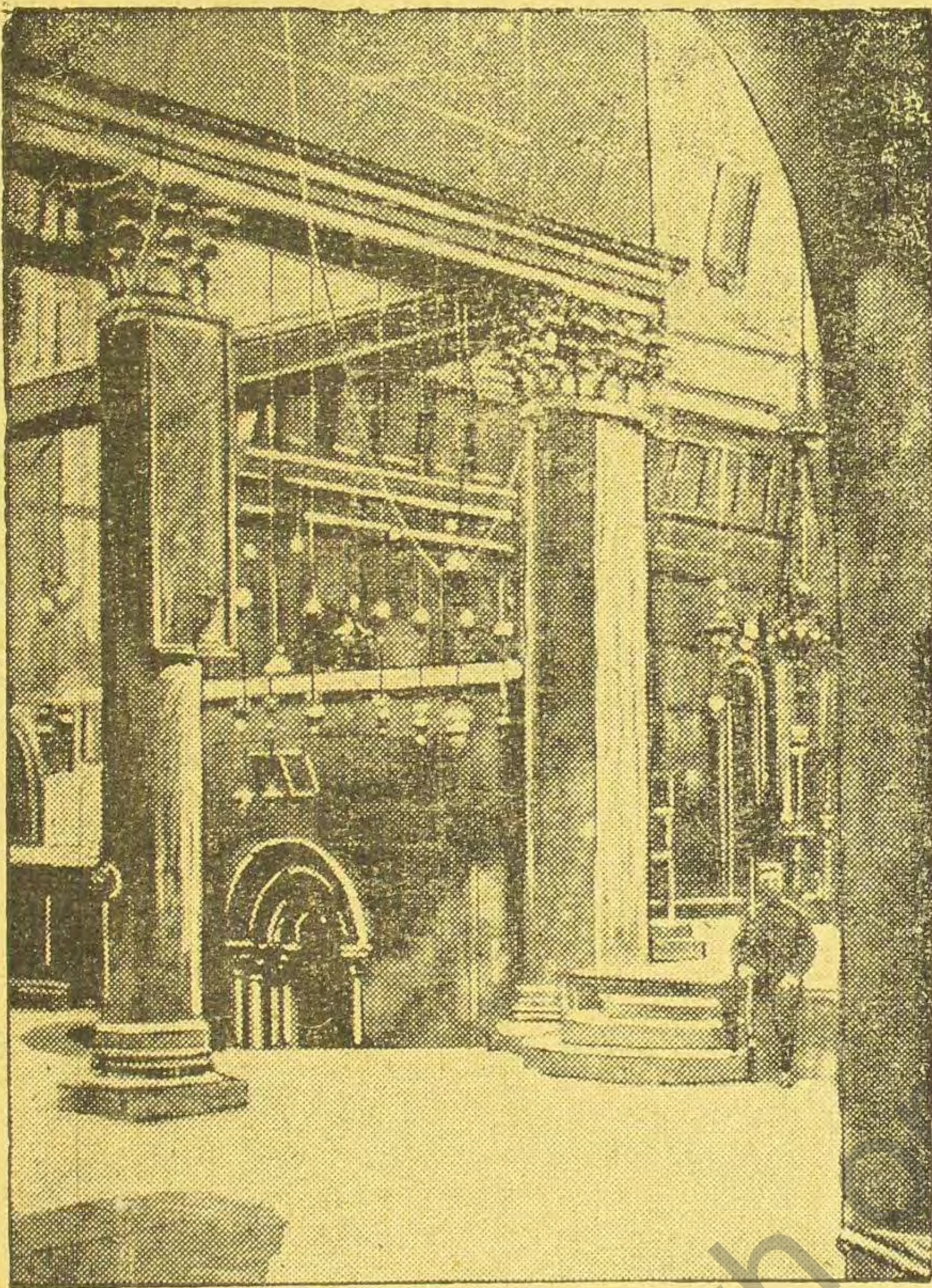
Osobito se ima da pazi, da plod ne padne ili da ga se ne zgnječi, jer na tima mjestima puknu stanice, koje sadržavaju voćni

sok, taj sok onda zadje u medjustanični prostor i utjecajem kisika iz zraka, postane to mjesto smeđe ili crno i uskoro trune.

Čim je voće finijeg mesa i sočnije, time se imade sa većom pomnjom da bere. To osobito vrijedi za jagodno voće, pa onda za breskve i kajsije. To voće imade osobito pomno da se bere i da se stavlja u plitke košare ispunjene lišćem ili vatom. Manje osjetljivije su šljive.

Razumije se po sebi, da se i kod zrnatog voća, jabuka i krušaka, imade da pazi da se ne natuče ili zgnječi, jer to mu smanjuje vrijednost. Najbolje je, da se i zrnato voće oprezno bere i

Zemljotres u Palestini. Oštećeni ulaz crkve
Sv. Groba u Jeruzolimu.

stavlja u plitke košare i takovo donese na trg ili u spremište. Ljetno voće najbolje je brati u jutro, prije nego li je ishlapljivanjem izgubilo mnogo vode i ugrijalo se na suncu. Kod jesenskog ili zimskog voća nije potrebna ta opreznost. Zimsko voće smije se na drvetu ostaviti samo tako dugo, dok još nije list otpao. Ostavlja li se dulje vremena to ono gubi svoju vrijednost.

Spremanje voća.

Za spremanje najpodesnije je zrnato i lupinasto voće. Prije nego li se voće spremi imade se brižljivo da bere i onda da se odabere ono koje je najbolje. Za prezimljenje voća najpodesniji su hladni ne prevlažni podrumi ili komore, koje su prema sjeveru okrenute, imadu stalnu temperaturu i ne prodire u njih danje svjetlo. U takovim prostorijama ne smiju se nalaziti predmeti, koji bi zaudarali jer oni djeluju na miris voća i oduzimlju mu okus.

Fino stolno voće koje ima dugo da se čuva, imade se u spremištu brižljivo da poreda jedno do drugog, ali se plodovi ne smiju doticati. Police, na koje se voće stavlja mogu da budu načinjene od dasaka, letava, a mogu biti pletene i od šiblja. Slamu stavlja na police ne preporučuje se jer ona privlači vlagu, trune i djeluje nepovoljno na samo voće. Osobito se ima da pazi da ne dodje gamad u spremište.

Prije nego li se voće spremi, imadu se zato određene prostorije brižno očistiti i zasumporiti, da se bakterije, koje se nalaze u prostoriji unište. Kada se voće unijelo u spremište ima da se ono kroz nekoliko dana dobro zrači, a potom dobro zatvori i istom onda prozračiti, kada zrak u spremištu postane vlažan i zadušljiv.

Zračiti se smije samo za hladna i suha dana. Od vremena do vremena imade se voće da pregleda i odstrani pokvareno. Pri tom neka se pazi da se zdravo voće ne povrijedi.

Kada se voće sprema za kućnu porabu ne mora se tako brižno da postupa. Takovo voće može se da meće na police u dvije ili tri naslage. Ljetne kruške, koje su brane prije potpune zriobe, mogu se rasprostrti na police i tako sačuvati dvije do tri nedjelje. Ljetne jabuke drže se na taj način spremljene još i dulje.

KAMELEON.

Kameleon! Uh ta mi se životinja gadi. On je slika svijeta, a ja ne ću da budem od ovoga svijeta.

On mijenja boju ko ljudi srce, a ja bih htio vazda imati djetinje srce.

On se prilagodjuje okolici ko zlobni lukavci, a ja bih htio da sam bezazlen kao janje.

Kameleon je slika nestalnosti, a ja hoću da budem čvrst ko hrid u službi Krista Kralja.

On podlo navaljuje iz zasjede, a ja sam sin Lava iz Judina plemena i naviještam boj svemu, što nije za mojega Kralja.

Kameleon se zadovoljava niskim drvećem, a ja bih rad u vise i grlio se s vrsima poput orla.

Meni je mrzak kameleon. Ja ljubim lava u pustinji i orla u planini. Ja hoću da budem vitez lavljega srca i orlovskog idealizma.

Ante Ljubljanić.

HRVATSKE NOVINAR

Izlaze svaki tjedan.
Uredništvo i uprava je u Subotici
Harambašićeva ul. 7

Godina IX.

Pojedini broj 1 50 Din.
Pretplata na godinu 60 Din. Za
Inozemstvo dvostruko

Izdavač i odgovorni urednik: MIŠKO PRČIĆ Beogradski put, br. 10.

Opet

su se po našim selima i salašima razišli neki ljudi, koji dolaze sa torbama punim zlatnih obećanja i nude mukotrpnom narodu sreću na dlanu! Ta kad se oralo i kopalo, kad nas voda zalila, kada se nevolja na selo svalila, tada nigdje nikoga, a sada je puno i selo i varoš lukavih lija, sada su svi prijatelji narodu, sada bi mu svi dali i krvi ispod vrata! I tim medenim riječima pripređenih varalica, već toliko puta ljuto prevareni narod slijepo vjeruje, pušta se da ga slijepci vode! I eno odoše agitatori, a vas ljudi, ponovno lište i dave... Oni, što su vam toliko puta obećavali pomoć, a mogli su vam pomoći jer su imali i sukno i makaze, sada stoje iza čoška i smiju vam se, ponovno vam se sad ulagivaju, i traže vaš glas: ljudi glasujte za nas, za našu stranku, mi ćemo vas osloboditi od poreza i kuluka i vojske i svake nevolje, mi smo vaši spasitelji! Oni su pomogli sebe i svoje, a vas osiromašili, vama baciše oglodjanu kost, da se o nju svadja-te čija će da bude! Zar vi toga ne vidite, zar se

osvjetočili niste? Tako je kada oštenja nema, kada se nema što sirotinja pati i raččega stradava! Troši se, tra se, a ti narode plaćei platiti moraš! — A tk je tome kriv? Ta ljudi božji, samo vi i nitko drugi! Želite li da vam bolje bude? A vi me poslušae!

Ljdi, svaki od vas imaavo glasa! Svaki ima svoju sreću u svojoj ruci, i ste gospodari one kuglice, koja u sebi krije veliknoć. Dakle prije nego zarede od kutije do kutije promlite dobro, gdje ćete je spatiti. Čemu se tužite da va je zlo? Ta sami ste izbrali ljude da vas gvozenom batinom biju! To vodavno dobro osjećate na džepu i na ledji! Vi ipk možete stresti sa sebetaj teški jaram najlakšera vrijeme izbora.

Ljdi, prije dakle nego spuste svoju kuglicu stavite rku na srce i sjetite se danate dušu i vi i vaša žena vaša djeca i vaš bunjeački-hrvatski narod!

Ljdi, katolici, dobro upamti: katolik treba da dade svoj glas samo za katolika, za katoličku Pučku Stranku!

Zapisi.

Bačka je raščerena na oblasti. Subotica prestaje biti slobodan grad, potpadat će odsele pod Novi Sad. Imat će toliko svojih prava kao Čantavir i Pačir. Odsele će biti i novog nameta za troškove oblasti. Sve će joj se namećati iz Novog Sada. E! Kad su bili za centralizam i od Subotice nekoji: radikali, demokrati, zemljodilci pa i radićevci. „Ej, Subotico bela, tebe više nema!“

*

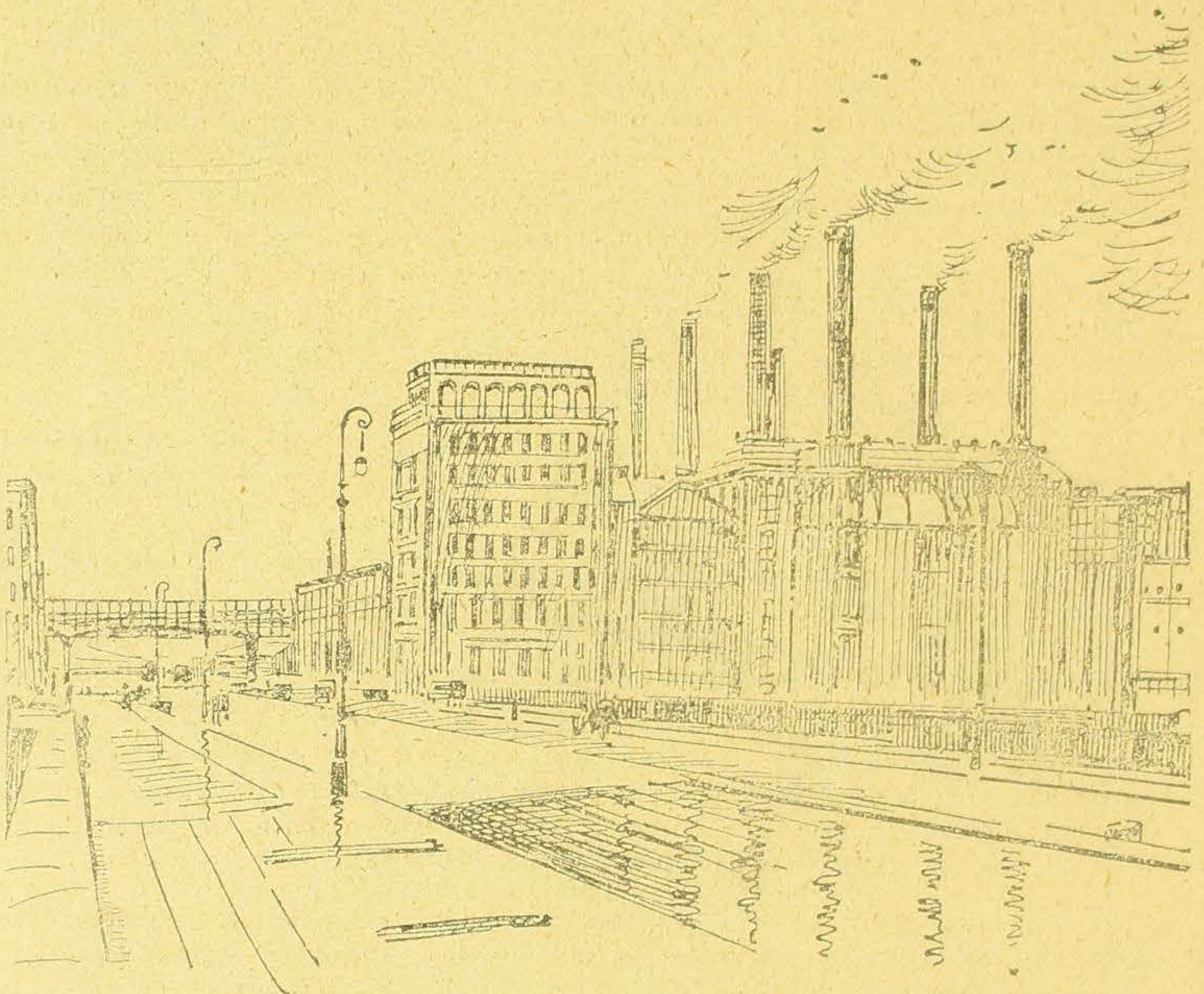
Na glavnom trgu u Subotici stoje dva napisa čisto s ćirilicom na pročelju dviju kuća na kat. „Zadužbina Dušana Radića“ i „Zadužbina Jovana i Terezije Ostojića“. Sjajni dokazi srpske narodne svijesti. Šteta je, što to u Subotici nitko neće razumiti osim malo Srba, jer te „švračije noge“ naš narod nerazumi. Al da razumi, morao bi se zastiditi, što ta šaka Srba u Subotici ima svojih narodnih zadužbina, koje sad milijune vrijede, a bogati Bunjevci za narodne zadužbine ne imaju, al — ni krajcare.

Pohvala rada.

— Sa španjolskoga preveo Petar Pekić. —

Rad, što ćemo ovdje hvaliti, jeste zakon i zapovijed Božja, jer kad je prvi čovjek prekršio prvu zapovijed Božju, Bog mu je zapovjedio, da napusti raj zemaljski davši mu pri tome u baštinu zemlju i sve njene stvari sa dužnošću da se neprekidnim trudom i radom uzdržava sve do konca svoga života. Prema tome se rad smatra kaznom Božjom, ali, kao što lijek povraća izgubljeno zdravlje tako i rad nadoknadjuje potrošene potrebe života. Premda za kaznu, Bog je čovjeku naložio tu tako dobru, tako blagotvornu i u zapovijedi svojoj posvećenu dužnost kojom se uživa zemlja, a zasluži nebo. Zato reče Job, da je čovjek rođen da radi. Isus Krist,

Nova električna centrala u Berlinu. — U Evropi ovo je najveća.

Bog i čovjek, Gospodin i uzor nama svima, cio svoj život je proveo u neprestanome radu. On je oštro osudio zaspale djevice i besposličare na trgu, a pozivao i bio naklonjen svim zaposlenima. — Dodjite meni, reče, svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti. Od svijetu pak svetaca nema ni jednoga koji je proveo svoj život u besposlici.

Sigurno je, da se nikakav veliki uspjeh ne može postići bez rada. Što god se u neko djelo ulaže više truda time je savršenije, a odmor radnika ugodniji. Tko se pak odriče rada odriče se i odmora, jer mu je sve teško nesnosno, umornu je na protiv sve dobro i ugodno: hrana mu daje dobar tek, spavanje tihi odmor, a sve ostale zabave uživa sa veseljem i zadovoljstvom. Rad daje čovječanstvu sve što mu je potrebno: neplodno tlo pretvara u plodno, suho natapa i čini korisnim i t. d. Kad posmatraš lijepa polja ukrašena baštama i vinogradima, cvijećem i raznim drvećem, siguran si da je sve to plod rada, jer besposlica ništa ne gradi već i sagradjeno ruši.

Osim tjelesnih dobara, rad čini ljude mudrima, predusretljivima, pažljivima i dobrima. Rad im pribavlja lijep glas i veliku slavu; on je učinio učenim Aristotela, Platona, Pitagoru i druge koji nikada nisu prestali vježbati se tjelesno i duševno čitajući, pišući, učeći, raspravljajući, zaboravivši pri tome često puta i na svoje potrebe, odijelo, hranu, odmor ipak su sve te potrebe uživali sa mnogo više milja i zadovoljstva od besposlenih lakomaca. Tko je osim rada podigao Aleksandra Velikoga, Cezara i sve ostale moćne vladare i junake na visinu njihove slave i vlasti? Za dokaz te tvrdnje vidimo Sardanapala i druge velike i nemarne vladare kako sa vrhunca svoje moći padaju u ponor propasti. Dakle može se smatrati sigurnim načelom, da se razvoj, napredovanje, tehnika, umjetnost, znanje, književnost, pravosudje, zakon i mir ne mogu uzdržati bez rada. Zadaća je svakoga da bude krepostan, a kreposti nema bez rada, jer ona se, veli Hesiod, znojem postizava.

Posmatrajmo cijelu prirodu pa ćemo vidjeti da je savršenijim stvarima određeno i veće djelovanje. Planeti i druga nebeska tjelesa se u divnome skladu uvijek gibaju; na zemlji voda, zrak i t. d. su takodjer u neprekidnome gibanju. Šta je dakle priroda ako ne vječni rad, stvaranje, proizvodjanje, podizanje, kvarenje, rušenje, uništavanje? Šta bi pak uslijedilo, da nema takvoga gibanja? Zrak i voda bi se pokvarili, a kužna bolest bi gasila svaku klicu života ljudskoga. Neobradjene njive bi obrasle trnjem i korovom, polja bi opustjela i t. d. Zlato samo preradjeno dobiva svoju ljepotu, željezo i druge kovine se unište ako se ne upotrebljavaju. Jest, sve propada ako se ne upotrebljava, pa i ljudski razum potamni, duh oslabi, tijelo pak omlitavi bez rada.

Mogao bih navesti mnoge pjesnike i filozofe koji osudjuju besposlicu, ali bit će dovoljno istaći ovdje samo to da je sveci proklinju, a filozofi osudjuju. . . Lijena ruka je siromaštvo, veli Salomon, a marljiva, koja radi, steče i postigne bogatstvo. Nadalje isti Salomon: Ruka radišina će zapovijedati, a ruka lijenčine će služiti i plaćati daće. Na drugom pak mjestu: lijenčina zbog zime zimi ne radi, a ljeti prosi. . . Provedimo nam zato život u poštenom i dobrome radu, a takav sa jakom voljom započeti rad će slijediti sreća i zadovoljstvo. Ako pak želiš znati gdje je počivanje, znaj da ga na ovome svijetu ne ćeš naći, jer ga ni nema, nego u nebeskoj domo-

vini što je Bog pripravio za sve one koji rade na zemlji. To je vinograd Gospodnji, u njemu čeka svakog poslenika dostojna i pravedna plata. Rad je roba ovoga svijata, roba, koja se prodaje, kupuje i prima u nebu gdje će, reče sv. Pavao, svaki primiti onakvu nagradu kakvu je zaslužio svojim radom.

(Silva de varia leccion, cap. XXXI.)

Koga je i smrt zaboravila, **Zaro Aga** carigradjanin od 145 godina. — i sad je krepak i zdrav.

Gospode ako hoćeš...

Iz zbirke: Učitelj je došao.

Gospode, svijet Te vrijedja. Od-bija Tvoju dobrotu. Proklinje je i mrzi. Gospode, ako hoćeš, sazvat ću munju i grom. Nek sataru zmijsko leglo.

Ti ne ćeš toga?! Ti bi rad da ga vidiš u četi svojoj. Razu mijem. Ali Gospode, ako hoćeš možeš mi dati svetost žića, snagu

riječi i milost, i ja ću Ti dovoditi zalutale mase.

Gospode, ako hoćeš, sve ću učiniti, sve pretrpjeti da Te svijet uzljubi.

Gospode, Ti si moćan. Ako hoćeš, možeš mi dati duše. Gospode, to Te molim, a sve drugo, ako hoćeš uzmi. Ante Ljubljanić.

OMLADINSKE NARODNE PISME.

Alaj volim, curo, oči tvoje,
Samo nisu garave ko moje.

Lolo moja brkovi ti crni,
Još ih malo bečarski zavrni.

Tamburaši svirajte bečarac,
Da vidite kaki sam pijanac.

Šta ću nane zaboli me glava?
— Čuti, Milka, izličiće dika.

Bečar nisam, bečar me zovedu,
Opet mene sve cure voledu.

Drugarice ja ti nisam kriva,
Što tvoj lola kod mene noćiva.

Alaj imam umiljato lane
I u crkvi namiguje na me.

Mene nana u prozor zatvara,
Prozor puče, poljubi me luče.

Tri jabuke, tri lista,
Voliš li me zaista?
Il se samnom samo šališ,
Pa da me privariš?

Sinoć ja i moj mili,
Pod tarabom sidili,
A moj mili grom te spali
Što tarabu svali!

Zeleni se avlija,
Mati viče: Marija!
A Marija na Dunavcu
Voza se u čamcu — garava.

Oj lepezo lepezi,
Ustaj curo ne lezi,
Ustaj curo veži kera
Pa pusti švalera — u sobu.

Kiša pada, tavana noć,
Rekoj' dika da će doć.
A sad ne smi dok ne svane
I kiša ne stane — šalaj.

Moj se dika razboli,
Reče da me ne voli.
Ta ne boluj diko moja,
Neću biti tvoja — šalaj.

Poljubi me moja mila diko,
Samo pazi da ne vidi niko.
Ako vidi moja mila nana,
Biće, diko, odviše divana.

Poderane nosim pantalone,
A curama kupujem bonbone,
Od sad više kupovati neću,
Nek sekseri po mom džepu zveću

Sinoć mene jedna baka pita:
Curo mala, bil se švalerala?
A šta mene stara baka pita,
Da sam htela ja bih ga volila.

Moja nane ne kupuj mi svilu.
Već mi kupi lipu suknju bilu;
A novce mi u banku unosi,
Jer me dika drukčije ne prosi.

Sinoć dika na pendžeri viče:
Ajd na noge moje milo milče!
A ja njemu odgovori 'vako:
Mani diko kasno je svakako.

Kiša pada i pomalo krupa,
A moj dika na pendžeri lupa;
Mami diko dosta je već tvoga,
Nećeš ljubiti više lica moga.

ZA REDUŠE I STANARICE

Da kokoš jajane ispija. Kokoš ispija samo jaja sa tankom lupinom. Da kokoš ne bi nosila jaja sa tankom ljuskom, hrani je sažeženim i istucanim kostima, koje ćeš zamijesiti sa mekinjama. Osim toga jaja u gnijezdu ne ostavljaj, a za polog nabavi jaje od drveta, kamena ili gipsa. Na taj će se način kokoška odučiti da ispija jaja.

Da se izliječiš pčelinog uboda, natari ubodeno mjesto lišćem od peršina, ili maži medom ubodeno mjesto, pa se onda otok ne će pojaviti.

Jabuke su vrlo zdravo voće, osobito ako se pojedje po jedna u večer prije spavanja. Jabuke sprečavaju uzrujanost. One u sebi imaju fosfora, što pomaže mozak i jetra, potpomažu probavu i suzbijaju kamenac.

Jaja se čuvaju, ako ih složiš u pepelu na redove tako da se jedno drugoga ne tiče. Još će se dulje zdrava održati, ako ih metneš pol sata u rastopinu salicilne kiseline. Na jedan dio te kiseline treba da dodaš 300 dijela vode. Jaja se takodjer dobro čuvaju, ako se namažu mašću, pa stave u mekinje.

Kokoš najviše jaja snese druge godine. Treće ih snese koliko i prve, a onda svake godine po 40 jaja po

prilici manje. Sedme godine ih snese tek 10 komada. Stoga pametna stanarica od tri ili četiri godine starije kokoši ne drži, već samo mladje.

Kokoši i pilež da ne oboli od kolere čuvaju se tako, da im se ljeti u vodi za piće daje zelena galica (što se hasnira za mazanje a ne modri kamen kao što obično stanarice daju). Na jednu litru vode doda se jedna kašćica zelene galice.

Kokošji proljev (srdobolja). Kokoši koje su dobile proljev, lako ćeš izliječiti, ako im u mekanu hranu izmiješaš stučena drvenog ugljena. I kad kokoši nemaju proljev, dobro im je katkada daviti u hrani po malo ugljena da ih sačuva od proljeva.

Masne mrlje sa svile najbolje se mogu očistiti sa čistim špiritom, u njeg se zamoči čista bila krpa, ovom se dotle tare mrlja, dok se mast ne izgubi; zatim se to misto čistom hladnom vodom ispere te onda u hladu a ne na suncu osuši.

Mokru obuću ne smiješ sušiti uz vatru, jer kasnije puca. Treba je nasuti suhom zobi, jer će ona svu vlagu u se upiti. Zob se kasnije opet osuši.

Mrlje od tinte, sa vunenog odijela čiste se tim, da tintu pamukom pokupiš, zatim kapni na mrlju nekoliko kapi mlijeka i opet pokupi pamukom;

Najveća domaća industrija krovnog crijepa Bohnova ciglana Velika Kikinda, Novi Bečej i Vinkovci, nije najveća samo kod nas, nego priznata je najvećom tvornicom krovnog crijepa uopće na cijelom kontinentu. Na svjetskom je glasu Bohnov dvostruko falcovani krovni crijep, koji znači ogromnu prištednju na gradjevnom drvu i daje najjeftiniji, najbolji i najljepši krov.

onda operi u sapunavici i obriši čistom krpom. Inače se mrlja od tinte najlakše očisti sokom od limuna. Rasijeci limun i žuljaj mrlju limunom. Sok od limuna rastvori tintu pa se mrlja na čisto opere.

Mrlje od vina i voća očistu se, ako se pokvase, pa se takove drže nadupaljenim sumporom (ajnslog.) Ne pomogne li to, nek se isperu u toplom sirćetu.

Ne bacajte kore od jaja! Kod nas se lupine od jaja općenito ne sakupljaju, nego bacaju u smeće, te obično svršavaju na djubretu. Medjutim bilo bi potrebno i vrlo korisno, da se kore sakupljaju, što bolje stuku i usitne, te u malenim količinama pomiješane sa hranom daju nesamo piležu, nego i mladim svinjama i teladi. Lupine od jaja sadržavaju dosta vapnenog karbonata, koji nije škodljiv nego vrlo potrebit i koristan mladim životinjama, pošto one trebaju dosta vapna za gradnju kosti.

Petrolej ćeš popraviti da ti svjetlije gori, ako u nj staviš malo kuhinjske soli.

Platno (postav) koje se ne nosi treba bar jednom u godini oprati i na suncu osušiti, pa će dulje trajati.

Razbijen porculan da zalijepiš: uzmi u apoteki sitno istucane školjke ostičine, pa pomiješaj sa stakletom (dobiva se u apoteci) i takav lijepak postaje tvrd kao kamen.

Ribe iz ribnjaka da izgube miris na blato, drži ih žive nekoliko dana u čistoj riječnoj vodi. Ako ti to nije moguće, onda ih bar dobro isperi u jakoj slanoj vodi.

Rublje da se ne smrzne učini ovo: rastopi dobru šaku soli pa je dodaj i izmiješaj sa ispiravicom i rublje ti se ne će smrznuti.

Ruke ispucane. Da ispucane ruke ozdrave treba ih dva puta na dan dobro natrti smjesom od nekoliko kapljica glicerina i hladne vode, iza čega se ruke opet dobro osuše. U večer ih opet namaži glicerinom.

Ruke kome se mnogo znoje, neka ih češće opere u umjereno hladnoj vodi, u koju je stavljeno malo alauna (dobije se u apoteci) Onima koji šiju, smetaju mnogo vlažni prsti, zato treba da češće ruke i prste nataru brašnom od pirinča.

Sredstvo proti mravi. Ima godina, kada se mravi pojavljuju u velikim množinama, te čine i velike štete. Od raznih sredstava, koje se mogu protiv njih upotrebljavati, najbolje je **naftalin**, koji se inače rabi i za sačuvanje odijela od moljaca u ormarima. Može ga se dobiti u svakoj drogeriji. Njega treba posipati u sve rupe, pa će se mravi odmah porazbježati.

Stakla prozora da se ne orose najbolje je natrti mješavinom od jednoga dijela glicerina i 20 dijelova špirita.

Švabe bube ćeš iz kuhinje potjerati, ako posiplješ svježe (riško) cvijeće od zove na ona mjesta, gdje oni rado dolaze.

U sobi, gdje ima bolesnik, dobro je na žeravicu baciti sitnoga šećera. Šećer će izgorjeti, a u sobi će vazduh biti čistiji i zdraviji.

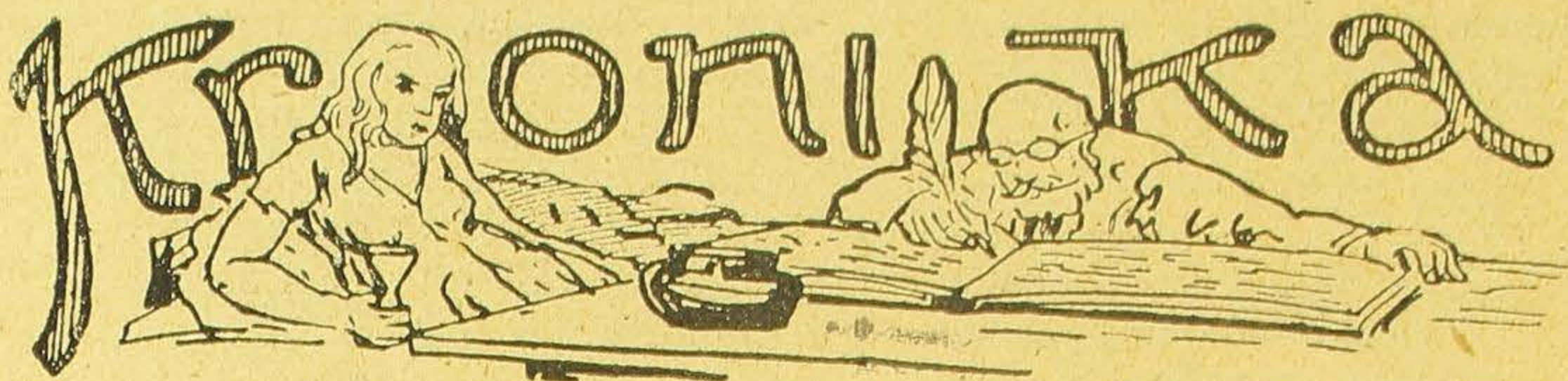
Za oči je veoma škodljiva prašina, zato treba kad čovjek dodje kući, oči vlažnom krpom ili vatom izbrisati. Vatu treba zamočiti u mlaku ili ustajanu vodu.

Zova. Cvijeće kuhano kao čaj lijek je proti nahlade i groznice. Lišće u mlijeku kuhano čisti krv i želudac.

Pokušajte mirne duše najprije sve sapune! Vi ćete se najposlije odlučiti ipak za Elsa sapune! Ovi sapuni zdravlja i ljepote nisu samo toaletni sapuni ugodna mirisa i jake pjene, nego imaju i medicinski prokušane dobro djelujuće sastojke, korisni su dakle protiv pjega, lišaja i različitih nečistoća kože. Oni čine put meku, nježnu i otpornu protiv utjecaja vode i studena zraka. Ima 6 vrsta Elsa-sapuna: Elsa-sapun lilanova mlijeka, Elsa-žumanjak sapun, Elsa-sapun glicerinski, Elsa-sapun boraksov, Elsa katranski ili šampon-sapun, Elsa sapun za brijanje. Za pokus 5 komada Elsa-sapuna već zajedno sa pakovanjem i poštarinom za 52 — din., uz poslat novac unapred. Uz doplatu za 10 — din., više (za poštarinu). — Narudžbe upraviti: Apotekaru Eugenu V. Felleru u Stubici Donjoj broj 84. Hrvatska.

(Od 1-X. 1926. — 1-X. 1927.)

Svetkovina Krista Kralja. Sv. Otac Papa naredio je, da odsele svake godine u posljednju nedjelju mjeseca listopada cijela Crkva katolička slavi *Krista Kralja*.

Oluje i poplave. Na Mrtvi dan i za njim hujila je kroz svu Sloveniju strašna oluja. Koja je načinila štete na milijune. U isto vrijeme bjesnio je vijar preko cijelo Francuske i Španjolske, te je padala i crvena kiša kao krv tako, da su se rijeke od nje zacrvenile.

Delegatom za Obrtničku Komoru izabran je g. Kalman Prčić proti g. Djurice Pendžića. Drago nam je što je naš jednomišljenik i suborac uvažen kod obrtnika proti kandidata radikalne stranke. Čestitamo. Bog živi!

Otkriće spomenika biskupu Strossmayeru u Zagrebu obavljeno je 7. studenoga sa velikim slavljem.

Sinod bačke biskupije. 16. 17. i 18. studenoga održan je godišnji sastanak konsistorija bačke biskupije, 11 dekana i 6 ostalih crkvenih savjetnika prisustvovali su ovome vijećanju. Vijećanju je

prisustvovao i učestvovao i preuzv. g. Rafael Rodić beogradski nadbiskup i banatski ap admin. sa svoja 3 konsultora. Oni su došli, da se ove dvije biskupije sporazume u zajedničkom istupanju za kat. akciju.

Proslava 700 godišnjice sv. Franje u Subotici obavljena je od 5. do 8. prosinca u staroj crkvi uz velike svečanosti. Naroda je bilo na hiljade, a na noćno klanjanje nije se moglo ni blizu crkve.

† **Pajo Knezi.** Dne 4. prosinca umro je naglom smrću g. Pajo Knezi posjednik iz Lemeša. Pokojnik je bio vjeran pristaša Pučke Stranke do svoje smrti. Bog mu dao laku dušu.

Duhovne vježbe držao je na poziv bunj. ženske kongregacije u crkvi sv. Terezije od 19. do 21. prosinca o. Toma Omerović D. I. Još ni jedan misionar nije tako govorio od srca srcu kao velč g. o. Toma, narod se je u tako lijepom broju odazvao, da su se duhovne vježbe pretvorile u male misije.

Puno zaraditi možete pored svoga zvanja, ako se zanimate glazbom. Muzičari se svuda traže te su dobro plaćeni. Prije svega potreban Vam je k tome jedan dobar instrument te bi smo Vam preporučili, da ga naručite neposredno s tvorničkog skladišta tv. Meinel i Herold, tvornice glazbenih instrumenata, u Mariboru br 61-A. Ova tvrtka ne radi s agentima itd., već prodaje svoje proizvode neposredno muzičarima, zbog toga su i n'ene cijene tako niske. Tko si dakle želi kupiti jedan glazbeni instrument, možemo samo savjetovati da zatraži najprije glavni cijenik ove firme, kojega šalje na zahtjev — svakome besplatno

Odlikovanje. Svi se sjećamo prvog velikog hodočašća g. 1925. u Rim. U hrvatskom hodočašću je bilo 4000 duša, između ovih 1500 iz Bačke. U ime priznanja za lijepo sredjeno hodočašće odlikovao je sv. Otac Papa preč. g. Antuna Skenderovića, bivšeg direktora biskup. kanc. priredjivača, sa zlatnim križom II. r. za zasluge. Čestitamo i Bog živi!

23. siječnja g. 1927. obavljani su oblasni izbori. Sa strane Pučke Stranke izabran je u Subotici g. Miško Prčić naš odgovorni urednik.

Velik zemljotres bio je u Hercegovini i Dalmaciji 14. veljače, pa je počinio, tome i onako bijednom narodu, ogromne štete.

27. travnja 1927. smijenjen je sa načelničke stolice poznati zagriženi partizan i stranac gosp. Dragoslav Djordjević, a na njegovo mjesto postavljen g. Dr. Dragutin Stipičić subotičanin i jedan od umjereniji i uvidjavniji političara.

Koliko ima ljudi na zemlji? Engleski učenjak Dr. Eedward tvrdi da na svojoj zemlji živi oko 1750 milijuna ljudi. Po rasi ima: bijelaca 710 mil., mongola 510 mil., crnaca 110 mil. a miješanih 420 milijuna.

27. travnja 1927. bio je izbor župnika u Somboru. Izabran je preč. g. Antun Skenderović upravitelj bisk. kancelarije. Novom župniku najsrdačnije čestitamo. Bog živi!

Jubilej (25. g. mis.) o. Gerarda Stantića karmelitanca u Somboru proslavljen je na Petrovo lijepim slavljem. Preč. o. jubilarcu i naše čestitke.

„Dožejanca“ zahvalna svetkovina prigodom dovšetka žetve bila je 24. srpnja u crkvi sv. Terezije. Poslije crkvene svečanosti bio je sjajan banket u Katoličkom Domu a iza toga kolo do zore. Priredilo ju je naše dično Divojačko Društvo.

PORUKE UREDNIŠTVA DANICE.

KLIŠEJI POSVETITELJA NOVOGA BISKUPA Msgr. L. Budanovića, kasno su nam stigli, stoga ih nismo mogli na odgovarajuće mjesto smjestiti.

VATROSLAVU! Vaš članak jekasno stigao, ostavili smo ga za god. Bog živi!

LJUBOMIRU. Vaša pjesma još nije dorasla za uvrštenje. Vi bi morali više čitati, jer Vam je i jezik čitava neka „zmješavina“. Bog živi!

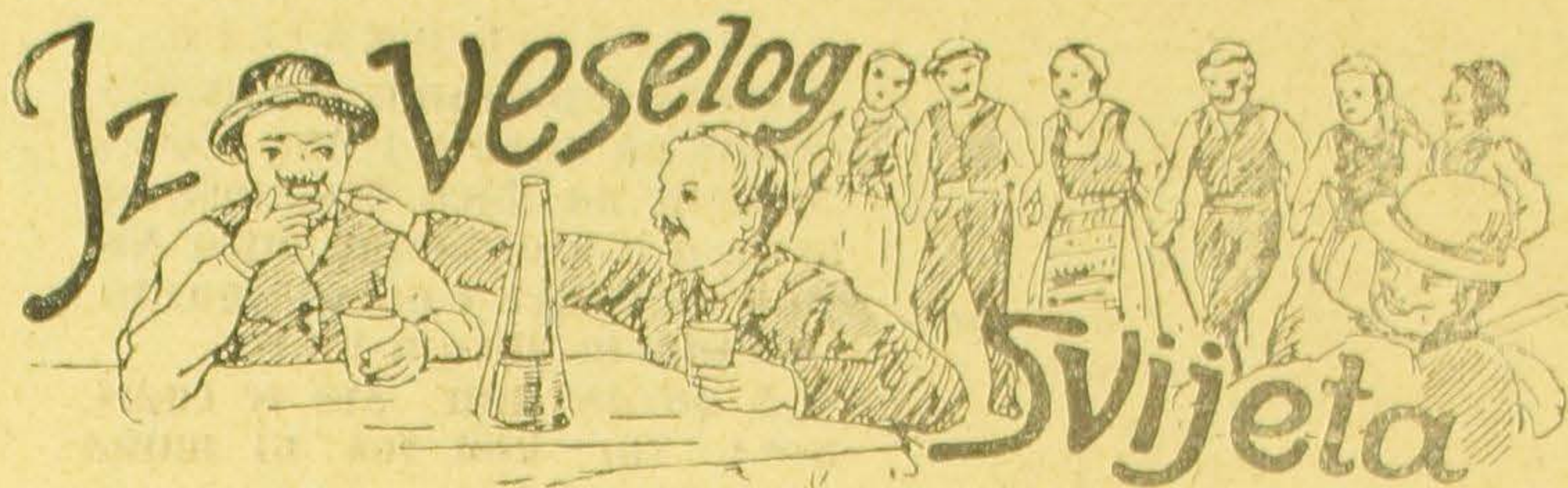
SPASIMO NAŠU NARODNU NOŠNJU. Nemojte nam zamjeriti, što Vaš članak nismo mogli uvrstiti. Ostavili smo za godinu, jer znamo da se Vi ne ćete naći uvrijedjenim, a da smo kojeg drugog suradnika radnju izaostavili taj bi se možda našao uvrijedjen. U pismu više. Bog živi!

BRAT LJ. VUJKOVIĆ. Preostale pjesme spravili smo za godinu. Bog živi!

Nikad prerano, nikad prekasno ne ćete doći, ako imate pouzdan sat iz švajcarske tvornice satova. Takav dobijete već počam od 69 din. 20 para kod tvrtke Suttner. Suttnerove ure idu tačno na sekundu. Popravci rdjavih satova stoje s vremenom više od cijene same ure. Primit ćete veliki ilustrirani divot cijeni ako Vašu tačnu adresu javite otpremnoj kući satova H. Suttner u Ljubljani br. 311. Cijeni ove stare solidne tvrtke sadržaje gotovo neiscrpiv izbor satova i dragulja iz zlata, srebra, nikla itd, kao i darova i praktičnih predmeta za uporabu.

OPORUKA.

Obolio stari Himmelblau i po-
bojao se da umre. Pozvao zato
javnog bilježnika da načini opo-
juku. Sve nasljeđuje njegova žena
ali — pod jednim uvjetom: mora
da se u roku od jedne godine
ponovno uda.

„Zašto to?“ — pita bilježnik
čudeći se, a Himmelblau se luka-
vo smiješka.

„Tako ću znati, da ima jedan
čovjek, koji će svaki dan iskreno
požaliti što sam umro.“

Čeka čovjek.

PRVI: De žuri se bolje, jer i tako
bit će od babe trista jada.

DRUGI: Čekaj more, sad se baš
počo sokak da okreće, pa čekam dok
ne dodje moja kuća.

Snaha i svekrva.

„Je li ti moj sin kazivao, kakva
sam ja žena?“ — upita svekrva
snahu.

„Jest“ — odgovori snaha.

„I nijesi se poplašila kad si
čula da sam ljuta ko hren?“

„Nisam, jer ja sam blaga ko
trenica, pak ćemo se — mislim
— baš dobro složiti.“

ŠTEDLJIVOST

„No“ — upita liječnik paci-
jenta — jeste li spavali?

„Nisam gospodine doktore!“

„Čudno! Zar niste uzeli pra-
šak što sam ga za spavanje
propisao?“

„Uzeo sam ga, ali sam se
cijelu noć radi njega ljutio. Za-
mislite samo gospodine doktore
kad tako malo praška tako
mnogo novaca stoji.“

SREĆA U NESREĆI

Jedan sretni tata dobio dvojke,
pa brzojavlja punici: „Milkarodila
dvojke. Sutra više. Milan.“

Sjutradan, mjesto čestitke, do-
bio je vijest, da mu je punica
umrla. Udarila ju — sirotu kap,
jer je krivo shvatila telegram pa
mislila: danas su dvojci, a sutra
će ih više da bude...

DOBAR PLATAC

Neki dužnik bolestan govori liječniku:

„Samo da me Bog poživi dok sve dugove platim.“

„A šta, vi biste zar htjeli vječno živjeti?“ odgovori liječnik.

MISLI NA SVE

Veli Moric Isaku: „Danas sam se osigurao protiv požara i tuče.“

„Zar si poludio?“ — Isak će: „Za požar lako, ali ne razumijem kako ćeš — tuču napraviti?“

Izak Kohn mudruje.

Niti je dobar lovac onaj, koji nije nikada slagao, — niti je dobar židov, koji nije više puta bankrotirao!

SUMNJA

— Čujem, da je vaš djed umro?

— Jest, upravo jučer!

Čudan je čovjek bio. Kažu, da nije uvijek bio pri svojoj pameti.

— O tome vam za sada ne mogu kazati ništa pozitivnog, dok ne pročitam njegov — testament.

IZ JUŽNIH KRAJEVA

Putovao prečanin južnim krajevima pa upao u jednu seosku „kafanu“ na objed. Donesoše mu juhu, a u njoj muha pliva. Najuti se čovjek i pozove gazdu: „Što vam to pliva u juhi!“

A gazda zinu: „Što se čudiš, bre? Zar kod vas ni muha nema?“

CIGANSKA TAJNA

Dopao se gazda Mići na vašaru ciganinov konj i on ga kupi, a već drugi dan eto ga s njime natrag do ciganina.

„Za što mi nijesi, cigo, rekao, da je konj sipljiv?“

„Nije ni meni rekao onaj što mi ga je prodao pa sam mislio, da to treba tajnom da ostane.“

Ćudi.

Sto ljudi — sto ćudi
Sto žena trista ćudi,
I kako god koja gudi,
Svaka svome mužu sudi! —

Sve što Vam je od potrebe za Vas, Vašu familiju, Vaše prijatelje, najbolje aparate za brijanje, šišanje, noževe, škare (makaze,) doze za cigarete, novčarke (budjelare) lisnice, muzičke instrumente, kuhinjske, kućanske i odjevne predmete kao i najrazličnije praktične darove možete kupiti bez svakoga rizika, jer Vam se neželjeno odmah na želju zamjenjuje drugim. Razgledajte bogato ilustrovani divot-cijenik, što ga dobijete besplatno od svjetske otpremne kuće H. Suttner u Ljubljani br. 311. Treba samo da pošaljete Vašu tačnu adresu.

DOBAR PRIMJER

„Za što si Ivica“ — upita otac sina — „istukao susjedovu Maricu?“

„Igrali smo se tate i mame, pak sam joj pokazao kako je kod nas kod kuće.“

MALI IVICA

Netko pripovijeda kod stola, kako su japanski zubari tako vješti, da samim prstima izvlače zube. Svi se tomu čude, a mali Ivica reče:

„To znade i teta Malčika. Kad ide spavati izvadi prstima zube i stavi ih u čašu vode kraj sebe, na noćni ormarić.“

ZORNA OBUKA

Predaje učiteljica djeci i pokazuje im lepezu. „Što je ovo Marice?“

Marica šuti. „No, sjeti se i reci mi, što radi tvoja mama, kad joj je u ljetu jako vruće?“

„Pošalje me po čašu piva.“

DOBRA UTJEHA.

Došao pacijent doktoru pa pita: „Mogu li ja ozdraviti, pospodine doktore?“

„Naravski, ali teško. Od ove bolesti tek svaki stoti ozdravi.“

Jao, onda sam propao!“

„Ne mora da bude. Vidite, ja sam do sada imao devedeset i devet pacijenata i — svi su pomrli.“

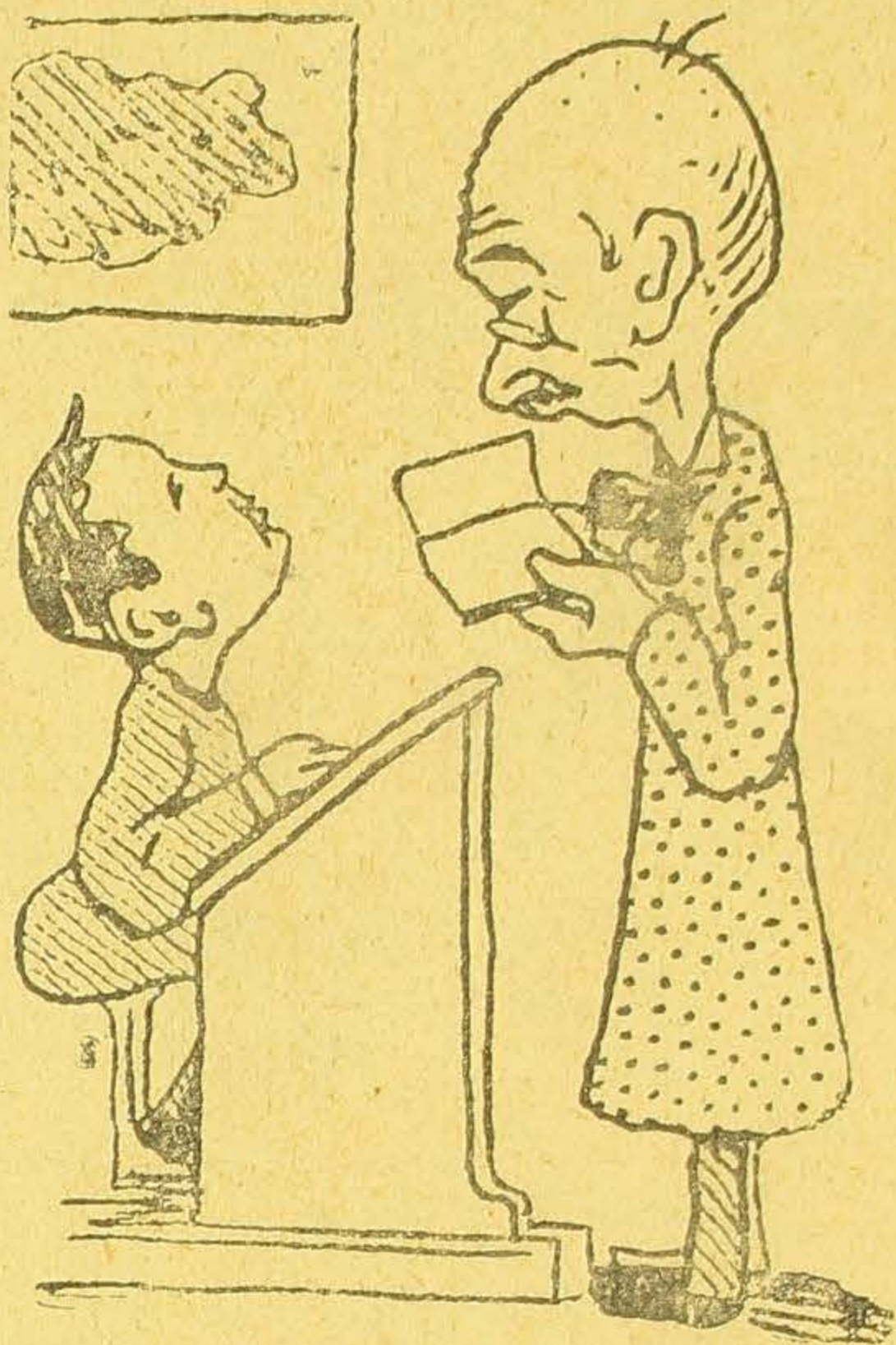
„BUBIKOPF“

Pozove u jednoj gostioni gost gazdu, pa reče: „Dakle sad je već i vaša kuharica ošišala kosu.“

„Da, baš jutros. A odakle to već znate?“

„Iz juhe. Do sada su u njoj plivale dugačke, a danas je, eto kratka vlas.“

Mali Moric.

Pita učitelj Morica: „Što bi ti načinio, da što kupuješ u dućanu, pak ti blagajna povрати deset didara više?“

„Dobar posao“, odgovori Moric.

Mnogo zasluživati raditi i sticati pare možemo jedino uz posve zdrave ruke i noge. Ako nam udove spopadnu ustrajni bolovi pa počmu da trgaju, probadaju, bodu i muče, onda je to velika zapreka zaradjivanju. Kako li je korisno u takim crnim danima trljanje našim već 30 godina obljubljenim bol ublažujućim kućnim sredstvom: Fellerovim miomirisnim „Elsa-fluidom!“ Od velike koristi kod reumatičkih bolova, kod glavobolje, zubobolje, jača i osvježuje mišićje i nerve pa donosi time zdrav san i novu snagu za rad. Kod unutarnje i vanjske uporabe jači, izdašniji i većega djelovanja od francuske rakije, to je najbolji kosmetikum ove vrsti. 6 dvostrukih ili 2 velike specijalne boce 62 — din 12 dvostrukih ili 4 specijalne boce za din. 102 — već zajedno za sandukom i poštarinom razasilje uz doplatu: Apotekar Eugen V. Feller u Stubici Donjoj broj 84. Hrvatska.

Medjutim je „porastao.“

Gost: (koji dugo čeka na jelo)

— **Kelner, meni se čini, da sam Vas negdje već vidio!**

Konobar: Pa dakako! Viste kod mene naručili pržolicu!

Gost: Gle, to ste vi bili! No! Kako ste medjutim porasli!

NEUSPJEH.

— *Djuro, znaš li dobro računati?*

— *Znam.*

— *Pa kad ti imaš 10 dinara i ja od tebe dobijem 5 u zajam, koliko ti onda ostaje?*

— *Deset.*

E onda ne znaš dobro računati.

— *A da! Ti ne računaš dobro, što se nadaš, da ću ti uzajmiti pet dinara.*

Praktičan čovjek.

„U kakvim to hlačama (pantalonama) hodaš, čovječe?“

„Eto, ispalo mi je puče od košulje, pak sam svezao nogavice, da ga ne izgubim.“

U MINISTARSTVU.

Ministar: Šta ste radili do sada?

Činovnik: Rezao sam si nokte.

Ministar: Pa sada, za vrijeme uredovnih sati

Činovnik: Da, pa za uredovnih sati su mi i narasli.

VUK SIT i KOZA CIJELA.

„Kako ide sada našem prijatelju Djuki?“

„Bolestan je pa mu je liječnik zabranio piti osim kod stola; sad sjedi po čitav dan samo za stolom.“

Znakove starosti na licu i ćelavu glavu zaprečit ćete najjednostavnije i najudobnije pomoću dva prokušana, pouzdana već mnogo godina objavljena preparata: 1. Fellerova prava kavkaska Elsa-pomada za lice i kožu čuva mladost i ljepotu, te najjačega djelovanja protiv pjege, sujedica, nečiste puti te crvenih i hrapavih ruku. Redovitom se masažom glade bore na licu. 2. Fellerova jaka Elsa-pomada za kosu: odstranjuje perut, preči ispadanje kose i preranu sedinu, krikku kosu čini mekom i gipkom. Cijena je obim pomadama jednaka. Za pokus 2 t-gle od jedne vrsti ili po 1 teglu od objiju vrsti Elsa-pomade v-č zajedno s pakovanjem i poštarinom za 38 — din., ali samo poslat novac unapred, jer uz doplatu dodj- poštarina za 10 din. više, Narudžbe upraviti: Apotekaru Eugenu V. Felleru u Štubici Donjoj broj 84, Hrvatska.

IZ NARODA

Sjedi dalmatinski Zagorac pred kućom i guli krumpir, a naidje trgovac i pozdravlja: „Kako si prijatelju.“

„Dobro, hvala Bogu, dok i sirotinja ima, kome kožu da guli.“

ARHEOLOG IJA

Sastali se Grk i Židov pa se hvale. „Kod nas se u Grčkoj — reče Grk — „našlo kod iskapanja žice što dokazuje, da su već u stari Grci telegraf i telefon imali.“

„Smonces“ — reče Židov. „Kad su kod nas u Palestini iskapali nijesu — ništa našli.“

„Pa što onda?“

„Znači, da su stari Židovi imali — brzojav bez žica.“

LUKAVOST.

Jedan šegrt razbije okno od izloga nekog dućana. Počne bježati — trgovac za njim.

„Znaš li ti nevaljanče, — vikne trgovac, — da trebaš platiti okno, što si razlupao?“

„Znam, — odvrti šegrt ne osvrćući se, — pa baš stoga i hitam kući po novce.“

MLINAR PSIHOLOG

Vodeničar pita sina: „Jesi li izvadio ujam iz čika-Miline vreće.“

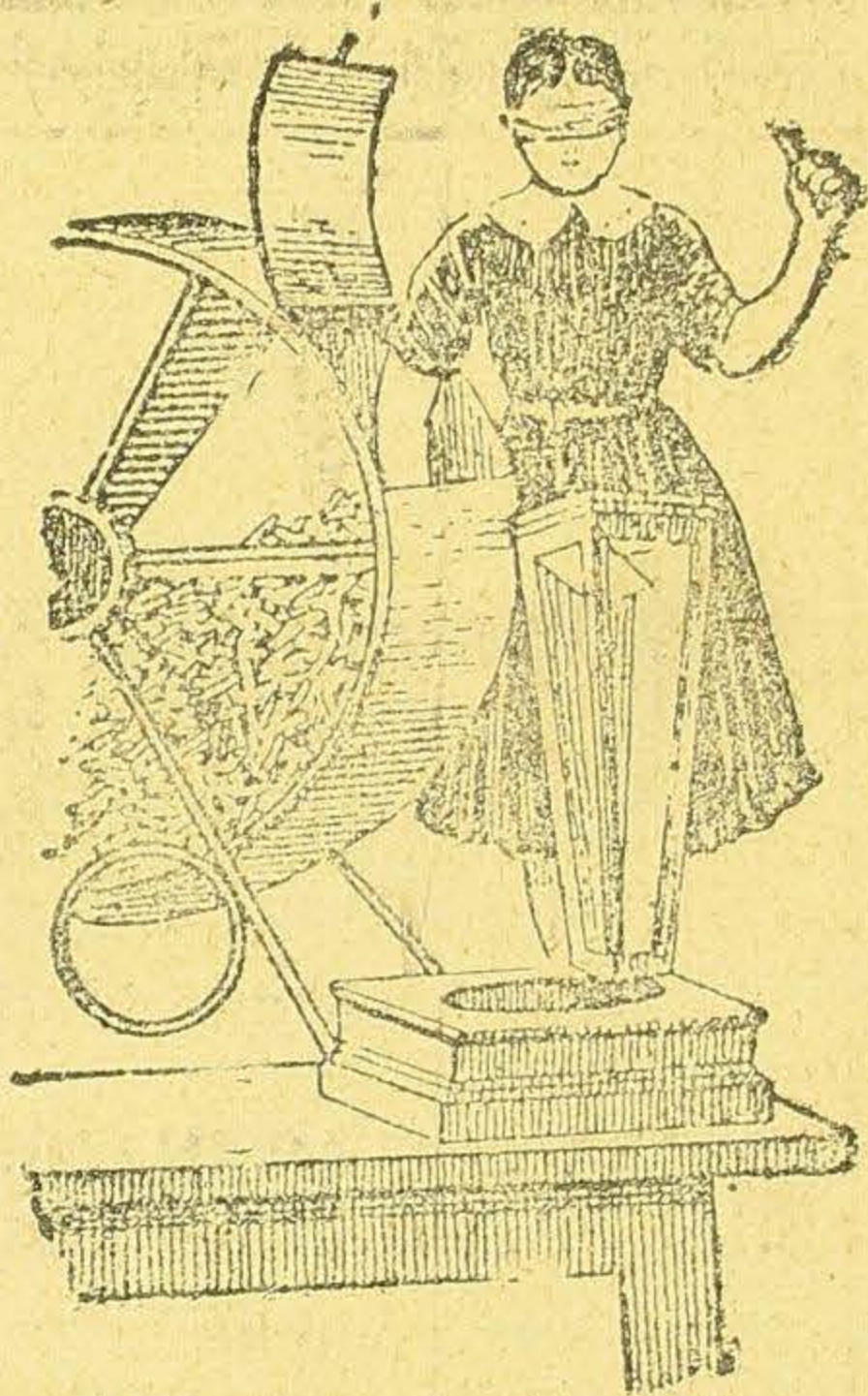
Sin: „Jesam.“

Vodeničar: „A je li to vidio čika-Mile?“

Sin: „Nije.“

Vodeničar: „Izvadi još jednom; ali pred njim, neka čovjek vidi.“

POKUŠAJTE SREĆU!

pa naručite svoje
štamparske potreb-
štine u štampariji

Josipa Horváth

Subotica

Jelačićeva 5. Pored male kapele.

Pa će te viditi da ste sretni
jer će vam narudžba biti
najukusnije
najljepše
i najjeftinije
izrađena.

Vlastiti intres svakoga bolesnika, koji želi da ozdravi od astme, plućnih i sličnih bolesti, zahtjeva, da si dobavi potpuno besplatno i franko, poučnu brošuru sa slikama i da izrabi ponude opće priznate firme PUHLMANN & Co., Berlin 486. Müggelstrase 25-25a, koja postoji već mnogo godina. Pazite na oglas u oglasnome dijelu.

Nema više bolova u nogama

ko upotrebi „So Sv. Roke“ jer ova So odstrani sve neprijatnosti i bolove kao rukom odnešene. Probajte samo jednu kutiju pa će te se osvidočiti.

„Nada“ kreme je najbolji krem za lice.

„Nada“ emulsio za ruke.

„Nada“ Eau de Cologne.

„Nada“ voda za glavu i protiv opadanja kose.

„Nadol“

voda za usta.

Svi ovi sigurno djelujući i potpuno neškodljivi preparati se mogu dobiti u drogeriji:

„NADA“

KOLAR i GABRIĆ SUBOTICA

Strossmayerova ul. 2.   Telefon broj 637.

STIPAN

MIHALJ

..... stolarij .....
..... stolarij .....

Subotica, IV., Zlatarićeva 22.

— Prikoputa od kuće Mate Dulića. —

Izrada izvrsna!

Pravi svakovrsno pokućstvo: ormari, dolape, krevete, štelaze, astale, stolice te roljke za košulje. Nadalje pendžere, vrata, podove i druge u stolarsku struku spadajuće poslove.

Cijene jeftine!

JA KUPUJEM

krznarsku robu samo kod priznate i solidne firme

BOŽIDARA S. MLINAREVIĆA

..... ćurčija .....

SARAJEVO, filij. SUBOTICA
(Varoška kuća.)

INDUSTRIJA MRAMORA I KAMENOREZA D. D.

OSNOVANO: 1894.

SUBOTICA

TELEFON: 4-27.

FILIJALA: SOMBOR, KRALJA PETRA 57.

Najveća domaća radio-
nica za izradu
mramora i granita
na mašinski pogon.

Izradjuje i drži stalno na skladištu:

Nadgrobne spomenike u
jednostavnijoj i najkras-
nijoj izradbi, mauzoleje,
kipove, kamine, mra-
morne ploče za namje-
štaj, luksusne predmete
i gradjevinske poslove.

Škice i troškovnici bezplatno! — Vrlo snižene cijene!

BELA F. BERKEŠ

KNJIGOVEZAC
SUBOTICA, kod FRANJEVAČKE CRKVE

Prima na uvezivanje i popravljanje: Misale,
obrednike, molitvenike i svakojake knjige,
čvrsto i ukusno po umjerenoj cijeni!

STAKLANA

ADAM KORPONAIĆ I DRUG
Subotica, I., Strossmayerova ulica 12.
(u bivšoj Stipićevoj gostioni.)

Veliko skladište svetih slika, ogledala, stakla,
porculana, električnih i petrolejskih lampa, kalaj-
sanog posudja i gotovih prozora u svakoj mjeri.

Uramljivanje slika po najjeftinijoj cijeni.

Oglašivanja u kalendarima
obavlja uz najpovoljnije uslove stari specijalni stručni

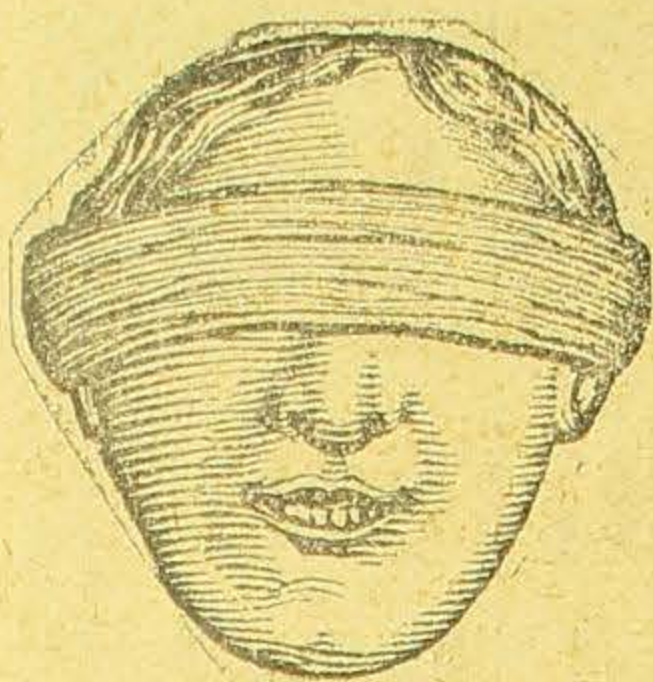
BLOCKNEROV ZAVOD za OGLAŠIVANJE

(u koncernu INTERREKLAM D. D.)

..... ZAGREB .....

Strossmayerova 6.   Telefon 21-65.   Poštanski pretinac I-78.
PREDLOZI i TROŠKOVNICI BESPLATNO!

DOLE SVEZU

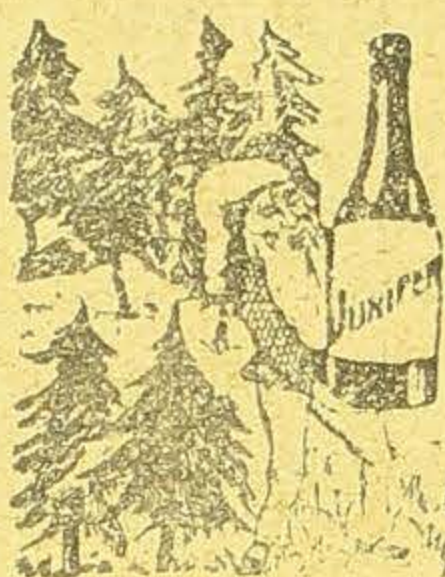
i uvjerite se već jednom, da imate najveću štetu, kupujete li robu u trgovinama, gdje se Vama nudi slaba roba za skup novac. Kupite dopisnu kartu za 50 para te pišite još danas po cenovnik i uzorke štofova, kamgarna za muška odjela, fine moderne vune za ženska odjela i plašte, parhenta, cefira, belog, šarenog i žutog platna te sve ostale manufakturne robe, koju prodaje

najjeftinije u Jugoslaviji jedino veletrgovina R. Stermecki, Celje, br. 258 Slovenija. Narudžbe preko 500 Din. slobodno poštarine. Što ne odgovara i nije odsječeno, promjeni se ili novac vrati.

Zbog tačnog izvršivanja narudžaba i otpreme samo dobre robe, primio sam više hiljada zahvalnih pisama iz čitave Jugoslavije.

Lahko se možete bez troška uvjeriti da je

JUNIPER

zelena vinovica s borovim ekstraktom bolja i jača od svih drugih, ako u apoteki, drogeriji ili trgovini tražite besplatni uzorak Junipera i opis. Ovaj domaći lijek

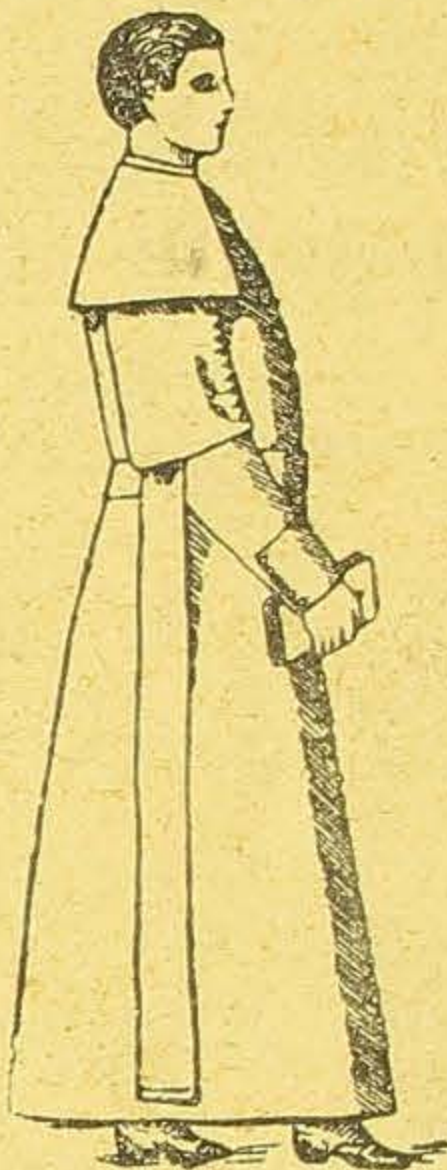
je od vrlo dobre pomoći i ne bi smio iz nijedne kuće manjkati.

Mustre i opise daje i glavno skladište
Apoteka BLUM, Subotica

(Ribna pijaca.)

STEVAN HADNADJ

KROJAČ

PRAVI
civilna, kao i
svakovrsna
svećenička
odijela.

Subotica

I. krug Sučićeva
ul. 10.

Henrik Weiss

Veliko skladište specijalnih kapa i šešira.

BORSALINO

i francuski

MOSSANTO

šeširi stalno na skladištu.

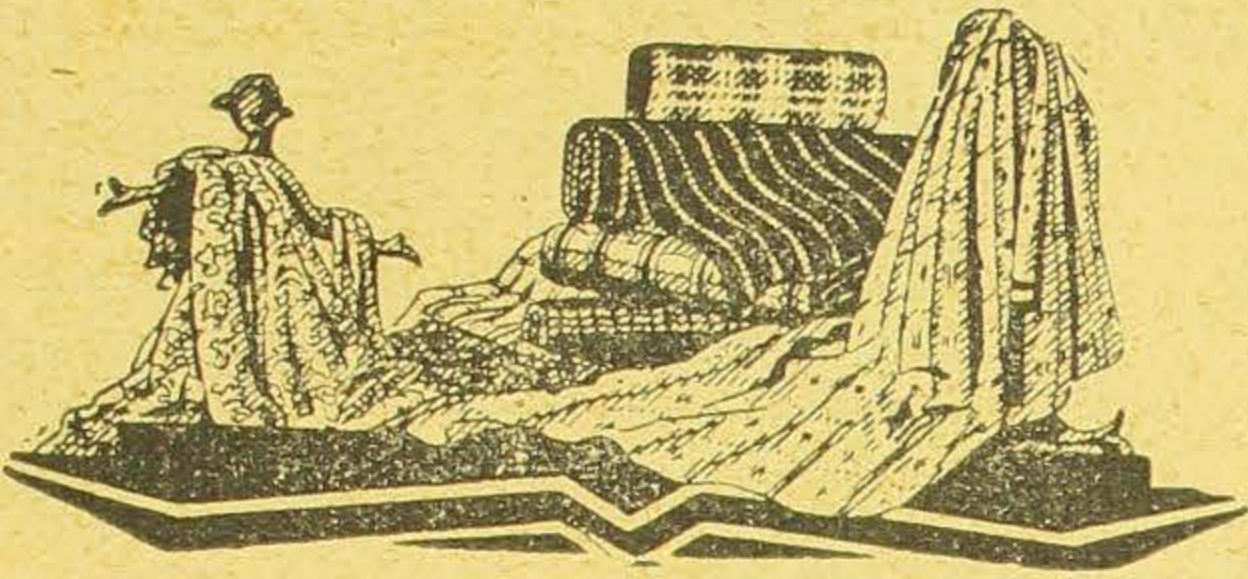
Subotica, Jelačićeva ul. broj 5.

(Kod male kapele.)

Sve što Vam treba dobijete kod nas!

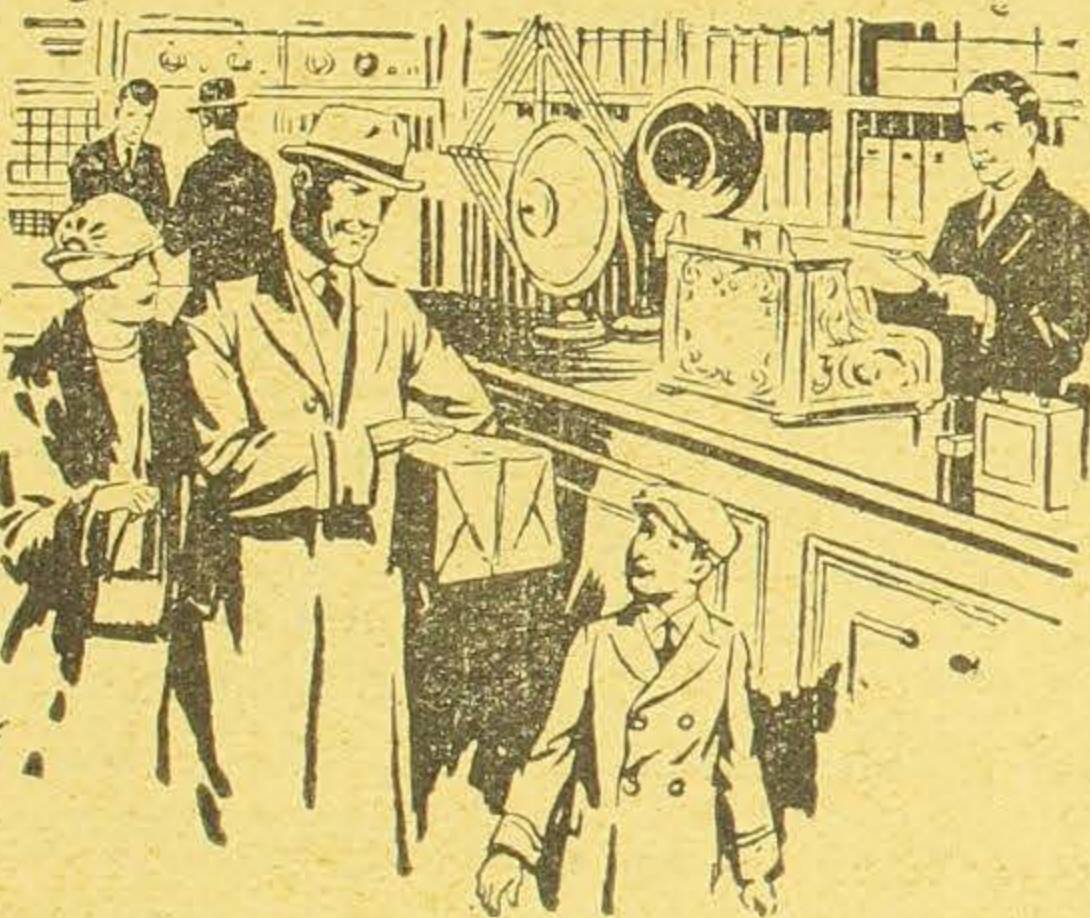
Počam od **ogrtača,**
haljina, bluzi, t. j. sve-
ukupne konfekcije,

muških odijela i ogrtača, sveukupne manufakture, rublja za dame i gospoda, sagova i zastora, kratke i pletene robe, galanterije, robe iz kože, bižuterije parfumerijske robe, kuhinjskih i kućnih potreština i još nebrojenih drugih predmeta.

Sve do najsitnije stvari koja Vam je potrebna!

Naš poštansko otpremni odio obavlja sve narudžbe najbrže, na zadovoljstvo naručitelja, kojih imademo diljem cijele države. Naš je lozinka: **Moderno! Jeftino! i Dobro!** Zato ko nas kupuje i naručuje svatko.

Dolazimo nenadmašivo niskim cijenama!

Naš bogato ilustrovani cijenik sa preko 3000 slika šaljemo Vam na zahtjev besplatno!

Dopisivanje u svim evropskim jezicima!

RADIO

Naše skladište radio-aparata, kao i sveukupnog pribora je najveće u državi.

Veliki izbor svih vrsti aparata počam od običnog detektora pa sve do kompliciranog Super Heterodyna. —::— Svi upiti riješavaju se brzo!

Naša **praktična uputa u gradnju radio-aparata** je jedina knjiga ove vrsti na hrvatskom jeziku. 120 strana, 61 plan za gradnju i 30 slika samo **din. 25**—

Vlastiti laboratorij!
Stručni savjeti besplatno!

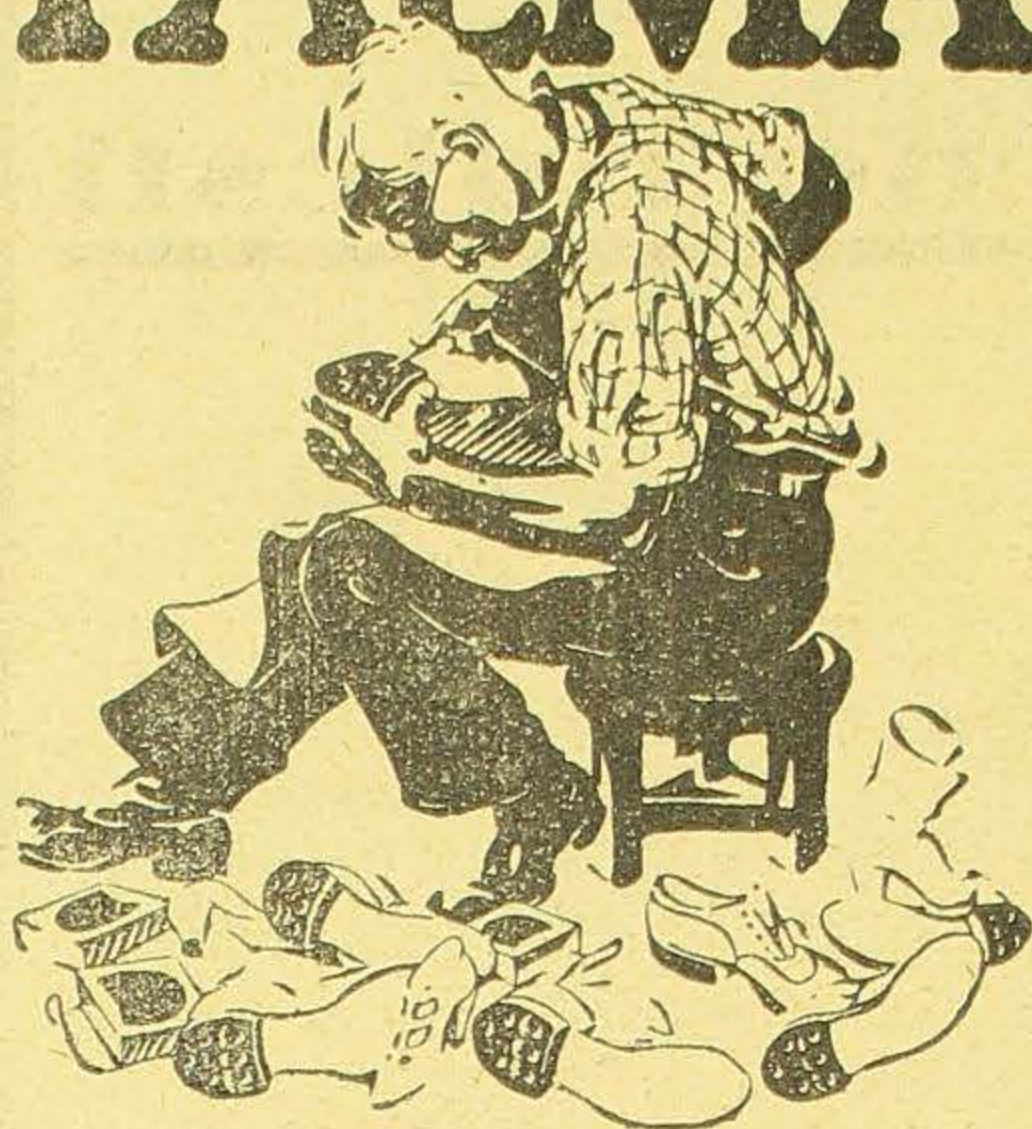
Ilustrovani - Radio cijenik sa 1000 artikla i 200 slika **din. 5**—

Najveća trgovačka i eksportna kuća u SHS

KASTNER i ÖHLER, ZAGREB broj N. 31

PALMA

Palma kaučuk pete za nedjeljnu obuću!

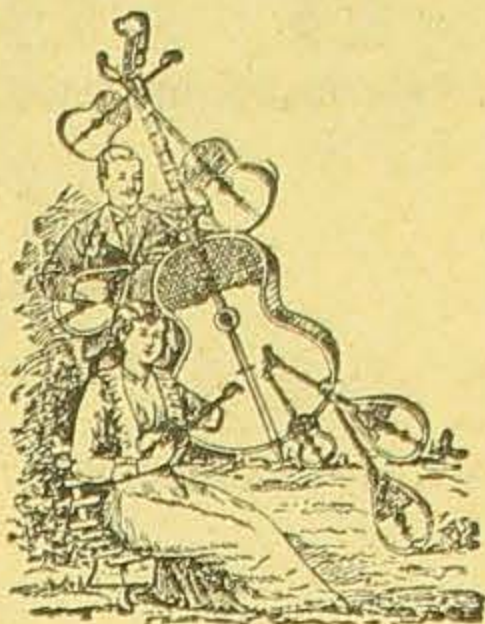
Radi tvrdih često još i željezom potkovanih kožnatih peta postane hod trom i umarajući, dočim se na PALMA-petama hoda lako, elastično i tiho. Osobito za žensku obuću te za mladež su PALMA-kaučuk pete čedna elegancija, koja ne prouzročuje naročitih troškova. „PALMA“ mnogo dulje traje od kože, daje i uzdržava obući lijep izgled te nipošto nije luksus.

Kod vlažnog vremena PALMA pete naročito su zahvalna nošnja. Koža trpi od vlage, postane mekana i potom brzo se istroši. PALMA je otporna, uzdržaje oblik cipela, čuva obuću, i time se brzo isplaćuje.

U Americi nosi seljak kao i gradjanin kaučuk pete na svakoj obući. Ne nosite više ni Vi obuću bez PALMA-kaučuk peta. Pokušajte i Vi jednom, nu svakako dajte da Vam Vaš postolar pričvrsti PALMA-pete na nedjeljnu obuću.

J. STEPUŠIN

sada: ZAGREB
Jurjevska ul. 57.

Preporuča tambure, razna glazbala, žice, partiture, škole i sve ostale potrebštine za sva glazbala.

Odlikovan na pariškoj izložbi!

Zdrava djeca

jedina je prava sreća roditelja. Njeguajte zato, majke vašu dječicu, pogotovo onu najmanju u povelju, samo sa svjetski poznatim sredstvom

Höfer Prah br. 1.

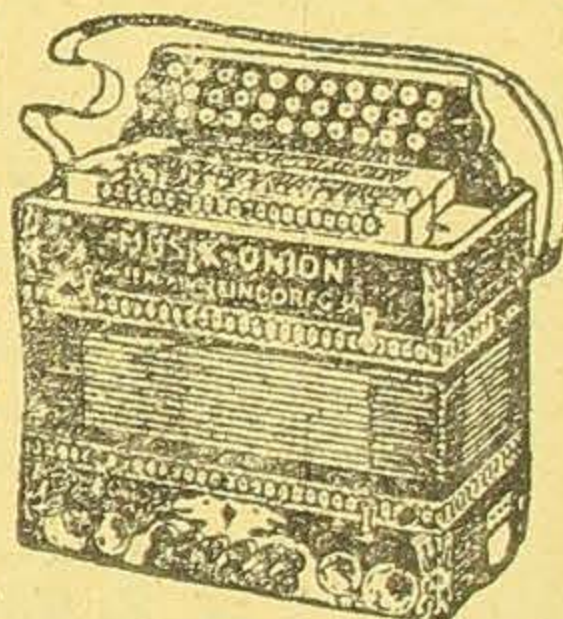
Izjedena, naribana i crvena mjesta uslijed mokrine ležanjem u povelju ili debljine djeteta, nestanu nakon kratkog posipanja sa Höfer-prahom. Djetesce treba ali redovito naprašiti s ovim čuvenim prahom da se predusretne ovoj dječjoj bolesti, koja prijeći napredak djeteta.

Dobiva se svagdje ako se izričito zahtjeva. Otklanjajte razne nadomjestke u vlastitom interesu. Ako u Vašem mjestu ne možete dobiti Höfer-prah, onda naručite kartom na Pošt. pretinac 375. Zagreb.

Poznavao si kupi

glazbalo samo kod proizvajdača. Mi proizvajdamo već mnogo godina prave bečke harmonike u najfinijoj izradbi sa helikonbasima i kromatično udešene.

Cijenik šaljeno besplatno.

MUSIK-UNION

izradba glazbala

Wien XIV., Reindorfgasse 34-j

Mogu li se

plućne bolesti

izliječiti?

To nada sve važno pitanje zanima sve, koji boluju na: Astmi, tuberkulozi pluća i grkljana, vrtoglavici, kataru plućnih vršaka, zastarjelom kašlju, zaslinjivanju, dugotrajnoj promuklosti, a do sada se nisu mogli izliječiti. Svi takovi bolesnici mogu dobiti od nas **potpuno besplatno** knjigu sa slikama iz pera gospodina Dr. med. Gutmanna, bivši šef zavoda za finzenkuru o temi „Mogu li se plućne bolesti izliječiti?“ Da dademo svakom bolesniku priliku, da si objasni vrst svoje bolesti, odlučili smo da tu knjigu pošaljemo svakome besplatno i franko, radi općenitog dobra.

Treba pisati samo jednu dopisnicu sa naznakom točne adrese na

PUHLMANN & Co., BERLIN 486. Müggelstrasse 25-25-a

UMJETNIČKI ZAVOD

za sve vrste crkvene i svjetovne radove.

Prima na izradu sve nove radove, kao opravke i razna renovisanja

TVORNICA OKVIRA

u svima najraznovrsijim oblicima i razmjerima

Friedrich Bachinger

Subotica, Sudarevićeva ulica 34.

Stalna izložba mojih proizvoda nalazi se u mojim prostorijama Aleksandrova ulica 13.

VELIK IZBOR SVETIH SLIKA I KIPOVA

Preporučamo

ROLINSKU CIKORIJU

prvovrstan prídodatak za kavu!

Kalman Prčić

..... o b u ć a r .....

Prima narudžbe

CIPELA i ČIZAMA

**po najjeftinijoj
cijeni!**

Subotica, V., Gajeva 52

Albe Sudarević

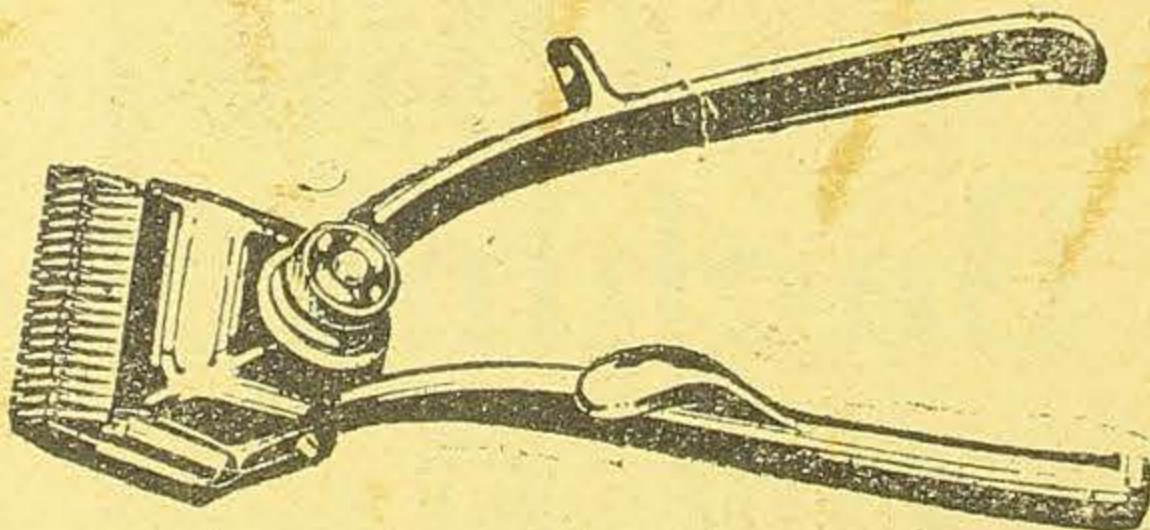
farbar

SUBOTICA

Skotus Viatora ulica br. 34.

Farba i čisti muška
i ženska odijela naj-
modernije i najjefti-
nije. Farbanje vune
u svim bojama.

Sav brijaći pribor

priznato najbolje kakvoće, razašilja veletrgovina R. Stermecki, Celje. Mašina za šišanje kose fino poniklovana od I-a „Solingen“ čelika 40 din., dobro posrebrjen brijaći aparat 16 din., najfinije noževe za brijaći aparat 10 komada 17 din., britva od „Solingen“ čelika 10 din., kamen za oštrenje britva 9'50 din., i hiljada

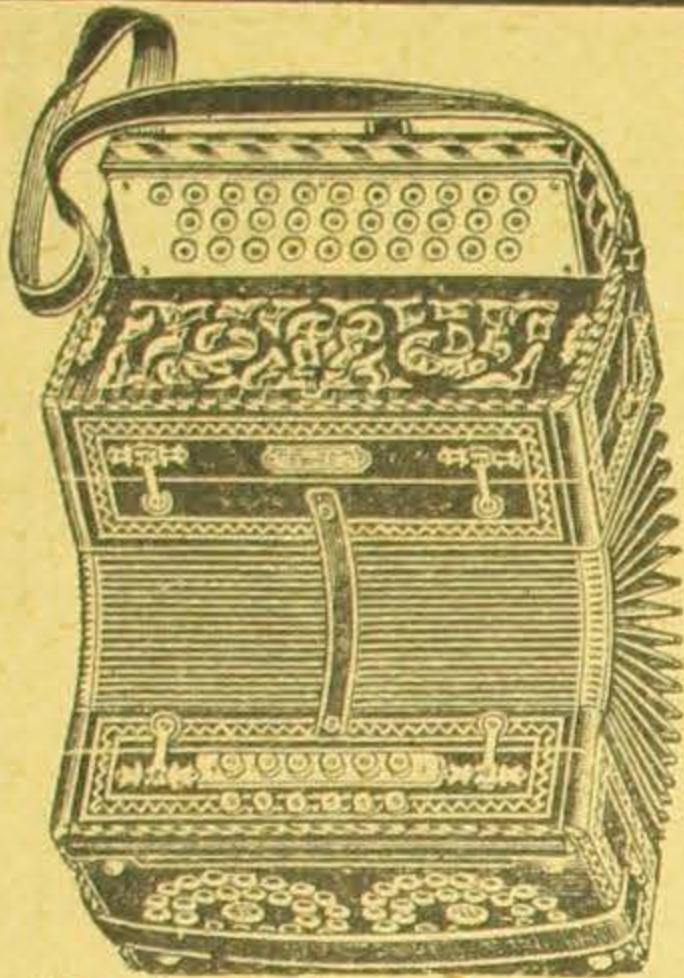
drugih predmeta nadjete u glavnom ilustrovanom cenovniku kojega dobijete badava. Kupite dopisnu kartu za 50 para i pišite još danas po cijenik. Narudžbe preko 500 din. poštarine slobodno; što ne odgovara promjeni se ili novac vrati. Zbog tačnog izvršivanja narudžba i otpreme samo dobre robe, primio sam više hiljada zahvalnih pisama iz čitave Jugoslavije.

Veletrgovina R. STERMECKI, CELJE br. 258. Slovenija

Preko 100,000 glazbala

razaslala je naša tvornica prošle godine u s e dijelove svijeta, što osim **14,000** zva'nično potvrđenih zahvala dokazuje najbolje sposobnost i omiljenost naše tvrtke.

Ručne harmonike
(bečki model) od Din. 170'—

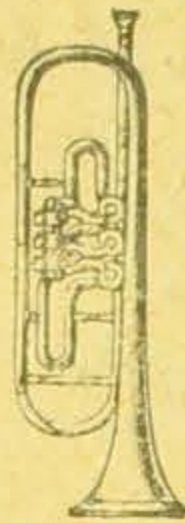

Jamčimo za

violine

od D 95'— nav.

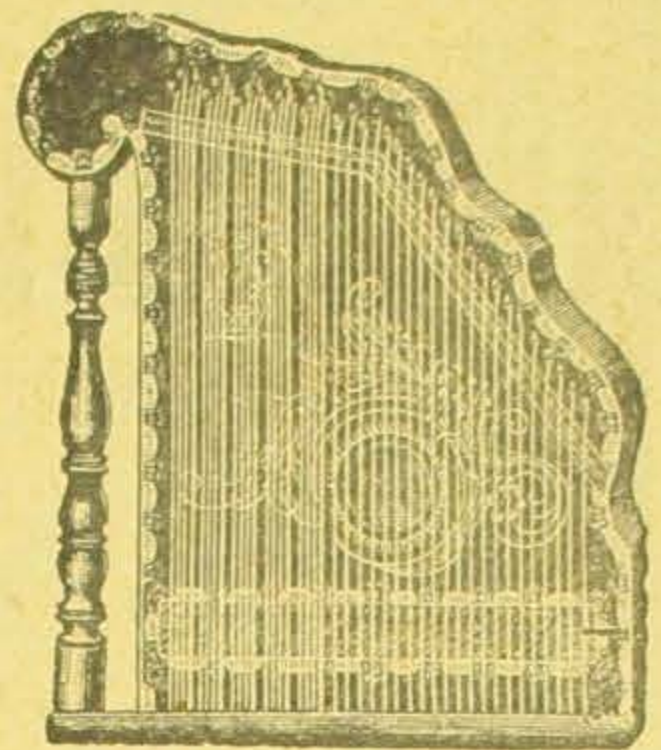
najbolju izradu,
čist glas,

trube

od Din. 505'— nav.

izvrstan odzvuk.

Gitarske citre

od Din. 192.— nav.

Gitare od Din. 207'— nav.
Tambure od Din. 98'— nav.

Razašiljamo neposredno kupcima

Ako poslato glazbalo ne odgovara, možete ga promijeniti, dakle nemate risika kod narudžbe.

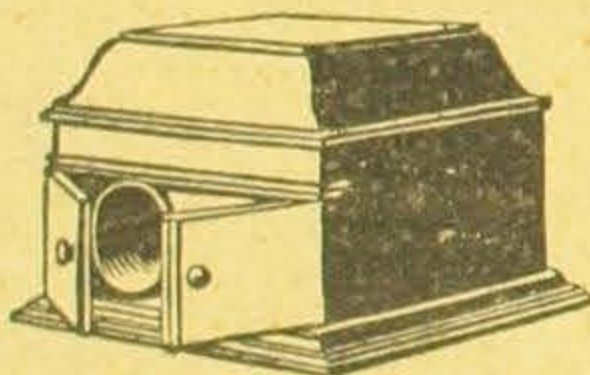
Uz najniže tvorničke cijene

kupujete bez svakog daljnjeg posredovanja, koje robu poskupi,

glazbene instrumente

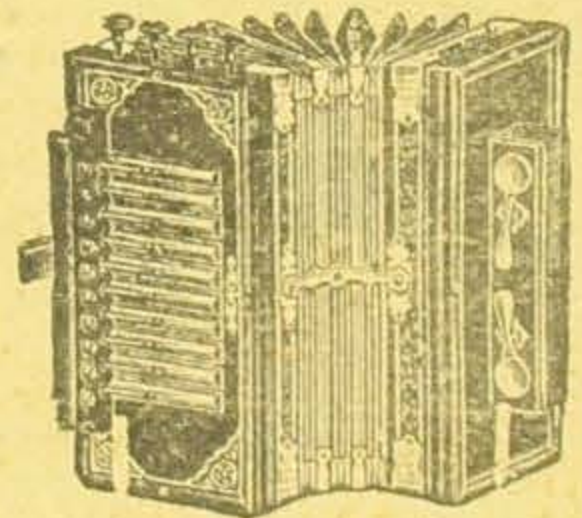
i svih vrsti kao

gudalačke i puhalačke
instrumente,
tambure, gramofone,
harmonike i t. d.

Gramofoni
od Din. 345'— nav.

kod
glavnog tvorničkog skladišta za Kraljevinu
Siba, Hivata i Slovenaca
tvrtke

Ručne harmonike
(njemački model)
od Din. 85'— nav.

Klarineti od Din. 120'— nav.

Meinel i Herold

Tvornica glazbenih instrumenata, gramofona i harmonika
(Vlas. Rudolf Lörger)

u Mariboru br. 61.

Zahtijevajte naš veliki glavni cijenik,
kojega pošaljemo svakome besplatno.

Mandoline od Din. 136'— nav.
Tambure od Din. 93'— nav.

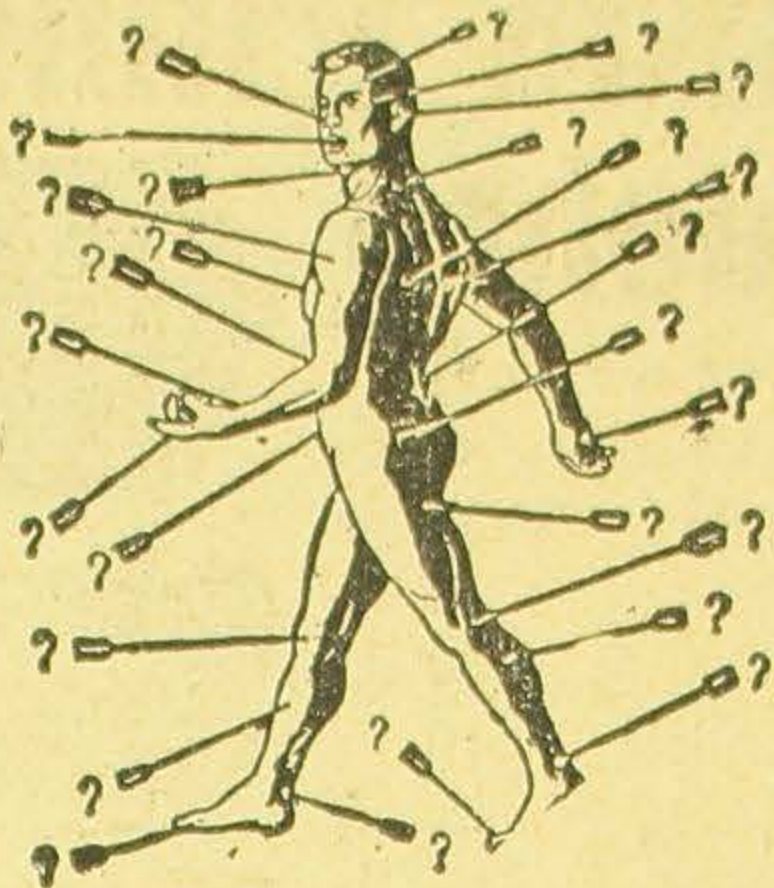

Flaute od Din. 96'— nav.

Ako imate boli

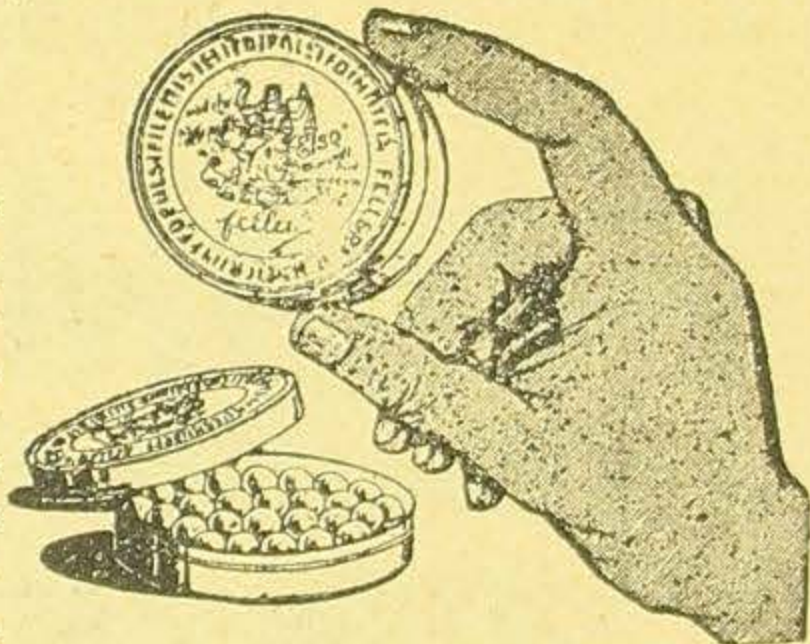
kupite u ljekarni ili kojoj odgovarajućoj trgovini Fellerov pravi miomirismi „Elsafluid.“ Trljajte svakog jutra i večera bolna mjesta pa ćete se čuditi i veseliti kako brzo i prijatno Vam Elsafluid utičuje boli. Ako ste zdravi uzmite Elsafluid za grgljanje i pranje i ostat ćete zahvalni i vjerni Elsafluidu. Svakodnevna njega Elsafluidom nosi Vam za nagradu bistru glavu, krepke živce i čvrst san, zaštićuje Vaše zdravlje i pobudjuje time samo pouzdanje i životnu radost. Iznutra nekoliko kapi na šećeru ili u mlijeku čuvat će Vas od nevoljkosti, grčeva itd. Već naši roditelji i djedovi rabili su ga iznutra i izvana kao pouzdano kućno sredstvo i kozmetikum za glavu, za pleća, za ruke, za cijelo tijelo kao i za uspješnu njegu kože.

Zahtjevajte na probu u apotekama i odgovarajućim trgovinama izričito „Fellerov“ pravi Elsafluid u pokusnim bocama po 6 din., u dvostrukim bocama po 9 din. ili u specijalnim bocama po 26 din. Poštom dolazi jeftinije! što više se najedamput naruči, zajedno sa pakovanjem i poštarinom stoji

9 pokusnih ili 6 dvostr. ili 2 špec. boce	62 din.
18 " " " 12 " " 4 " "	102 " "
27 " " " 18 " " 6 " "	139 " "
54 " " " 36 " " 12 " "	250 " "

„ELSA-PILULE“

blago terajuće sredstvo sigurna dejstva, jača stomak, a ne draži crevo i postizava brzo i lagano čišćenje i svitak sa 6 kutija

10 din. Pakovanje i poštarina posebno.

Narudžbe adresirajte jasno na apotekara

Eugena V. Feller, Stubica Donja br. 84.

(Hrvatska.)

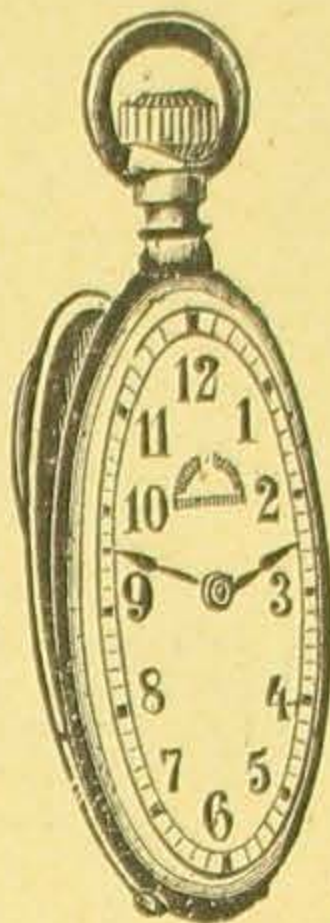
Cijene navedene su ovdje one, koje bijahu u valjanosti dok se je štampao ovaj kalendar. Na upite slijedi odmah pismeni odgovor ako se za poštarinu priloži 1—2 dinara.

U ovaj sat

možete se pouzdati to je pravi švajcarski, ide tačno na sekundu

a cijena mu je samo

Din. 69·20

Anker- Remontoir
Roskopf (bez
kazaljka za sekunde)
sa **3 godišnjim
jamstvom!**

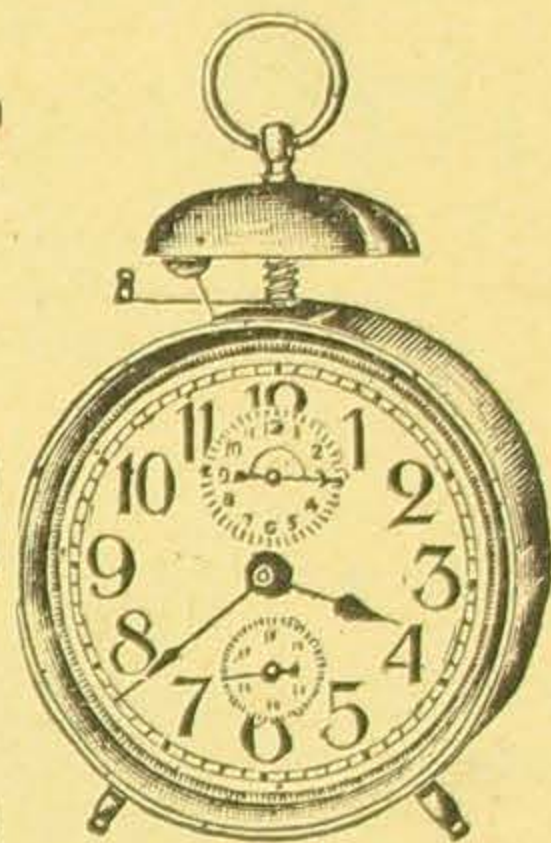
Prava anker
budilica

samo

Din. 64·20

pravi Anker-
stroj, glasovite
kakvoće. Džepni
satovi, budilice, ure sa njihalom, lančići,
prsteni, te ina zlatna i srebrna roba
takorekući uz originalne
tvorničke cijene

u ogromnom izboru naći ćete u velikom ilustrovanom divot-cijeniku, kojeg dobijete besplatno, ako pošaljete Vašu tačnu adresu na otpremnu kuću satova

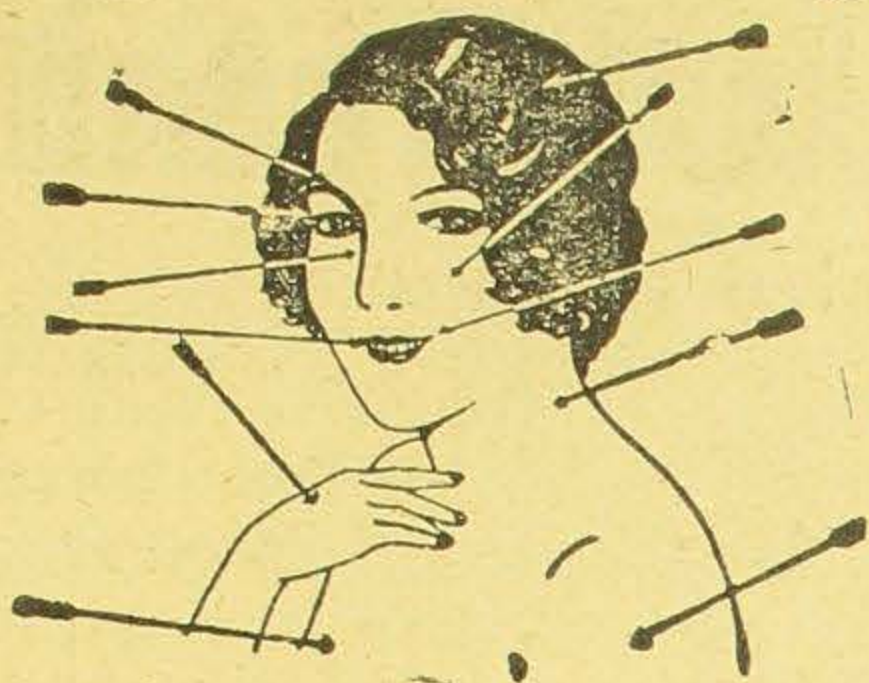

H. SUTTNER

**Ljubljana br. 311.
(Slovenija.)**

Moja žena i ja

istoga smo mnjenja, a i Vi ćete se čuditi videći kako Vam lice dobiva m'adenačku svježinu, put biva gipka i baršunasta meka, i kosa Vas svojim izgledom sve više veseli, kad budete poput nas svaki dan rabili.

Fellerovi sapuni zdravlja i ljepote s markom „ELSA“ najplemenitije kvalitete, sadrže medicinski prokušane sastojke najboljeg djelovanja koji se upiju u kožu te je op'emenjuju. Pokušajte jednom **Elsa ljiljano-mlječni sapun** naročito fini cvjetni sapun, čini kožu njeznom. Komad 8 din.

Elsa žumanjak sapun
pravi sapun ljepote i zdravlja. Komad 7 50 din.

Elsa glicerinski sapun
osobito dobro djeluje kod popucane i hrapave kože
7 din. 50 para.

Elsa boraksov sapun
izvrstan protiv njega bubuljica, lišajeva itd.
7 din. 25 para

Elsa katranov sapun
desinficira, osobito prikladan za glavu i kosu
naročito za djecu. 6— din.

Elsa brijaći sapun
jako se pjeni, omekša bradu, vrlo je štedljiv.
7 din. 25 para

Za pokus 5 kom. Elsa-sapuna zajedno s pakovanjem i poštarinom 52— din., ako se novac šalje unapred.

Fellerova kavkaska pomada za lice i zaštitu kože „Elsa“, ona Vam uzdržaje mladost i ljepotu, gladi bore na licu, čini put elastičnom i baršunastom. Čudit ćete se kako brzo iščezavaju pjege, bubuljice, sujedice, crvena i raspucana mjesta,

Fellerova jaka „Elsa“ pomada za porast kose preči ispadanje kose i ranu sedinu odstranjuje perut, čini krhku kosu mekom i gipkom te posješuje porast kose. **Za pokus** 2 tegle od jedne ili po 1 teglu od svake Elsapomade zajedno s pakovanjem i poštarinom 38— din.

Elsa turistička tinktura
za bezbolno i sigurno odstranjenje kurjih očiju i tvrde kože itd. Sa kistićem 11— din.

Elza švedske kapi (liker za stomak)
din. 13'20

Elza zagorski sok protiv kašlja
boca 13'20 din.

Sve gornje cijene vrijede samo ako se novac šalje unapred, jer uz povuku poštarina stoji za 10D više.

Narudžbe adresirajte jasno na apotekara
Eugena V. Feller, Stubica Donja br. 84.
(Hrvatska.)

Zaista jeftino i dobro

kupujete sve što Vam treba za ženu, djecu i prijatelje, ako se ne date zamamiti, nego nabavite sve potrebno tek kada

besplatno primite

bogato ilustrovani veliki divot-cjenik svjetske otpremne kuće H. Suttner. U

**odjelenju
glazbala**

naći ćete najbolje proizvode kao i gramofone i ploče najljepših pjesama.

Odjelenje raznih predmeta

pruža Vam najveći izbor praktičnih artikla i novih izuma. U

odjevnom odjelenju

nailazite na najbolje i najtrajnije stvari za muškarce žene i djecu. Sve takorekući uz

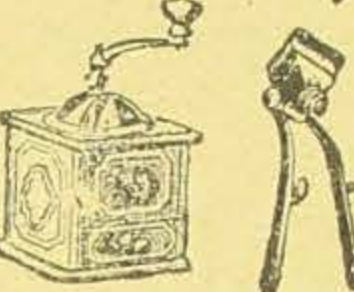
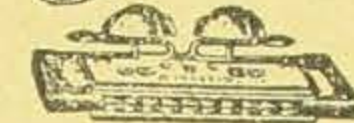
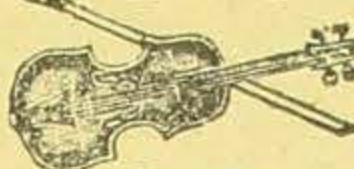
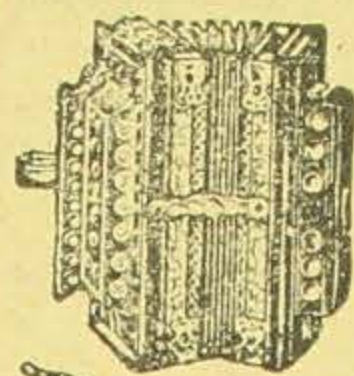
tvorničke cijene.

Pošaljite odmah Vašu tačnu adresu na tt.

H. SUTTNER

LJUBLJANA BR. 311. (Slovenija)

te će Vam besplatno poslati katalog.

Sajmovi (vašari) u Vojvodini. *)

A

Ada (Bačka) 13. marta, 15. juna i 25. okt. prid dat u ned. i poned.
Alibunar (Banat) 16. 17. marta, 5. 6. okt. po srps. kal. na Duhove i Vel. Gospu priko 4 dana.
Apatin (Bačka) 7. i 8. maja, 7. i 8. okt. Ako su označeni dani osim ned. i poned., biva prid označ. dan u ned. i poned. sajam.

B

Bač (Bačka) 10. marta, 21. maja. 8. sept. i 26. okt. slijedeći poned.
Bačka-Palanka prvog ponediljka maja i oktobra.
Bačka-Topola 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. i 5. okt. prid datum u ned. i poned. i 20. avgustana dat.
Bački-Petrovac 11. marta, 13. maja 26. avg., 11. nov. Ako dat. ne pada na ned. il poned., slideće ned. il poned. biva sajam.
Bačko-Gradište 22. marta, 22. maja i 22. avg. Ako dat. ne pada na ned. il svetkovinu, onda prid dat. u ned. biva.
Bačko-Petrovoselo 8. maja, 30. avg. 7. nov., prid dat., u poned.
Bajmak (Bačka) 25. maja, 24. avg., 11. nov. Ako označeni dani osim ned. na drugi dan padaju prid označ. dan u ned. biva sajam.
Banatsko-Arandjelovo 4. oktobra.
Bavanište 25. feb. i 20. nov.
Bela-Crkva (Banat) 5. 6. 7. marta, 21. 22. juna, 16–18. avg. 16–19. okt.
Beli Manastir (Baranja) 10. jan., 10. aprila, 30. juna, 15. oktobra, prid datum u ponediljak.

Beodra (Banat) 6. maja, 8 sept., 1. nov. Ako datum ne pada u ned. onda prid dat. u ned biva sajam.
Bezdan (Bačka) 15. marta, 16. jula, 29. sept., 19. nov. prid. označene dane u poned. Ako dat. u ned. pada, onda u slid. poned., ako pak dat. na poned. pada taj dan biva sajam.

Bizovac 19. marta i 20. septembra.
Boka (Banat) 15. septembra slideću prvu nedilju.

Botoš 21. marta slideći i prid 15. sept. u petak.

Branjin-Vrh (Baranja) 2. feb., 8. juna 5. avg., 15. nov., u poned. onih ned. kada označ. dani padaju.

Budisava (Bačka) 15. apr. i 15. jul. slideću ned. i 15. sept. prid dat. u nedilju.

C

Crepaja 4. aprila i 8. septembra.
Crno-Brdo (Feketić) 2. maja, 2. avg. i posljednjeg poned. oktobra.

Crvenka (Bačka) 7. maja i 13. avg. ako dat. ne pada u ned. onda prid dat. u ned. biva sajam.

Č

Čantavir (Bačka) u ned. prid 1. maja i 24. septembra.

Čenej (Banat) 24. maja, 21. avg. 21. okt. Ako datum u poslani dan pada, prid njim u ned. biva sajam

Čoka na Ime Isusovo; na Mladi Uskrs; dan Sv. Trojstva i 29. sept.

Čurug (Bačka) 4. marta, 1. juna i 6. okt. prid datum u ned. i poned. Ako datum u ned. il u poned. pada taj dan biva.

*) Ako bi koji dan bio krivo zabilježen, ili ako je gdje uveden novi sajam molimo da nam se pošalje ispravak.

D

Darda (Baranja) 27. marta te ned. u poned., ned. prosnih dana u poned. ned. Bartula u poned. i iza Svih Sveti prvi posleni dan.

Debeljača (Banat) iza 19. marta, prid 20. juni i iza 31. avgusta u petak i subotu.

Deliblato (Banat) 1. apr. i 8. sept.

Despot Sv. Ivan 21. marta, 11. juna i 24. oktobra.

Dobrica (Banat) 2–5. maja 23–25. septembra.

Dolovo (Banat) 21. marta i 21. okt.

F

Francfeld (Banat) iza 1. marta i 6. avg. u subotu.

G

Gložan 25. maja i 15. oktobra.

H

Hajdučica (Banat) 25. avgusta.

Horgoš (Bačka) 15. feb., 15. juna i 20. novembra.

I

Idvor (Banat) 3. maja i 2. sept.

Ilandža (Banat) 26. marta, 24. juna, 23. septembra i 11. novembra u najbližu subotu.

Itebej (Banat) u ned. o Djurdjevu i 16. okt. prid datu u nedilju.

J

Jarkovac (Banat) 4. i 5. aprila, 20. i 21. juna, 24. i 25. okt. robni, prije ovoga 2—2 dana marv. sajam.

Jasenovo 21. maja i 11. oktobra.

K

Karanac 25. marta i 10. oktobra.

Klek (Banat) 15. aprila, 30. sept. 20. juna prid dat. u ned. slučajno posli dat. u ned. (proštenje).

Kneževi-Vinograd (Baranja) ned. 4. maja i 25. nov. u poned.

Konak (Banat) 20. marta i 20. sept.

Kovačica (Banat) 1. apr. i 10. okt.

Kovin (Banat) 17. marta, 4. maja, 6. novembra marveni a idući dan robni sajam.

Krnaja (Bačka) 12. maja, 6. okt. Ako datum u ned. ili poned. pada istih dana, inače prid. dat. u ned. biva sajam.

Kucura (Bačka) 15. juna i 3. okt.

Kudrić (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

Kula (Bačka) 29. aprila, 24. juna, 6. avg., 15. okt. prid datum u ned. i poned.

L

Lug (Baranja) ned. 24. aprila u poned. i prvog poned. oktobra.

M

Mali-Idjoš (Bačka) 20. maja i 1. sept., prid datum u poned.

Mariolana 8. aprila i 12. oktobra.

Martonoš 8. juna prid datum, posli Imena Marinog i 7. nov. prid. dat. u poned.

Melenci (Banat) prvi dan srpski Duhova; 27. avg. i 7. nov. Ako označeni dani ne padaju na ned. onda prid dat. u ned. biva sajam

Modoš (Banat) 25. marta, 29. juna, 31. avg. 26. okt.

Mokrin (Banat) 14. feb. 21. maja, 27. avg. prid datum u četvrtak, petak i subotu marveni, u ned. robni sajam.

Mol (Bačka) 30. maja i 30. sept.

N

Nova-Kanjiža (Banat) 26. apr. 1. avg. i 1. nov. Ako ne padaje u ned. onda u prijed. ned. biva sajam.

Novi-Bečej (Banat) 27. marta, 17. avg. i 3. okt. Ako ne padaje u

ned. onda u prijašnju nedilju biva sajam.

Novi-Sad 20. marta, 19. maja, 6—8. avg. i 29. okt., najbliže subote robni, u ned. i poned. marveni sajam.

Novi-Sivac (Bačka) 3. aprila 10. juna i 23. sept. Ako datum na ned ili poned. pada, istog dana, inače u prijašnju ned. i poned. biva sajam.

Novi-Vrbas (Bačka) 28. marta, 2. juna i 12. sept., prid datum u ned. i poned.

Novoselo prid srpsko Djurdjevo i srp. Preobraženje u subotu.

O

Odžaci (Bačka) 19. apr. 28. sept. Ako dat. ne pada u ned. ili poned. onda prid dat. u ned. i poned. biva sajam.

Omoljica 18. i 19. avgusta.

Opovo 21. maja i 1. nov.

Orlovat 17. marta i 11. nov.

P

Pačir (Bačka) prid 18. sept. u ponediljak.

Pančevo (Banat) 22. apr. 9. jula, 18. sept. na datum padajući, il slideći četvrtak se počima i 4 dana traje.

Pardanj 16. maja, 16. septembra prid datum u nedilju.

Pavliš (Banat) 6. maja i 1. okt.

Perlez (Banat) prid 27. juni i 2. nov. u subotu marveni a u nedilju robni sajam.

Pivnice (Bačka) 17. apr. 1. jula i 23. okt. Ako datum ne pada na ned. il poned., onda slideće ned. i poned. biva sajam.

Plavna (Bačka) 2. maja i 2. okt.

Popovac (Baranja) 10. marta, 1. juna, 29. sept. i 8. dec. prid datum u ponediljak.

Priglevica Sv. Ivan (Bačka) posli 24. juna u ponediljak.

R

Ruski-Krstur (Bačka) 10. juna i 21. oktobra.

S

Samoš (Banat) 13 - 15. maja, 13—15. oktobra. Prvi i drugi dan marveni, treći dan robni sajam.

Sarča (Banat) 15. marta, 15. sept. Ako datum ne pada u ned. onda prid. dat. u ned. biva sajam.

Sečanj (Banat) 22. apr. 12. juna i 9. okt. Ako datum ne pada u ned. onda u prijašnju ned biva.

Sekić (Bačka) u poned. prid 17. juni i 27. septembra.

Senta (Bačka) 26. marta, 22. juna, 17. avg. i 19. nov. prid datum u nedilju i ponediljak.

Sombor (Bačka) 25. marta, na srps. Spasovo, srps. Gospojinu i 25. nov., prid datum u ned. i poned.

Srbobran (Bačka) 12. marta, 26. jula 20. sept. prid dat. u ned. i poned.

Srpska-Neuzina (Banat) 15. jula.

Srpski-Krstur (Bačka) prid 10. febr. i posli 15. sept. u četvrtak.

Stanišić (Bačka) u ponediljak prid 12. aprila i 4. oktobra.

Stara-Beba (Banat) 8. marta, 8. juna 8. septembra. Ako nije nedilja onda prije u nedilju.

Stara-Kanjiza (Bačka) 25. maja i 1. sept. Ako uposleni dan pada onda u prijašnju nedilju biva sajam.

Stara-Moravica ned. o Josipu u poned., u poned. iza 24. juna i prve ned. novembra u poned.

Stara-Bečej (Bačka) 8. apr., 3. jula i 17. oktobra. Prid datum u ned.

Stari-Futog (Bačka) 31. marta, 16. juna, 18. avg. 7. nov. Ako ne padaje u ned. ili poned. onda prijašnjened. i poned. biva sajam

Subotica o Matiji, 16. maja. 8. sept. 28. okt. po 3 dana. Ako datum na ned. pada, istog dana se počima,

ako na drugi dan pada, pridat. u ned. počima sesajam. 29. juna (3 dana) uvijek na datum. Sridom, ned. i sub. za telad i jaganjce biva sajam.

Suza 21. februara, 23. maja, 12. septembra i 12. decembra.

Svetozar-Miletić (Lemeši) 7. maja, 20. okt. Ako datum ne pada u ned. ilponed. onda prijašnjened. biva sajam.

T

Temerin (Bačka) 25. feb., 5. maja, 4. sept. i 22. nov. Ako dat. ne pada u ned. onda pijašnje ned. biva sajam.

Titel (Bačka) 6. aprila, 22. avg. i 20. okt. prid. datum u ned.

Tomaševac (Banat) 2. apr., 22. avg. i 5. novembra.

Torda (Banat) 29. juna i 1. nov.

Torža (Bačka) 11. juna i 2. okt.

Tovariševo 2. febr. i 16. nov.

Turija 22. aprila, 13. avg. i 25. okt.

U

Uljma 1. marta, 15. maja, 15. avg. i 15. dec

Uzdin 10. maja, 12. sept.

V

Vel.-Gaj (Banat) 1. maja i 7. nov.

Vel.-Bečkerek (Banat) 1. marta, 25. maja, 17. avg., 12. okt., 23. nov. prid datum u četvrtak, petak, sub. i ned. Prva dva dana za marvu, svinje, koze i ovce, druga dva dana za konje i robu biva sajam.

Vel.-Keča (Banat) 5. maja i 26. okt.

Vel.-Kikinda (Banat) 25. feb., 24. apr., 24. juna, 20. sept. i 1. d. c. prid. datum u četvr. petak i sub. marveni, u ned. robni sajam biva.

Vel.-Žan (Banat) u ned. prid Djurdjevo, u prvu ned. sept.

Vranjevo 13. maja, 13. jula i 30. okt. prid datum u ned.

Vršac (Banat) na Cvitnu ned. u prvu ned. avg. prid sv. Luku u ned. i 12. febr.

Z

Zmajevac (Baranja) 14. febr. 4. apr. 6. jula, 26. okt. tih ned. u poned.

Ž

Žabalj (Bačka) 15. apr. 20. juna i 29. sept. Ako ne pada u ned ili poned. onda u prijašnju ned. i poned biva sajam.

Važniji sajmovi u Hrvatskoj i Slavoniji.

Aljmaš 2. jula, 15. avg., 8. sept. i na Ime Marije.

Bjelovar 17. aprila, 19. maja, 17. rujna i 20. oktobra. Ako je na koji ovaj sajamski dan svetkovina, onda se drži sajam sliedeći dan.

Brod, 24. velj. 21. ožuj. drugi poned. po vel. noći i s blagom, 25. svib., na Križ. poned. s blagom 13. lipnja, 13. srp., 24. kolov., 14. rujna, 30. stud.

Brod na Savi, na hr. Blagovist, na Trojst., 2. kol., 25. stud. Svaki

put prije toga na 2 dana prije marvinski.

Dalj, na hr. Djurdjevo. na hr. Lučin.

Daruvar, u hrist. bielu nedj. 1. trav. u nedj., po hr. Spasovu, 27. lip., 26. srp., 11. kolov., u pon. po Maloj Gospi, 30. list.

Djakovo, 24. travnja na Djurdjevo 20. srpnja na Ilinje, 18. listopada na Lučinje, 20., 21., i 22. sičnja.

Feričanci, 14. ožujka, 15. kolov., 26. listopada.

Garčin, požež. žup., 1. svibnja, na Duhove, 29. lipnja. 21. rujna,

- Garešnica*, na Duhov, utorak, 20. lip., 2. srp., 2. stud.
- Gorica Velika*, 2. siječnja, u ponedjeljak po Sviećnici, utorak prije Josipa 1. svib. u pon. po Tielovu 21. srpnja, 10. kol., pon. pred malom Mašom, 21. rujna, 15. listopada, 5. studena i 14. prosinca.
- Gospić*, 1. svib., 10. list.
- Gradiška Nova*, 25. ožujka, na hr. Duhove, 20. kolovoza i 1. studenoga.
- Gradiška Stara*, 29. rujna.
- Grubišno Polje*, 19. ožujka, 5. svibnja, osmi dan po Spasovu, 4. listopada.
- Ilok* 24. travn., 13. lip., 2. kol., 23. listopada, 25. studenoga.
- Indjija*, na gr. cara Kost., na hr. Malu Gospu. na hr. Poh. Gosp.
- Ivanić-grad*, 12. ožujka, 24. trav., 15. svib., 30. lipnja, 12. srpnja, drugi dan po pravosl. Petrovu, 28. kolov., 20. rujna, 4. listopada i 21. prosinca.
- Ivanić-kloštar*, dan po Tri kralja, dan po Svieć., dan po nav. B. D. M., dan po Vel. Gospi, po Maloj Gospi, dan po Začecu B. D. M. i 27. list.
- Karlovac*, 8. svibnja, 15. lipnja, 25. srpnja, 29. rujna, 21. prosinca
- Koprivnica*, stalni godišnji sajmovi drže 3. velj., 26. ožujka, 5. svib., 2. srp., 28. list., 7. pros.
- Kostajnica*, 12. ožujka, 29. srp., 14. studen.
- Krapina*, na Blaževo, na Josipa dan po Florijanu, na Ladislava, u ned. po Škap., u pon. po Zast. Kr., u pon. po Imenu Marije, na Miholje, na Martinje, na Nikolinje.
- Križevci*, 20. siječ., 3. velj., 21. ož., u pon. po Cvitnici, 22. svib., utor. po Trojkih, 15. lip., 18. srp., 10. kol., 28. rujna, 18. list., 11. stud., u poned. prid Bož.
- Mitrovica Srijem*, na hr. 40. mučenika. na hr., Cvitnicu, na hrst. Spasovo, na hrst. Ilinje, na hrst. Malu Gospu.
- Našice*, 5. ož., 8. lip., 10. kol. i 25. studena.
- Ogulin*, sva tri dana po duhov ponedjeljku, 9., 10. i 11. rujna.
- Orahovica*, 28. siječ., 28. trav., 15. rujna, 20. stud.
- Osijek*, 20. siječ., 24. trav., 20. srp., 18. listopada (svi veliki). Prije svakog 8 dan gl. marv. vašar.
- Pakrac*, na hr. Blagov., na hr. Ignaciju, na hr. Duhove, na hr. Ilinje, na hr. Malu Gospu.
- Požega*, na Ant. Op., na Cvit. na Duhov., na Tereziju, na Tom.
- Ruma*, u hr. Čisti četvrtak, na hr. Petrovo, na hr. Miholje, na hr. Trifunovo.
- Samobor*, 14. veljače, 19. ožuj., na Veliki petak, 22. svibnja, 28. srp., 10. kol., 21. pros.
- Sisak*, u sriedu po Sviećnici u utorak po Cvjetnici, na Flor., dan po Zast. K., 15. srpnja, na sv. Klaru, 16. rujna, 19. studenoga.
- Sveti Ivan Zelina*, 26. ožuj., dan po Ivanju, 30. stud.
- Sveti Ivan Žabno*, uvijek 1. ožuj. 14. trav., 16. svib., 6. srp., 22. stud.
- Šaregrad*, na Spasovo i 29. lipnja.
- Valpovo*, na Iv. K., na Zač. Gosp., na Mart.
- Varadin*, na Matiju, na Petrovo, na Martinje.
- Varaždin*, na Djur., na Ivanje, na Jakobovo, na Emerikovo, na ned. glušnicu,
- Vinkovci*, 16. svib., 6. kol., 1. stud. Prija svakog nekoliko dana marv. vašar.
- Virovitica*, 6. siječ., 1. svib., 2. kol., 21. rujna. Svaki put prije 6 dana marv. vašar.
- Vrpolje*, 24. lipnja, 20. kol., 11-13. veljače.

Vukovar, 1. svibnja, 24. lipnja, 15. stud. Skupa po nekoliko dana marvinski vašar.

Zagreb, u četvrtak prije Cviet. nedjelje, dan po Marku, na Margaretinje, dan po Stjepanu kralju,

na Šimunje, dan po Začecu BDM. Od ovih je znameniti i margaretinski, a najznamenitiji je na Kraljevo.

Zemun, (Sriem) na sv. Matiju, 3. svib., 13. prosinca.

U Bosni i Hercegovini.

Banjaluka, pred pravosl. Duhove do subote.

Bos. Kostajnica, 20. do 22. rujna.

Bos. Novi, 10. do 12. srpnja.

Bos. Gradiška, 20. do 22. rujna.

Bos. Šamac, 29. lipnja.

Derventa, 27. do 29. kolovoza.

Fojnica, na Duh. kroz tri dana.

Gornji Vakuf, 11. do 13. srpnja.

Glamoč, 11. i 12. rujna.

Jajce, 11. do 13. listopada.

Mostar, 22. do 24. trav., 16. do 18. kolovoza.

Travnik, 6. do 8. svibnja i na Nik.

Trebimlja, 8. rujna.

Zvornik, 2. do 6. kolovoza.

Zenica, 15. i 16. svibnja.

Zepče, 15. do 17. kolovoza,

Županjac, 11. srpnja, 27. kol. i 11. listopada.

HRVATI!

BUNJEVCI!

Nabavljajte svoje potrebstine
u jedinoj vašoj knjižari

A. Mamužić

Subotica, pod grads. kućom

Ima na skladištu: sve školske knjige, razne
molitvenike, svakovrsne poučne i zabavne
knjige, svakojakog papira i pisaćeg
pribora te trgovačkih knjiga.

CIJENE NAJJEFTINIJE!

Tjedni sajmovi (pijace) u Vojvodini.

- Ada: utorak i petak.
 Apatin: četvrtak i nedjelja.
 Bačka Palanka: srijeda i petak.
 Bačka Topola: petak.
 Bačko Gradište: srijeda i petak.
 Bačko Petrovoselo: srijeda, petak i subota.
 Bajmak: četvrtak.
 Bela Crkva: utorak i subota.
 Bezdan: četvrtak, ako je svetac, dan prije.
 Bogojevo: ponedjeljak.
 Bereg: četvrtak.
 Čantavir: četvrtak i nedjelja.
 Čoka: četvrtak i nedjelja.
 Čurug: utorak.
 Darda: ponedjeljak.
 Debeljača: ponedjeljak.
 Horgoš: utorak i petak.
 Kula: četvrtak.
 Mali Idjoš: utorak.
 Martonoš: srijeda i nedjelja.
 Mol: četvrtak i nedjelja.
 Mokrin: srijeda i nedjelja.
 Nova Kanjiža: srijeda i nedjelja.
 Novi Sad: svaki dan.
 Novi Vrbas: srijeda.
 Novi Bečej: srijeda, petak i nedjelja.
 Odžaci: subota.
 Pančevo: svaki dan.
 Pačir: utorak.
 Potiski Sv. Nikola: srijeda.
 Ridjica: ponedjeljak.
 Sajan: utorak.
 Senta: ponedjeljak, srijeda i petak.
 Sombor: utorak i petak.
 Srbobran: petak i nedjelja.
 Stara Kanjiža: ponedjeljak i četvrtak
 Stara Moravica: srijeda.
 Stari Bečej: utorak i subota.
 Subotica: ponedjeljak i petak.
 Tavankut: subota.
 Temerin: petak.
 Titel: srijeda i subota.
 Vel. Bečkerek: utorak, petak i nedjelja.
 Vel. Kikinda: četvrtak i nedjelja.
 Vršac: četvrtak i nedjelja.
 Žednik: nedjelja.

zkvh.org.rs

Pravi „Franck-ov“ dodatak kavi.

Zašto prija tako odlično?

Zato, što se za proizvodnju „Pravog Franckovog dodatka kavi“ upotrebljava sirovina samo najbolje kakvoće, a preradjuje na način, koji je već kroz desetke godina prokušan.

Zašto je tako jeftin?

Zato, što je „Pravog Franckovog dodatka kavi“ — kako to i svaka iskusna domaćica znade — već i mala količina dostatna, da se priugotovi vrlo tečna kava, koja uslijed vanrednog ukusa i arome osobito prija, dočim njena smeđe-zlatna boja svačije oko zadovoljava.

Što je dokaz tome?

Da „Pravi Franckov dodatak kavi“ već desetke godina mnogobrojne porodice, siromašne kao i bogate, stalno troše i da je izvrsna kakvoća ovog proizvoda na cijelom svijetu poznata.

mlinac

Pri kupovanju pak pazite samo uvijek na kao tvornički žig i na ime „FRANCK“, da bi tako uvijek dobili ono, što zaista želite.

Vaši odani

Hinka Francka Sinovi
Zagreb.